

II

NJEMACKO-ITALIJANSKI DOKUMENTI

BR. 111

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOG GENERALA U HRVATSKOJ OD 1 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U BOSNI¹

POVJERLJIVO

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj
Ia Pov. br. 2990/43

Zagreb, 1.6. 1943

1. Min. oruž. snaga
2. 187 rez. div.

Dnevni izvještaj od 1. 6. 43

114 lov. div.: IV i VIII kom. brig. južno od Vranograča i S'lapnice (28 jz. od Gline) navodno ponovo prodire ka V. Kladuši. U borbi izviđ. odjeljenja i. od V. Kladuše kod neprijatelja 9 mrtvih. Na pruzi Kostajnica —Volinja bezuspješan pokušaj miniranja kolosijeka. Usljed bombardovanja Rujevca (14 s. sz. od Bos. Novog) (Dnevni izvještaj od 31,5) kom., su po iskazima stanovnika imali približno 100 mrtvih² i veliki broj ranjenih. Na prostoru ji. od Hrvaćana (24 si. od Banje Luke) još traju borbe (741 i dijelova 2 čete 721 puka-) protiv jačih kojijun. grupa.³

369 pješ. div.: Prostor Vlasenica: U borbi kod Nedelišta (Dnevni izvještaj od 31. 5) gubici neprijatelja: 40 mrtvih, 40 ranje-

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—23, k. 24.

² Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 192, primjedba 3.

³ Odnosi se na borbe Pete 1 Dvanaeste brigade Dvanaeste NOU divizije.

nih⁴. 5-6. j. od Sokoca četnici izvršili prepad na ustašku četu. Gubici kod ustaša: 1 mrtav i 1 ranjen.

Prostor Teslica: U borbi kod Kundaieža (Dnevni izvještaj od 31. 5) neprijateljski gubici po iskazima zarobljenika: 50 mrtvih, mnogobrojni podavljani u Blatnici. Među mrtvima: pol. komesar II brig., 1 k-dant, batalj., 1 žena komandir čete, k-dant II brig. teško ranjen, vjerovatno umro.

Gubici od 27-29. 5.: Sopstveni: njemački: 6 poginulih, 42 ranjena, 2 nestala. Ustaše: 3 poginula, 12 ranjenih, 3 nestala.

Neprijatelj: 79 poginulih, 46 ranjenih izbrojeno¹.

373 pješ. div.: 31.5. u 10.00 časova posjeli su Mostar: III bat. 383 puka, 13 i 14 četa 383 puka i I divizion 373 art. puka bez dvije baterije⁵.

Vrijeme: Umjereno oblačno sa razvedravanjem.

K-dant njem. tr. u Hrvatskoj Ia Pov. br. 2730/43

1.6.43

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj

Za tačnost pilepisa

potpis nečitak

poručnik

P⁶. 1/VI D⁷

* Podatak nije tačan. Neprijatelj je u gubitke jedinica NOV uvijek uračunavao i civilno stanovništvo koje je deportovao u koncentracione logore ili ubijao prilikom »čišćenja« terena. U sljedećim neprijateljskim dokumentima Redakcija neće davati objašnjenja o gubicima jedinica NOV koje prikazuje neprijatelj.

⁶ Vidi dok. br. 115.

⁵ Paraf »P« jle generala Prpića glavarara Glavnog stožera domobranstva.

⁷ Datum »1/VI« i paraf »D« napisao je general Dragojlov, načelnik Operativnog odjeljenja Glavnog stožera domobranstva. Parafi Prpića i Dragojlova nalaze se na svim izvještajima komandanta njemačkih trupa objavljenih u ovoj knjizi te ih Redakcija ubuduće neće objašnjavati.

BR. 112

ZAHTJEV VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OD 1 JUNA 1943 GOD. DA USTAŠKODOMOBRANSKE JEDINICE OSTANU U BILECI I STOCU¹

PREDMET: EB

TELEGRAM

V. P. 10, 1 jun 1943-XXI

OD 2 ARMIJE — OPERATIVNO
ŠESTOM ARMIJSKOM KORPUSU — OPERATIVNO

Br. 8941 prot. Njemački štab za vezu dostavlja sljedeći telegram br. 128/43 od 1 tek. mj. Počinje: Glavna komanda Jugoistoka moli da se hrvatske trupe koje su se nalazile u Mostaru, Bileći i Stocu ostave u tim garnizonima i da ne budu povučene kao što je bila namjera u italijansku obalsku zonu, pošto Glavna komanda Jugoistoka, nije ovog časa u stanju da okupira njemačkim trupama predjele evakuisane od italijanskih trupa osim za grad Mostar. U protivnom prijetila bi opasnost da zonu koju bi evakuisale italijanske i hrvatske snage zauzmu ustanici, što bi za kratko vrijeme zahtijevalo nove operacije čišćenja od strane okupacionih vojski. Moli se za hitan odgovor. Kapetan Drechsler. Završava. Molimo vas da naredite da se okupacija zatraženih mjesta zadrži za čitavo vrijeme trajanja operacija koje se izvode. Konačan raspored hrvatskih jedinica biće određen na osnovu sporazuma o kome govori naš akt 8907 od 1 juna.

2 ARMIJA²

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Ispod gornjeg teksta dopisao je crvenim mastilom general Mario Robotti sljedeće: »Nije više potrebno pošto je potvrđeno našim 8961« datum 7-VI i paraf mr.

BR. 112

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG SESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 1 JUNA 1943 GOD. O KONCENTRACIJI DIVIZIJE »MARCHE« NA PROSTORIJI BILECA — TREBINJE¹

PREDMET: GF

TELEGRAM

> otpreme: 1.6.1943
Datum i čas 12,45
prijema: 1.6.1943
17,20

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — Operativno
KOMANDI 2 ARMIJE — Operativno

Br. 8312/Op.

Veza vaš tel. 8871 Op. od 31 maja.

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 8942

' Stiglo 1.6.1943

U vezi sa operacijama u zapadnoj Crnoj Gori već sam odredio koncentraciju div. »Marche« i dva bataljona 260 pješadiskog između Bileće i Trebinja, obustavivši privremeno zamjenjivanje jedinica radi upravljanja eventualnim operacijama prema Gacku.

Došlo je do dodira sa Nijemcima u Plani uz veliku izviđačku i obavještajnu djelatnost sjeverno ka Gacku i istočno od linije Bileća—Gacko.

Tijesno sam povezan sa Guverneratom Crne Gore.

General Piazzoni²

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Na ovaj izvještaj, na posebnoj listi, Mario Robotti dopisao je plavim mastilom sljedeću primjedbu:

»Costamagna,
saopštiti ovo Generalštabu vojske i izvijestiti ga o činjenici da, kako izgleda, Nijemci zahtijevaju da u Bileći ostanu hrvatske trupe.

Neka Generalštab vojske izda uputstvo u vezi sa ovim jer je očigledno da u našem postepenom povlačenju, motiv'sanom stalnim ustupanjem teritorije, neće uvijek i sve hrvatske trupe koje posijedaju one teritorije koje n v napuštamo' htjeti da pođu za nama...

Rim 2-VI

m r «

BR. 114

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 1 JUNA 1943 GOD. O BORBA-
MA PROTIV JEDINICA NOV U ISTOČNOJ BOSNI I HER-
CEGOVINI¹**

PREDMET:

TELEGRAM

otpreme:
Datum i čas
prijema: 1/6/43
24.

OD VI ARM. KORPUSA
KOMANDI 2 ARMIJE. — OPERATIVNO
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 8355/Op.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 8965
Stiglo 2.6.1943/XXI

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD PRVOG JUNA 1943 U 18 ČASOVA
AKTIVNOST USTANIKA²

Nema ništa značajno da se javi.

Sektor Mostar:

Nema ništa značajno da se javi.

Sektor Dubrovnik

Intenzivna izviđačka djelatnost garnizona Bileća u pravcu
Gacka i istočno od linije Bileća—Gacko.
Na ostalom dijelu sektora obična djelatnost.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta, k. 18 F/4.

² Detaljnije vidi u tomu III, knj. 5, dok. br. 200.

Sektor Metković

U toku noći prvoga juna domobranci su postavili zasjede u zoni Koteze (Mostar IH—AP) i Kokorići (Makarska ZV—AN).

Na ostalom dijelu sektora obična izviđačka djelatnost.

Garnizon Kotor

Danas od nula časova garnizon Kotor Sa divizijom »Emilia« pješao pod komandu XIV arm. korpusa.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA*

Borbeno izviđanje u dolini Pive, dolini Tare, dolini **Ceotine** i u dolini Drine.

Bombardovane i mitraljirane, u brišućem letu, komore i oružane grupe u predjelu Crne Gore (**Zabljak** ZR-AP), Čelebić (ZN-BD) i Plužine (VU-AL).

Izvršena ukupno tri borbeno izviđanja, jedno bombardovanje i 2 mitraljiranja u brišućem letu.

Vedro.

General PIAZZONI 19150106

Sačinjeno 7 kopija

- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoćniku nač. štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Komandi Kr. karab.
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

BR. 112

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE ZA 1 JUN 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NAROD- NOOSLOBODILACKE VOJSKE NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹

P r i e v o d²

- DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 31. V./1. VI. 1943

I. Područje Pljevlja:

1363 (3 km. i. od Čelebića), 1469 (5 km i. od Čelebića:), Sulica 1590, Goli Vrh (1769), Vukodo (k. 1727), Hoćevina (6 km j. z., 7 km j. z., 8 km j., 10 km j. i. od Gradca) su bez neprijatelja. Na zapadnim padinama M. Ljubišnje bilo je ustanovljeno više neprijateljskih kolona tovarnjaka i krda stoke. — Izvješće stanovnika: Neprijatelj ima u prostoru Vrba (5 km j. z. od Gradca) 150—300 ranjenika, koji se zadržavaju u Podkokotu i Meštrovcu. Kod Vrbe bili su nađeni grobovi pojedinaca i zajednički grob sa najmanje 40—50 mrtvih partizana. Vlastita prva crta: 1163 j. od Razreza (7 km z. od Gradca) — 1131 — Vijenac — Pluževina — Cerovci Sud³ — 1069 — 685 — 975 — 972 — 703 — 959. Obkop. sat na kt. 982 (3 km j. od Gotovuše). Potjerni odjel uzpostavio je kod Rijeke vezu sa 118. lov. divizijom. Izviđački odjel na sjevernim padinama Četine izpraznio je Čestin i Petine. — Kod Zaborka pucali su četnici na izvidnicu.

Područje Vlasenica:

U borbi kod Neđelišta imao je neprijatelj dne 29. V. 40 mrtvih i 40 ranjenih. Četnici napali su 6.5 km j. i. od Sokolca jednu ustašku sat. Ustaše imali su 1 ranjenika i 1 mrtvog.

Područje Teslić:

Navodno je prodrla 1 brigada⁴ iz Očauša u G. Teslić (6 km z. j. z. od Teslića). Bojna hrv. 8. p. p. imala je u borbi kod Kundaleza 2 mrtva i 8 ranjenih. Prema izpovjedima zarobljenika imao je neprijatelj 50 mrtvih, a mnogo ih se ugušilo u Blatnici. Među mrtvima nalaze se politakomesar II. brigade, 1 zapovjed-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1-30, k. 24.

² Prevod je izvršen u ustaško-domobranskoj komandi. Isti je slučaj i sa narednim dokumentima 369 i 373 pješačke divizije.

³ Jug

⁴ Prva krajiška brigada Pete NOU divizije

nik bojne i 1 zapovjednica satnije. Zapovjednik II. brigade bio je teško ranjen te je vjerovatno od rana umro.

Gubitci od 27.-29. V. 1943:

Vlastiti 6 mrtvih, 42 ranjena, 2 nestala.

Neprijateljski: 79 mrtvih, 46 ranjenih (prebr.)

II. 7./370 opet u Novom Seheru, 5. i 8. (370 i 5.) 369. topn. puk. opet u Maglaju.

Namjera: Povišeno osmatranje praznine Rijeka — Razrez. Potjerni odjeli prema j. na M. Ljubišnju i Vrbovi Lug (8 km j.j. i. od Gradca).

Izvući će se izviđački odjel, da se prebaci na lievo krilo.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 31. V./1. VI. 1943

- 1) Osobitih događaja nema.
- 2) II. i III./384 nalaze se poslije završenog podhvata z. od Nemile u hodu u posadna mjesta.
- 3) 2./II. konj. sklopa zamjenila je 2. sat III. konjan. sklopa (u Vitezu i Busovači). Ova je stigla u Jajce.
- 4) 383 p.p. sa III./383, glavninom 13. i 14./383 i 1./373 topn. puk. (bez 2. bitnice) unišle su u 10.00 sati sa glasbom u Mostar.⁵
- 5) *Namjera:* Povišeno razviđanje u prostoru s. od Travnika, i. od Jajca i u prostoru Bitovnje pl. kao i postavljanje zasjede kod Starog Sela (oko 16 km j. i. od Jajca).

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE NJEM. 118. LOV. DIV.

od 31. V./1. VI. 1943 nije dobijeno.

U Sarajevu, 1. VI. 1943. — Za tačnost prijevoda nadsatnik Kovačić

Kovačić

(M. P.)

⁵ Vidi dok. br. 111.

BR. 112

**IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OBAVJEŠTAJNOG OFICIRA
IZ BILEČE OD 1 JUNA 1943 GOD. O RASPOREDU NJE-
MAČKIH I ITALIJANSKIH SNAGA¹**

OD CENTRA ZA PRIKUPLJANJE VIJESTI BILECA
KOMANDI ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA — OBAVJE
STAJNO

Br. 76/1 prot. Prva dalmatinska i Peta crnogorska brigada odlaze prema Durmitoru i Sinjajevini Planini (GU-GZ XQ-XT). Sa ovih položaja pretpostavlja se da će pružiti zaštitu partizanskim kolonama² koje će pokušati da se probiju prema Foči radi izbjegavanja opkoljavanja od strane Italijana i Nijemaca. Ostaci Desete hercegovačke brigade prešli su Pivu u blizini SuVodo (XI-ZN). Njemačke trupe stigle su na liniju Komarnica — "Pridvorica (GZ-ZT) — Šavnik — Krnovica³ (XN-GM) i došle u dodir sa Prvom alpiskom divizijom. Komanda SS divizije premjestila se u Gvozd. 48 pješadiski stigao juče u Police (GK-ZT). 47 pješadiski izbio na Todorov Dub (GK-XI). Italijansko-njemačka artiljerija i vazduhoplovstvo nanijeli su partizanima prošlih dana gubitke. U zoni Lipova Ravan (ZN-GS) prikupljeno je. 17 lješeva, 3 tenka, 3 kamiona, 1 autokareta, 1 automobil. Poručnik De Narera. 22303105

V. P. 39, 1.6.1943 — XXI (dešifrovanje završeno u 12,30 časova)

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Odnosi se na Udarnu grupaciju Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije.

³ Vjerovatno Krnjova Gl.

ER. 117

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 2 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Min. oruž. sn. Op. odjelj.

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj

Dnevni izvještaj od 2. 6. 43

114 lov. div.: Kod Vidovske (7 j. od V. Kladuše) borba s neprijateljem u jačini čete, koji se povlači na jug; 2 Hrvata poginula a kod neprijatelja 11 mrtvih.

Kod Babinaca (7 i. ji. od Kostajnice) art. vatrom razbijena komun. grupa u jačini čete. Na prostoru ji. od Hrvaćana (28 ji. od Banja Luke) komun. odbačeni na istok. Grupa »Huwe« (5 i 10 četa 741 puka i dijelovi II bat. 721 puka) stigla na prostor Šarinci (10 jz. od Prnjavora). Gubici: Njemački: 2 poginula, među njima 1 ofic., 7 ranjenih, kod neprijatelja: 42 izbrojana mrtva.

Ojačani II bat. 1 hrvat. lov. puka angažovan od Prnjavora u pravcu oblasti k. 320 — k. 281 (12, 9 j. jz. od Prnjavora), razbijen od komunist, grupe koja se povlači pred Nijemcima. Gubici još nisu poznati. Ostaci bat. povukli se ka Prnjavoru. Razbijena je njemačka, radiostanica koja je bila pridana radi veze. 3 Nijemca poginula, 5 ranjenih.

Namjera: Prodiranje grupe »Huwe« na istok radi rasterećenja Prnjavora.

Upućivanje potjernih odjeljenja.

369 p. d.: Nikakvih naročitih događaja.

373 p. d.: Noćni napad na Glamoč odbijen.² 1 četa ustaša premještena iz Tomislavgrada⁸ za Glamoč. Gubici: 4 Hrvata ranjena.

Namjera: upućivanje potjernih odjeljenja.

Vrijeme: oblačno sa kišom.

Njem. opunomoć. general u Hrvatskoj Ia
Pov. br. 3016/43 od 2.6.43

P 3/VI D

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/-24, k. 24.

^a Vidi dok. br. 120.

³ Duvno

BR. 112

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 2 JUNA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

otpreme
Datum i čas
prijema 3/6/43-XX1
6.—

PREDMET:

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

TELEGRAM

Br. 9044
Stiglo 3 juna 1943/XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMIJE
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV 1 XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

8415/Op.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 2 JUNA U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA²

— Partizani potisnuti italijansko-njemačkom akcijom u zoni između Pive i Tare pokušavaju da sebi stvore prelaz preko Drine naspram Huma, gdje im se suprotstavljaju njemačke snage u mjestu. Javljeno je o upadima, na desnu obalu Drine, dijelova koji pripadaju I srpskoj brigadi iz zone **Zitin** (Sarajevo VS-AĀ). Iz drugih izvještaja proizlazi da su partizanske snage neodređenog broja prolazile kroz zonu Brod (VU-BL).

Jedinice njemačke SS divizije zamijenjene su u zoni šavnik divizijom »Ferrara«³. Naprijed pomenuta SS divizija u

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, k. 18 F/4.

² Detaljnije vidi u tomu III, knj. dok. br. 201.

³ Detaljnije o rasporedu italijanskih jedinica vidi u tomu III, knj. 5, dok. br. 199.

odnosu na sadašnju situaciju premješta se između Čemerna—Gacka i Avtovca—Plane. U toku cijelog dana prebacivane su iz Bileće prema sjeveru motorizovane jedinice njemačke SS divizije i komandant iste divizije uputio se, kako izgleda, u Avtovac.

Sektor Dubrovnik

— Moj garnizon Bileća zauzeo je sa južnim odjeljenjem sedlo Bjela Rudina (Gacko TR-BS) u zajednici sa njemačkim trupama iz Plane (TR-GU).

Sektor Mostar:

—Nema šta da se javi. Nastavljaju se pokreti jedinica radi zauzimanja konačnog rasporeda.

Sektor Metković

— Izviđački upadi nacionalnih jedinica u zoni Gradina (Meleda QH-GU) i domobranskih trupa u zoni Bilas (Mostar KI-FN) i Urnčane (KI-AN-AL).

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

—• Ujutro i rano poslije podne spriječena uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika. Kasno poslije podne 4 bombardera i dva aparata za mitraljiranje u brišućem letu, uprkos kiše, uspjela su da djeluju nad sljedećim mjestima koja je označio komandant trupa Crne Gore: Dubljevići (ZI-AF) i naselje Bezuje.

Bombardovane k. 1712 (XN-AB) i 1736 (XP-AB).
Oblačno-kišovito.

General PIAZZONI 19150206

Kopija dostavljena

- Ekselenciji
- Pomoćniku nač. Štaba
- Obavještanom odjeljenju
- Kr. karabinierima
- Načelniku štaba
- Operativnom odjeljenju
- Odjeljenju telekomunikacija

BR. 110

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 2 JUNA
1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

POVJERLJIVO

Sjedište, 2 jun 1943

Pov. op. br. 940/43

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 9061

Stiglo 3 juna 1943-XXI

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju

Sjedište

^

Izveštaj o situaciji od 2.6.43

Operacija »Schwarz«²

Vrijeme umjereno oblačno. Vazdušnim izviđanjem nisu ustanovljeni nikakvi neprijateljski pokreti na prostoru Slano Br. — Suha — Tjentište.

369 div.: Div. »Taurinense« i borbena grupa gen. maj. von Ludwigera

Bez promjene.

I brd. div.: Desno krilo sa dijelovima 99 puka, ostavljajući osiguranje na dosadašnjem položaju, istureno na prostor Šavnik, Italijani se nalaze u nastupanju, desnim krilom na liniji Starac — Bare, a lijevim krilom na prostoru ist. od Šavnika.

Div. »Venezia«: Četnička banda Korde izbjegla, pred poduhvatom čišćenja na prostoru jugoistočno od Bare, u klanac Klisura (15 km sjeveroist. od Bijelog Polja).

Vazduhoplovstvo bombardovalo i mitraljiralo sakupljanje trupa i tovarnih grla, bivake i kuće sa vrlo dobrim i dijelelimično uništavajućim dejstvom na prostoru Hum

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

³ Operaciju »Schwarz« ili t. zv. Petu neprijateljsku ofanzivu, otpočele su njemačke snage 15 maja 1943 godine. Vidi tom IV, knj. 13, dok. br. 204.

* Curevo — Mratinje — Nikovići — Hum i prostoru 15 km ist. od Avtovca. 70 borbenih letova. 17 izviđačkih letova sa djelimičnim dejstvom. 1 transport ranjenika.

Hrvatska: Vrijeme umjereno oblačno.

Komandno područje k-danta njem. trupa u Hrvatskoj: Pri razbijanju kom[unističke] brig[ade] na prostoru Zepče — Teslić, 50 mrtvih komunista, među njima 3 komandira, 1 komesar. U borbi između ustaša i komunista, sjeveroistočno od Vlasenice 40 komunista mrtvih, 40 ranjenih.

Po naredfenju]
Drechsler
kapetan i ađutant

BR. 120

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJESAĆKE DIVIZIJE OD 2 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 1./2.VI.1943

I. Područje Pljevlja:

Borbena skupina 369 nalazi se u položaju naznačenom u međuvremenom izvješću². — Div. »Taurinense« javlja, da su Dražaši (7.5 km z. od Odžaka), Glibači (5 km j. j. z. od Dragasa) i Buletina (2.5 km z. od Glibaća) bez neprijatelja. Neprijateljski gubitci: 4 mrtva prebrojena. Div. »Taurinense« javlja, da se nalazi 170 četnika na postavima kod sela Gosteč, na Borovu Brdu, u Šumanima i na Vranjem Brdu. U poslednjim danima napustili su četnici postave, predali kod div. »Taurinense« u Pljevljima svoje oružje i umoreni od ratovanja vratili se svo-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1-15, k. 24.

² Vidi dok. br. 115.

i im kućama. Div. »Taurinense« zamolila je 369. pješ. diviziju, da razoruža onih 70 četnika na Gosteču.

Područje između Goražda i Trnova:

III. d. s.³ javlja: Vraćaju se četnici, koji su bili pobjegli pred akcijom čišćenja.

Područje Kreševo:

U Bitovnji Pl. (11 km j. z. od Kreševa) nalazi se **150—200** partizana⁴.

Područje Vlasenica:

Četnička brigada iz Rogatice, 300 ljudi, pod vodstvom Slavka Đurkovića nalazi se u Devetaku. četnička brigada iz Srebrenice, 250 ljudi, pod vodstvom Vojina Dangića, nalazi se u hodu iz Devetaka u Srebrenicu. Obje brigade bile su navodno u prostoru Kalinovik. Četnici (10 ljudi sa 1 strojnicom) pucali su na zapovjednika 1. ust. zdruga, koji se vozio samovozom. Ranjenika nije bilo.

Predstraže partizana iz Šekovića nalaze se u Milan Planini (8 km j. z. od Vlasenice).

Područje Teslić:

II. d. s. javlja: 1 part. brigada⁵ prikuplja se u prostoru Pasjača (8 km z. od Teslića) — Gračanica — Uvrata (8 km s, z. od Teslića). 1 part. brigada zaposjeda postave kod Gaja—Grnaja (16 odn. 17 km s. z. od Teslića). Dio partizanskih snaga otišao je iz Mladikovine preko Grića u Gluhu Bukovicu (11 km — 23 — 32 km j. z. od Teslića), a drugi dio od Očauša u Siprage (22 km j. i. od Kotor Varoši). U Šipragama nalazi se navodno glavna partizanska bolnica.

II. Izviđački odjel dostigao je u čajniče. 1 vod IL/369 u Vojtini. 1 vod 369 obkop. bojne premješten je u Hadžiće sbornom slagalištu za streljivo.

Namjera:

Razviđanje izvidnicama i potjernim odjelima prema j- Pojačano osmatranje praznine prema 118. lov. div. potjernim djelovima.

Premještaj izviđ. odjela u Boljaniće i Gotovušu.

- Ia.

" Treći domobranski zbor

* Na ovom sektoru nalazili su se dijelovi Devete NOU brigade i Travničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 1.

⁵ Prva krajiška NOU brigada. Vidi dok. br. 115.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJES. DIV.
od 1./2.VI.1943

1) *Područje Livno*: Noću 31.5./1.6.1943 napali su partizani od j. z. i s. sa 5 do 6 strojica Glamoč⁶. Istovremeno¹ pokušali su napad na Korićnu (12 km s. od Glamoča). Napadi odbijeni. Posada Glamoč bila je pojačana 1 satnijom iz Tomislavgrada, koja je time oslabljena. Vlastiti gubitci: 2 oružnika teško, 2 Ustaše lako ranjena.

2) 2./373. obkop. bojne stigla je 1.VI. u Mostar. '2.VI. vršit će se u Mostaru daljnja razpravljajnja o preuzetku.

3) Svi djelovi 384. p. p. vratili su se u svoja posadna mjesta.

4) Uhvaćena je veza sa četničkom skupinom u prostoru Mrkonjić Grad. Daljna izvješća sliede.

5) Namjera: Odašiljanje potjernih odjela u prostor s. od Travnika.

6) Izgradnja šumske željeznice D. Vakuf prema z., izgradnja željeznice Jajce — Jezero — Sipovo, uzpostava prometa na željez. pruzi Bugojno—D. Vakuf.

7) Drugih osobitih događaja nema.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE NJEM. 118. LOV. DIV.
1./2. VI. 1943 nije primljeno

U Sarajevu, 2.VI.1943. — Za točnost prijevoda nadsatnik Kovačić

(M. P.)

Kovačić

4/VI D

⁶ Vidi dok. br. JO.

BE. 121

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 3 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Prepis³

Dnevni izvještaj od 3.6.43. od k-danta njem. trupa u Hrvatskoj

114 lov. div.: Na prostoru Vidovska (7 j. od V. Kladuše) neprijateljska osiguranja protjerana ka jugu. 3 Hrvata poginula, 2 ranjena. Kod neprijatelja: 14 mrtvih. Na prostoru Graduse (13 sz. od Kostajnice) i Majkića (4 jz. od Ključa) borbe izviđačkih odjeljenja: kod neprijatelja 6 mrtvih.

Potjerna odjeljenja grupe za akciju čistila Pećigrad (11 sz. od Cazina). Kod neprijatelja 17 mrtvih. 1 Hrvat poginuo i 3 ranjena. Grupa »Huwe«: dostigla Prnjavor, odbacila kom. zaštitnice na istok: kod neprijatelja 16 mrtvih. Namjera: prodiranje 11 p. piika ka Vidovskoj i Debeljaku (7 i 12 j. -od Kladuše) i upućivanje potjernih odjeljenja.

369 p. d.: Prostor Bijeljina: kod Puhara i Pučila (4—5 jz. od Bijeljine), napadnut oklopni voz sa hranom. Bliži izvještaji još nedostaju.⁸

XXIII ust. bat. iz Sokoca prispio u Mokro (12 z. j. z. od Sokoca).⁴ j.: V.

373 p. d.: Bez naročitih događaja. Ojačani III bat. 383 puka preuzeo obezbjeđenje na prostoru Mostara, a 1 četa 2 hrvat. brdske brigade zaštitu pruge do zaključno čapljine.

Vrijeme: mutno, kišovito.

K-dant njemačkih trupa u Hrvatskoj
Ia Pov. br. 2769/43

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1-13, k. 24.

² Prepise dnevnih izvještaja komandanta njemačkih trupa u Hrvatskoj vršila je kancelarija njemačkog opunomoćenog generala u Hrvatskoj.

³ Vidi dok. br. 122. ^ -

⁴ Ispod ove rečenice dopisano je crnom olovkom, na našem jeziku, sljedeće: »Ova bojna treba da ide generalu Kamerhoferu (za žetvu)«.

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj
Ia Pov. br. 3036/43

187 rez. div.
Min. oruž. snaga, Op. odjelj. Zagreb
Na znanje. Izvještaj zadržati.

Njemački opunomoćeni general u Hrvatskoj

Za tač. prepisa
von Brauchitsch
poručnik

P 3/VI D

BR. 122

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 3 JUNA 1943
GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

POVJERLJIVO
Sjedište, 3 jun 1943

Pov. of. br. 942/43

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 9068
Stiglo 3 juna 1943
god. **XXI**

Komandi 2 ital. armije

Operativnom i Obavještajnom odjeljenju

Sjedište

Izvještaj o situaciji od 3. 6. 43.

Operacija »Schwarz«

Vrijeme tmurno, kišovito. Neprijatelju u luku Piva—Drina—
Sutjeska² i dalje pristižu pojačanja, cijeni se na oko 2000—
3000 ljudi. Dovlačenje daljih sopstvenih snaga je u toku.

SS *div.*: 2 puk divizije »Ferrara« preuzeo mostobran Šavnik.

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Odnosi se na Udarnu grupaciju Vrhovnog štaba, NOV i PO Jugoslavije.

118 lov. div. i pored oskudice u mun. djelimično u bliskoj borbi odbila jake neprijateljske napade kao i napade na položaje Suha i na prostoru Tjentišta.³ Kod neprijatelja ukupno 69 mrtvih.

369. div.: Bez promjene.

Borbena grupa gen. maj. von Ludwigera obrazovala mostobran na liniji neposredno istočno od k. 1407 (11 km ist. od Zabljaka) — Krš—Šljivansko, bez dodira s neprijateljem. 3. 6. 43 kod k. 606 njemačke snage prebacile su se skelom i brvnom sjev. od k. 670 (12 km. zap. od Šahovića) u cilju prodiranja sa 1 brd. div. na drumu Đurđevića Tara—Šavnik.

1 brd. div. Bez promjene.⁴

Vazduhoplovstvo. Akcija 1. 6.: Uspješno bombardovanje i mitraljiranje neprijateljskih prikupljanja i borbenih položaja na prostoru Hum—Tjentište—dolina Pive—Hum. Mostovi preko Pive, 2 km južno od Huma, pogodeni. 48 borbenih letova, 10 mahom borbenih izviđačkih letova, 3 leta radi snabdijevanja 118 lov. div. i SS div., jedan transport ranjenika. 2. 6. uslijed vremenske situacije samo izviđački **letovi.**

Po naređenju
Drechsler
kapetan i adutant

³ U Suhoj se nalazio Šesti bataljon Prve proleterske brigade. Prvi i Četvrti bataljon Druge proleterske brigade napadali su na Košur (k. 787), a dva bataljona Prve proleterske i četa Četvrtog bataljona Druge brigade na Borovno (k. 819). Vidi dok. br. 108.

⁴ Vidi dok. br. 119.

BR. 112

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 i 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 3
JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NAROD-
NOOSLOBODILACKE VOJSKE NA TERENU ISTOČNE I
CENTRALNE BOSNE¹

Prievod

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 2./3. VI. 1943.

I. Područje Pljevlja:

Osobitih događaja nema. — Prema ispovjedima pučanstva imale su III. dalmat., VI. bosan., te VIII. i XVI. hrv. partizanska brigada, koje su se borile kod Razreza — Iva — Popova Dola, 150 mrtvih, od kojih je bio jedan dio spaljen u nekoj kući u Popovu Dolu. Nađeno je 56 partizanskih grobova. Partizani otišli su navodno sa mnogim ranjenicima i bolesnicima od tifusa u Meštrovae, da se prebace preko Drine. Neprijateljski gubitci: 1 prebjegao, 11 uhićeno, vojni obaveznici iz obkoljenog područja.

Područje Bijeljina:

Kod Puhara Pučila (4. 5 km j. z. od Bijeljine) bio je napadnut oklopni vlak sa hranom. Izgleda, da je bio oklopni vlak uništen.

Područje Zvornik:

U Osmake (14 km z. od Zvornika) navodno je prodrlo 4000 naoružanih partizana.²

Područje Teslić:

II. d. s. javlja: Jedna partizanska brigada nalazi se kod Pasjače i Hajdučkog Brega, druga brigada kod Čečave i Kulaša (13 km s. z., odn. 13 km j.j.i. od Prnjavora), a jedna je došla iz Kozare u Vijačane³ (10 km j.j.z. i od Prnjavora).

II. XXIII. ust. bojna stigla je iz Sokolca u Mokro. — Izviđački odjel nalazi se na raspolaganju diviziji u Gotovuši sa jednom koturaškom satnijom u Boljaničima.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1-17, k. 24.

² Odnosi se na dijelove Prve i Druge vojvođanske NOU brigade.

³ Vjerovatno se odnosi na Dvanaestu NOU diviziju koja je u to vrijeme dejstvovala na ovom terenu. Vidi dok. br. 20 i 21.

Namjera: Čišćenje i razoružavanje četnika u području Gosteč. Razviđanje prema j.

... la.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 2./3. VI. 1943

- 1) U čitavom području nema osobitih događaja. Razviđanje u području Turbe, Jajce i s. od Sovja, i. od Neretve u odsjeku Jablanica—Livač izvršilo se bez dodira sa neprijateljem.
- 2) Premještaji: Osiguranje u Mostaru preuzela je pojačana III./383. 7./383 premještena je u Domanoviće, a 1./373. topn. puk. u čapljinu. — Osiguranje željezničke pruge Mostar—Čapljina (uključ.) preuzela je 2. VI. 1943 1./II. hrv. gorskog sdruga.
- 3) Most na cesti Bugojno — Gor. Vakuf poplavom je porušen. 2. VI uveče moći će se ovom cestom opet voziti.
- 4) *Namjera:* Daljnje razviđanje u cjelom divizijskom području i izobrazba.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE NJEM. 118. LOV. DIV.

od 2./S. VI. 1943 nije primljeno.

U Sarajevu, 3. VI. 1943. — Za točnost prijevoda nadsatnik
Kovačić

(MP)

Kovačić

BR. 112

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 4 JUNA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U CRNOJ GORI I HERCE-
GOVINI¹**

PREDMET:

TELEGRAM

otpreme' 4 6 1943 XXI
Datum i čas 20.30
prijema: 5 6 1943 XXI
0.50

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO

KOMANDI 2 ARMIJE

i na znanje

GUVERNATORATU CRNE GORE

KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORP.

MORNARICI DALMACIJE__

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9136

Stiglo 5 juna 1943/XXI

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 4 JUNA U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA*

Noću uoči 1 tek. m. partizanske snage³ su napale na raspored divizije »Prinz Eugen« duž linije Lug (Nikšić ZP-GZ) — potok Komarnica (ZT-GZ). Poslije oštarih borbi napadači su odbijeni uz sljedeće gubitke: mrtvih 170, ranjenih 180, zarobljenih 306.

Sektor Mostar: jutros u 11 časova izvršena¹ je predaja njemačkim trupama sektora Mostar i aerodroma.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4.

² Detaljnije vidi u tomu III, knj. 5, dok. br. 202 i 203.

³ Odnosi se na Petu crnogorsku NOU brigadu. Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 22 f 23.

Sektor Dubrovnik: intenzivna izviđačka djelatnost jedinica garnizona Bileća u zoni Vrbnica (Trebinje UK-GU), Proljetište (UH-GU).

Sektor Metković: iskliznuće lokomotive i vagona iz šina, o čemu je javljeno juče 3 t. m., prouzrokovano je eksplozijom nagazne mine postavljene pored šina u cilju sabotaze. Naređeno je pojačanje nadzora, kako dnevnog tako i noćnog. Jutros u 8 časova komanda garnizona Domanovići predata je njemačkim trupama.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA:

Spriječena uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika. Poluoblačno. Na obali kiša, u unutrašnjosti nevrjeme.

General PIAZZONI

8 kopija dostavljeno:

*

- 1 Načelniku Štaba
- 1 Načelniku Operat. odeljenja
- 1 Operativnom odeljenju
- 1 Obaveštajnom odeljenju
- 1 Komandi Kr. karab.
- 1 Odeljenju telekomunikacija

BR. 112

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 4 JUNA 1943
GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

Pov. op. br. 946/43

POVJERLJIVO

• Sjedište, 4.6.43
Kopija poslata Odjeljenju »I«²

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 9127
Stiglo 4 juna 1943
god. XXI

Komandi 2 ital. armije

Operativnom i Obavještajnom odjeljenju

Sjedište

Izveštaj o situaciji od 4. 6. 1943

Operacija »Schwarz«

Neprekidni pljuskovi; visoki vodostaj ugrožava mostove i brvna na Sutjesci. Napadi i vazduhoplovne akcije jako ometani vremenom. Neprekidni neprijateljski pritisak protiv borbene grupe ppuk. von Gertlera na prostoru Tjentište i na položaje u prostoru Suha. Pokušaj neprijatelja da oslobodi dolinu Sutjeske za povlačenje svojih snaga na sjever razbio se o žilav otpor naših trupa. Uslijed zapreovavanja riječne doline zapadno od Suhe, spriječeno izvlačenje opkoljenih neprijateljskih jedinica preko Suhe na zapad.

SS div. i 118 lov. div. Neprijatelj se povlači prema sjeveru i sjeverozapadu.

369 div. i div. »Taurinense«: Unutrašnja krila obiju div. isturena naprijed na ostsjek Veloda,³ bez dodira s neprijateljem. Na prostoru Popov Do, pronađen neprija-

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Obavještajno odjeljenje

³ Voloder (r.)

teljski grob sa 58 lješeva. Po iskazima stanovništva neprijatelj je spalio daljih 100 lješeva i povukao se sa većom kolonom ranjenika.

1 brd. div.: Nema nikakvih novih izvještaja.

Italijani: Dijelovi div. »Ferrara« preuzeli su zaprečnu liniju Katun Potrk (12 km i. ji. od Boana) — Boan.

Vazduhoplovstvo: 8 izviđačkih i borbenih letova na prostoru SS' div. i 118 lov. div., 1 akcija snabdijevanja, 1 transport ranjenika.

Po naredenju
Drechsler
• kapetan i ađutant

BR. 126

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 4 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. /HRV./ PJEŠ. DIV. ' '
od 3./4.VI.1943.

Područje Pljevlja:

I. Neprijateljevo i naše vlastito stanje bez promjene. Od G. Tikova uhvaćena je veza sa taljan. bojnom »Aosta«. Ova bojna se nalazi na crti Sakovo Selo—Pusto Pauče.

Područje Trnovo:

5. oružn. puk. javlja: U šumama oko Dobrog Polja (9 km j. i. od Trnova) ima 250—300 četnika, koji su pobjegli iz Kalinovika i pljačkaju stoku.

Područje Šekovići:

Ust. sdrug javlja: U Šekoviće stiglo je 2.VI. 1200 dobro naoružanih, 800 nenaoružanih partizana² i oko 1000 žena i djece. Gubitci od 30-V. — 1.VI.1943: Vlastiti: 6 mrtvih (od toga 4 ustaše), 19 ranjenih (od toga 13 ustaša), 4 ustaše nestala. — Neprijateljski: 6 mrtvih prebrojano.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1-33, k. 24.

² Vjerovatno se odnosi na Prvu vojvodansku NOU brigadu *

II. d. s. zbog prekinuća brzoglasne veze nema izvješća iz prostora j. od Save.

II. 1./II. ust. bojne stigla je u Sokolac.

Namjera:

Razvidanje sa potjerniim odjelima prema j. i. j. i.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 3./4.VI.1943

- 1) Osobitih događaja nema.
- 2) Izpovjedi pučanstva: Četnici skupine Drenović³ nalaze se od 3.VI. kod Popuža (20 km j. z. od Jajca) u borbi sa partizanima. Daljnje partizanske skupine u jačini 1800 naoružanih ljudi su u hodu iz prostora s. od Glamoča preko Pribelja u područje Janja sa namjerom da se prebace j. od Jajca preko Vrbasa. To bi mogli biti partizani, koji su noću 31.V./1.VI. napali Glamoč. Poduzete su protivumjere.
- 3) U prostoru 40 km s. z. od Livna bilo je noću od 1./2.VI. borbene buke i viđele su se goreće kuće. Vjerovatno su se vodile borbe između četnika i partizana van divizijskog odsjeka u prostoru Sajković — Gubin—Provo (oko 18 km j. z. od Glamoča).
- 4) 373. vojnopoljska bojna u hodu iz Konjica u Prozor, da zamjeni ustaše, koji se nalaze tamo.
- 5) 1 vojnik (Hrvat) 373. vojnopoljske bojne bio je ubijen munjom.
- 6) Namjera: Izgradnja ceste G. Vakuf — Rastavo pomoću građana pod vodstvom 373. obkoparske bojne. Svečana zamjena zastava u Mostaru u 11.00 sati i preuzetak zapovjedne vlasti.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE NJEM. 118. LOV. DIV.

od 3./4.VI.1943 nije primljeno.

U Sarajevu, 4.VI.1943

Za točnost prijevoda nadsatnik Kovačić

Kovačić

(M. P.)

6/VI D

³ Uroš Drenović, četnički komandant u Bosanskoj Krajini. Poginuo 1944 god. u borbi protiv NOVJ od savezničkih aviona, za vrijeme Sedme neprijateljske ofanzive.

BR. 112

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 5 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹

Prepis

Dnevni izvještaj k-danta njem. trupa u Hrvatskoj od 5. 6. 1943

114 lov. div.: 8 i dijelovi 4 komun. brig. u prodiranju ka Slunju. Na prostoru Debeljak — Bogovlja (38-40 jz. od Gline) borbe sa neprijateljem koji otstupa ka zapadu: kod neprijatelja 18 mrtvih, 3 Hrvata poginula, 2 ranjena. Kod Tržaca (22 s. sz. od Bihaća) razbijena neprijateljska osiguranja protjerana na sjever. 1 Nijemac ranjen. Kod neprijatelja 7 mrtvih. Južno od luka Una—Sana borba izviđačkih odjeljenja, kod neprijatelja 3 mrtva. Grupa »Huwe« razbila je komun. bat. ji. od Vučijaka (6 j. ji. od Prnjavora). Kod neprijatelja izbrojano 52 mrtva.

Dijelovi II bat. 721 puka potpomognuti vazduhoplovstvom razbili su nadmoćnije neprijateljske snage j. od Šarinaca (11 jz. od Prnjavora) 4 Nijemca ranjena; kod neprijatelja: izbrojano 29 mrtvih. Kod Kukavice (8 ji. od Kotor Varoši) komun. u jačini voda protjerani u pravcu istoka. 1 Nijemac ranjen, kod neprijatelja izbrojano 10 mrtvih.²

Namjera: Prodiranje ka Slunju. Čišćenje j. i ji. od Prnjavora. 369 pješ. div.: II (hrvat.) korpus javlja: 13 četa 6 p. puka i posada Suhopolje (900 ljudi) (12 jz. od Bijeljine) savladani od strane komun. i zarobljeni.³

373 pješad. div.: Napad komun. grupe na želj. stanicu Oborci (6 s. si. od D. Vakufa" 1:100.000) odbijen. Pri akciji čišćenja prema Vaganu (16 z. od D. Vakufa) i Blagaju (18 jz. od D. Vakufa) 373 ojačani pionir, bat. i 373 izviđ. bat. dosada nailazili na neznatan neprijateljski otpor.⁴ Neprijateljski "gubici: 5 mrtvih, 14 ranjenih izbrojano, 15 zarobljenih; 3 Nijemca ranjena. U Mostaru u 11.00 časova izvršena predaja. Kolski most na Neretvi kod Rame (20 z. od Konjica) -srušen uslijed visokog vodostaja. Saobraćaj na putu Sarajevo—Mostar prekinut.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1-2, k. 24.

² Borbe su vođene protiv jedinica Pete i Dvanaeste NOU brigade koje su dejstvovala na ovom terenu

³ Vidi dok. br. 130.

⁴ Isto

Početak opravljavanja nije moguć prije 7.6. zbog angažovanja 373 pionir, bataljona.

Namjera: Nastavljanje akcije Vagan—Blagaj.

Vrijeme: Kiša.

Kraj dnevnog izvještaja Ia.

III) Trupa: I, II, IV kraj. brigada na liniji 19 sz., 12 z. jz. od Teslića.

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj Ia Pov. br. 2806/43
od 5.6. 1943

Njem. opunomoć. gen. u Hrvatskoj
Ia Pov. br. A 511/43

P 6 VI D

Za tačnost
potpis nečitak
poručnik i . . .

BR. 110

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 5 JUNA 1943 GOD. O BORBA-
MA PROTIV JEDINICA NOV U CRNOJ GORI I HERCE-
GOVINI¹**

otpreme: 5 juni
Datum i čas 20.30
prijema: 5 juni
0.2

PREDMET.

TELEGRAM

VI GA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9208

Stiglo 6,6. 43/XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORP.

KOMANDI 2 ARMIJE — Operativno
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE

Br. 8555/Op.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 5 JUNA 1943-XXI U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA²

•— Peta crnogorska brigada jačine oko 1500 ljudi izgleda da se nalazi, u zoni Zelengora (Gacko UM-UO-OQ-US-BF-BD-AX) sa namjerom da se uputi prema Gacku.

Sektor Dubrovnik

— Noću uoči 4 t. m. nepoznata lica pokušala su da prodru u kuću koja se nalazi u blizini Mokošioe (Dubrovnik RQ-FT). Natjerani su u bjekstvo brзом intervencijom naših boraca, na koje su nepoznata lica bacila dvije ručne bombe bez posljedica.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, k. 18 F/4.

² Detaljnije vidi u tomu III, knj. 5, dok. br. 204.

— Danas u nula časova Komanda sektora Dubrovnik prešla je u nadležnost Štaba divizije »Marche«.

Sektor Metković

— Juče 4 t. m. opravljena je željeznička pruga Metković—Ploče.

— Jutros u 6 časova vršena je predaja garnizona Čapljina između naših i njemačkih trupa.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

— Spriječena uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika.

— Izviđanja duž puta Stolac—Ljubinje—Trebinje i veza sa kolonom na maršu koja se premješta na tome pravcu.

— Pbluoblačno na obali, kišovito u unutrašnjosti.

General PIAZZONI 18300506

Dostavljeno 8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku nač. Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odeljenju
- 1 Odjeljenju telekomunikacija
- 1 Komandi Kr. karab.

BR. 129

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 5 JUNA 1943
GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹

POVJERLJIVO

5 jun 1943

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Pov. op. br. 956/43

Br. 9202

Stiglo 5 juna 1943

god. XXI

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju

Sjedište

Izvještaj o situaciji od 5. 6. 43

Operacija »Schwarz«

Vrijeme: Neprekidne jake kiše. Neprijateljska situacija uglavnom nepromijenjena. Veza i dotur za sopstvene trupe uslijed nevremena i dalje pogoršani. Usljed nadošle vode srušio se most na Drini kod Foče, ratni most pod vodom. Put sjev. od Uloga prekinut uslijed odronjavanja zemlje.

SS *div. i 118 lov. div.* Borbene grupe su odbacile neprijatelja na sjever² i dostigle liniju 4 km jugozap. od Martinja, neposredno sjev. od k. 2181 — Trnovačko Jezero, neposredno sjev. od k. 2298.

369 *div.*, *div. »Taurinense« i borbena grupa gen. maj. von Ludwigera.* Bez promjene. Borbena grupa gen. majora von Ludwigera, bez dodira sa neprijateljem, dostigla opštu liniju k. 1553 (12 km si. od Zabljaka) — Levertara — Aluga (10 km ist, od Zabljaka) — Jablan Bara — Studenci.

1 *brd. div.* bez neprijateljskog otpora dostigla liniju k. 1285 (12 km jugoist. od Zabljaka) — k. 1789 — k. 1674. Izviđanjem sa prostora sjev. od Šavnika ustanov-

¹ Original, neregistrovan., pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

^a Vidi dok. br. 6.

ljene na prostoru Poda (8 km. sjev. sjeverozap. od Savnika) slabe, a na prostoru Komarnice jače neprijateljske posade: očigledno zaštitnice koje obezbjeđuju opšti neprijateljski pokret ka zapadu.

Vazduhoplovstvo: 6 borbenih i 10 izviđačkih letova.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i ađutant

1

BR. 130

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
5 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV-
od 4./5.VI. 1943

Područje Pijevija:

U cjelokupnom stanju nema promjene. Visovi s. i. od Tare od neprijatelja slabo su zaposjednuti.

Područje Bijeljina:

II. d. s. javlja: Komunisti su nadvladali 13./6. p. p. i posadu Suhog Polja te ih zarobili. Jačina komunista 900 ljudi², vođa Veljko Kurjaković®.

Područje Teslić:

4. hrv. pješ. div. javlja: Partizani drže sa 4—5 brigada crtu Kulaši (14 km s. z. od Teslića) — Pasjača (8 km z. od Teslića) —• Vran Polje (10 km z. j. z. od Teslića). Partizani, koji su I.VI. razpršili kod Lavova Brda II. bojnu 1. lov. puk., uzmakli su u Ljubić planinu (11 km j. od Prnjavora).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1-25, k. 24.

² Odnosi se na vojvođanske jedinice.

³ Vjerovatno se odnosi na jedinice Dvanaeste NOU divizije. Vidi dok. br. 1, 20 i 21.

Namjera:

Razviđanje u području Pljevlja prema j. i. j. i.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 4./5.VI.1943

1) Područje Travnik:

Izvidnice iz Cosića na Gostilj (7 km s. z. od Turbeta) i s. od Travnika u dolini Bile nisu došle u dodir sa neprijateljem. Noću 3./4.VI. bio je odbijen napad slabije partizanske skupine na željezničku postaju Oborci (između Komara i Donj. Vakufa). Željez. promet nije bio prekinut.

2) Područje Blagaj:

Na osnovu izpovjedi pučanstva (vidi dnevno- izvješće od VI.⁴) poduzeti, piodhvat protivu partizana, koji se navodno kreću prema Vrbasu, ustanovio je prema dosadašnjim izvješćima 373. obkop. bojne i 373. izviđačkog odjela, koji učestvuju na tom podhvat, u prostoru Vagan i Blagaj⁵ slabe partizanske snage. Neprijateljski gubitci: 5 mrtvih, 14 ranjenih (prebrojeno), 15 zarobljenika; plien: nekoliko pušaka i 1 strojnica.

3) Područje Glamoč:

Izviđanjem na Glavice—Podgredu—Šuimnjake—Vaganj (oko 10 km s. od Glamoča), koja se sela nalaze u području, kroz koja prolaze partizani, nije se došlo u dodir sa neprijateljem.

4) U Mostaru bila je u 11.00 sati izvršena predaja⁶.

5) 5./373. vo-jnopoljske bojne stigla je u Prozor.

Nabujala rieka porušila je cestovni most preko Neretve kod Rame (20 km z. od Konjica). Promet cestom Sarajevo — Mostar prekinut. Zbog upotrebe 373. obkop. bojne, navedene pod t. 2., može divizija sa popravljanjem mosta početi tek 7.VI.1943.

6) Namjera:

Nastavak podhvata pod t. 2. Daljnje razviđanje, osobito u prostoru s. z. od Glamoča. — 1 pojačana sat 384. p. p. krenut će 5.VI. iz Travnika u Livno da pojača V. ust. sdrug.

Ia.

⁴ Vidi dok. br. 126.

⁵ Na ovom sektoru nalazio se Kupreško-janjski i Glamočko-Ilvanski NOP odred. Vidi dok. br. 1.

⁶ Vidi dok. br. 126.

DNEVNO IZVJEŠĆE NJEM. 117. LOV. DIV.
od 4./5.VI.1943 nije primljeno.

U Sarajevu, 5.VI.1943

Za točnost prievoda nadsatnik Kovačić i

Kovačić

7/VI D

(M. P.)

BR. 131

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIIJE OD 6 JUNA 1943
GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹ »**

POVJERLJIVO

6.6. 43

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.
Pov. op. br. 959/43

KOMANDA 2 ARMIIJE"
Operativno odjeljenje[^]
Br 9270
Stiglo 6 juna 1943
god. XXI

K-di ital. 2 arm. — Operativnom odjeljenju
Obavještajnom odjeljenju

S j e d i š t e

Kopija poslata Odjeljenju »I«

Izvještaj o situaciji od 5. 6. 43

*

Operacija »Schwarz«

Neprekidno jake kiše, visoki vodostaj i terenske teškoće koje se pojačavaju, sve više ometaju pokrete, dotur i službu veze. Most na Drini kod Foče ne može se više osposobiti sredstvima koja zasad stoje na raspoloženju. Neprijatelj u luku Piva — Drina — Sutješka, u jačini od 17 najvećim dijelom već načetih

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

brigada, nastavlja pokušaj probijanja duž Sutjeske prema sjeveru i na prostoru Suhe prema zapadu. Neprijateljski napadi odbijeni.

Neprijatelj pokušava da, brojno nadmoćnijim snagama, svim silama riješi borbu kod grupe ppuk. Gertlera u svoju korist, vjerovatno sa ciljem da se probije preko Popovog Mosta² u pravcu Jeleča i Kalinovnika, pošto ga brdski masiv Kozje Strane sprječava da otstupi opkoljenim jedinicama na zapad.

SS i 118 lov. div.: Zaprečavanja na dosadašnjem položaju, u cilju sprječavanja izvlačenja neprijatelja na jugozapad.

118 izviđački bataljon u nastupanju prema jugoistoku bez dodira sa neprijateljem. Kao prihvata za borbenu grupu Gertler prikupljaju se na prostoru Jeleč — Kalinovik izviđ. bat. 369, 2 četa 369 PT bataljona i raspoloživi dijelovi 369 pješ. div. sa prostora Sarajevo.

Borbena grupa majora Annackera: U prodiranju od Slanog Br. neprijatelj odbačen na sjever, izbila na liniju neposredno južno od k. 1865 (3 km. zap. od Suhe) — neposredno prema zap. od k. 1755. Jače neprijateljske snage još uvijek na k. 1865. 1/2 uslijed teškoća u snabdjevanju krenuo tek 5.6. izjutra.

Borbena grupa 369 pješ. div.:

: 369 izviđ. bat. prešao u 1700 časova raskrnicu puteva kod Foče u pravcu zapada. I/1 u daljem nadiranjju odbacio neprijatelja na sjever. Neprijatelj se sa dijelovima povlači preko Pive na istok. Sa ostalog fronta nema novih izvještaja.

Div. Taurinense: Bez promjene.

Borbena grupa gen. maj. von Ludwigera: Dalji dijelovi prebačeni preko Tare. 61 bugarski pješ. puk izbio na Suvodo (7 km jugođst. od Žabijaka).

I brd. div.:

Bez dodira sa neprijateljem izbila na opštu liniju okuka puta (neposredno jugozao. od k. 1595) — k. 1409 — k. 1494 — k. 1800 — k. 1700 — Grn. Godijelje.

² Popov Most napadale su jedinice Prve proleterske i Treće krajiške NOU brigade, dok su Košur (k. 787) napadale jedinice Druge proleterske i Šeste istočnobosanske NOU brigade. Vidi dok. br. 62, 108.

Komandno područje k-danta njemačkih trupa u Hrvatskoj:

Na prostoru sjeveroist. od Slunja konstatovani VIII i dijelovi IV kom. brigade. U borbi jugozap. od Gline sa kom. snagama koje se kreću naprijed ka Slunju neprijatelj je imao 18 mrtvih; gonjenje se nastavlja. Pri akciji čišćenja na prostoru Bihaća i južno od luka Una—Sana³ kod neprijatelja 10 mrtvih. U gonjenju neprijatelja⁴ jugoist, od Prnjavora, uz podršku vazduhoplovstva, razbijena jača neprijateljska grupa; 81 mrtav kod neprijatelja. Jugoist. od Kotor Varoši razbijena neprijateljska grupa. 10 komunista mrtvih.

Na prostoru sjeverozap. od Teslića konstatovane 3 komunističke brigade. Jugozap. od Bijeljine komunisti savladali Hrvat, uporište.

373 pješ. div.: Odbijen neprijateljski napad na željezničku stanicu sjev. sjeveroist. od D. Vakufa. Pri akciji čišćenja jugozap. od D. Vakufa ubijeno 34 komunista. Čišćenje se nastavlja. Zap. od Konjica porušen most na Neretvi uslijed visokog vodostaja. Početak opravke neće biti prije 7.6.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i ađutant

³ Na teritoriji Bosanske Krajine i Centralne Bosne djelovale su jedinice Drugog bosanskog korpusa. O operativnim područjima divizija vidi u dok. br. 1.

⁴ Vjerovatno se odnosi na jedinice Dvanaeste NOU divizije, pošto je ona djelovala na ovom sektoru. Vidi dok. br. 1.

BR. 112

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 373 I 369 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
6 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 5./VI.1943

- 1) Osobitih događaja nema.
- 2) Pojačana 3./384. po željezničkoj preseliti iz Travnika u Kupres u hodu iz Kupresa u Livno.
- 3) Podhvat² u prostoru Blagaj—Vagan bez osobitih novosti. Bilo je pliena.
- 4) Razviđanjem u prostoru Glamoč prema s. z. do Velike Kose kt. 1661 (15 km s. od Glamoča) nije se došlo u dodir sa neprijateljem.
- 5) Prema podacima Zagreb, konjan. pukovnije navodno se prikuplja partizanska brigada u području Janja, a 4.VI. u 15.00 sati otišlo je 2000—3000 partizana³ prema Varcar Vakufu⁴. Vlastitim hvaćanjem veze sa Varcar Vakufom ovo izvješće još nije potvrđeno.
- 6) Znakovi iz područja Vagan—Blagaj—Vukovsko (12 km j. i. od Kupresa) ukazuju, da postaju pojave razilaženja kod partizana sve češće, osobito otpadanjem osoba, koje su bile nasilno unovačene.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 5./6. VI. 1943

I. Područje Pljevlja:

II. (369. p. p. bez 5.) osigurava prostor j. od Četotine sa uporištima kod Vijenca—Cerovaca — visine 1.5 km i. od G. Gradca—Orlje i Šanca.

I. i III./369. p. p, I./369. topn. puk. i 2./369. obkop. bojne u hodu u Boljaniće.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1-16, k. 24.

* Vidi dok. br. 130.

³ Odnosi se na jedinice Četvrte NOU divizije. Vidi dok. br. 1 i 10.

⁴ Mrkonjić Grad

Područje Šekovići:

- Početak podhvata »Šekovići«³ 6.VI., vođenog od III. d. s. sa
•• vlastitim postrojbama i dielovima II. d. s. Na podhvat uče-
stvju: 1 1/2 bojna I. ust. sdruga, 2 bojne Tuzlanske brigade,
2 bitnice VII. topn. sklopa i 3 1/2 bojne Domdo pukovnije
Tuzla. 5.VI. uveče zauzeti su polazni postavi.

Područje Teslić:

4. pješ. div. javlja: U prostoru Kulaši (19 km s. z. od Teslića)
— Stažbenica (11 km s. z. od Teslića) — Gračanica—Pasjača
(6 odn. 7 km z. od Teslića)—Vran Polje—Buletić—M. Tajan
(k. 690)—Lukovao (k. 912) (14 km z. j. z. od Teslića) nalazi se
oko 4000 naoružanih komunista⁶.
II. XXIII. ust. bojna odvezla se 3. VI. željezničkom preselicom
u Osijek. Stožer 369. izviđačkog odjela, 1./369. oki. lov. sklo-
pa i III./370. p.p. bez 9. (i 11.) u Kalinoviku. Težka sat 369.
izviđačkog odjela valjda u Jeleču.

Namjera:

Razviđanje od Jeleča prema Vrbnici. Borbena skupina »Fi-
scher« dostignut će Čajniče, sa dielovima (valjda 2 sati) u
preselici samovozima Jeleč.

Ia

U Sarajevu, 6. VI. 1943

Za tačnoist prievoda nadsatnik Kovačić

Kovačić

(M. P.)

⁵ Vidi dok. br. 52 i 140.

⁶ Vjerovatno se odnosi na jedinice Dvanaeste NOU divizije koje su
operisale na ovom sektoru. Vidi dok. br. 1, 20 i 21.

BR. 133

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 7 JUNA 1943 GOD. O BORBA-
MA JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

otpreme: 7.6.43. XXI
Datum i čas 20.45
prijema: 8.6.43. XXI
2.30

PREDMET: . . .

TELEGRAM

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«**
Operativno odjeljenje

Br. 9332

Stiglo 8 juna 1943/XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMIJE
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE

Br. 8645/Op.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 7 JUNA 1943/XXI U
18 ČASOVA**

AKTIVNOST USTANIKA²

Javlja se o žestokim borbama između njemačkih i parti-
zanskih trupa u zoni između Sutjeske i Drine,³ gdje bi trebalo
da se nalaze 2 partizanske divizije koje imaju namjeru da sebi
otvore prolaz i da se probiju u pravcu Kalinovika.⁴ Do danas
se ne zna da li su jaki partizanski dijelovi uspjeli da savladaju
njemačku prepreku u dolini Sutjeske.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta, k. 18 F/4.

² Detaljnije vidi u tomu III, knj. 5, dok. br. 205 i 206.

³ Odnosi se na Udarnu grupaciju Vrhovnog štaba NOV i PO
Jugoslavije.

⁴ Vidi dok. br. 131 i 134.

Sektor Dubrovnik

— Nema ništa značajno da se javi.

Sektor Metković

— Izviđačka djelatnost i patroliranje nacionalnih jedinica u zonama Šišin (Mostar NH-AF), Rujnica (NK-AP) i domobranskih jedinica u zonama Kokorić (Makarska XV-AN), Klenjak (XR-AP).

djelatnost vazduhoplovstva

— Izvršena su izviđanja u dolini Sutješke, u dolini Drine i u zoni između rijeka Tare i Pive.

— Na zahtjev Komande trupa Crne Gore bombardovana su i mitraljirana u brišućem letu sljedeća mjesta koja drže partizani: Bezuje (Zabljak ZI-AD), Borkovići (ZI-AF), Dubljevići (ZI-AF).

— Ukupno su izvršene tri akcije bombardovanja, dvije mitraljiranja i jedna borbenog izviđanja.

— Vedro.

General PIAZZONI

8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku nač. Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Komandi Kr. karab.
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

BR. 112

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIIJE OD 7 JUNA 1943
GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

POVJERLJIVO
7 jun 1943

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

Pov. op. br. 964/43

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom
odjeljenju
Sjedište -

KOMANDA 2 ARMIIJE
Operativno odjeljenje

Br. 9306
Stiglo 7 juna 1943
god. XXI

Izvještaj o situaciji od 7. 6. 1943

Operacija »Schwarz«

Vrijeme se razvedrava. 6. 6. nije bilo neprijateljskih napada protiv borbene grupe potpuk. Gertlera.² Usljed uspješne odbrane, neprijateljska napadna snaga je, izgleda, znatno oslabljena. Posijedanjem prelaza preko Pive jugoist. od Mratinja, dijelovima SS div., oduzet je neprijatelju najvažniji doturni put. Treba računati sa daljim pokušajima probijanja.

SS div. i 118 lov div.: 1/2 i 118 izvid. bat. u daljem nadiranju u predjelu 1 km jugoist. od k. 1490³ uhvatili vezu sa lijevim krilom borbene grupe majora Annackera.

Div. »Taurinense« krenula je na zapad; predviđa se da će 8.6. zauzeti dodijeljeni joj zaprečni ostsjek na Tari.

Borbena grupa gen. maj. von Ludwigera: Nema nikakvih novih vijesti.

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Šestog juna u toku noć\ dijelovi Prve i Druge proleterske brigade prešli su Sutjesku i pored Košura produžili na nove položaje: Prva brigada ka Lučkim Kolibama, Druga dalmatinska izbila je na G. Bare. Prvi i Četvrti bataljon Druge brigade nalazili su se u rejonu Košura. Štab brigade u Milinklađi, a Drugi bataljon, koji je bio smijenjen od jedinica Druge dalmatinske, produžio je samoinicijativno za Vrbnicu. Vidi dok. br. 108.

³ Na karti 1 :100.000 nije nađeno.

*1 brd. div. i div. »Ferrara« 7.6. krenule na određene zaprečne
otsjeke.*

Italijani: Dijelovi 3. div. »Venezia« produžili akciju čišćenja na
prostoru Bjelo Polje u cilju razoružanja četnika.
Četnički pokreti na prostoru Sjenice vjerovatno ka
sjeveru.

Hrvatska: vrijeme oblačno.

Komandno područje k-danta njemačkih trupa u Hrvatskoj

114 lov. div.: Na prostoru Slunj potvrđeno prisustvo kom. bri-
gade. Čišćenje otpočelo. Kom. grupa jugozap. od
Kostajnice odbačena na zapad, kod neprijatelja 6
mrtvih. I bat. 721 puka i dijelovi III bat. 3 hrvat,
brd. brigade preuzeli obezbjeđenje rudnika boksita
na prostoru Bihaća.

*373 div. 1 ojač. ustaški bataljon i 2 hrvat, bataljona otpočeli su
akciju čišćenja na prostoru Šekovića⁴ (10 km sjeve-
roist. od Kladnja).*

Po naređenju
Drechsler
kapetan i ađutant

* Vidi dok. br. 132, 135 i 144

BR. 110

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
7 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 6./7. VI. 1943

I. Područje Pljevlja:

Osiguranje j. od Četine bez osobitih događaja. Naša izvidnica naišla je kod Ždrijela (9 km j. j. z. od Gradca) na neprijateljsku izvidnicu. 1 neprijatelj mrtav.

Područje Jeleč:

Izvidnica izviđačkog odjela dostigla je Ljubinu bez dodira sa neprijateljem. Kod kt. 1392 bili su ustanovljeni pokreti, ali se nije moglo ustanoviti da li prijateljski ili neprijateljski.

Područje Bijeljina:

5. VI. uveče partizani su napali Raču (18 km s. s. z. od Bijeljine). Borba je još u toku.²

Područje Šekovići:

Podhvat³ je u toku, partizani izmiču prema s.

- II. Izviđački odjel. oki. lov. sklop. III./370 u Jeleču. Kralj. bug. 63. p.p. je izlučena te stupila pod zapovjedništvo zapovjednika Srbije. 3./202. oki. sklopa, koja je prešla borb. skupini »Ludwiger«, nalazi se na uporištima duž ceste Metaljka — Gotovuša.

Namjera:

I./III. 369 i 2./369 obkop. bojne poduzet će hod u Jeleč. I./369. topn. puk dostignut će područje Goražde. 8./369. topn. puk. imade dostignuti Jeleč. — III. d. s.: Nastavak podhvata »Šekovići«.

Ia.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1-19, k. 24.

² Vidi dok. br. 140.

³ Vidi dok. br. 52 i 132.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV
od 6./7. VI. 1943

1) Osobitih događaja nema.

2) Područje Glamoč:

Iz povjedi stanovništva: Partizanski pokreti iz s. smjera prema Glavicama (8 km s. s. z. od Glamoča). Zapovjednik part. divizije, koja se već dugo nalazi u području Glamoč, navodno se zove Slavko Rodić⁴ zapovjednik 4. brigade⁵ Marčeta, zapovjednik 11. brigade⁶ Mirko Pantoš. 3./384. stigla je u Livno.

3) Podhvat⁷ Blagaj — Vagan zaključen. Izvješće slijedi. Nađeno je promičbeno tvorivo.

4) Područje Turbe:

Između Cosića i Gostiija (7 km s. z. od Turbeta) pljačkajući partizani uhvaćeni. Neprijateljski gubitci: 3 mrtva, 1 zarobljen. Vlastitih gubitaka nije bilo.

5) *Namjera:* Daljnje razviđanje i izobrazba.

Ia.

U Sarajevu, 7. VI. 1943.

(M. P.)

, 8/VI D

Za točnost prijevoda. nadsatnik Kovačić **Kovačić** <

⁴ Narodni heroj Slavko Rodić u to vrijeme bio je komandant Drugog bosanskog NOU korpusa.

⁵ Podatak nije tačan.

^c Isto

⁷ Vildi dok. br. 126, 130 i 140.

BE. 136

**IZVJEŠTAJ ADVOKATA TODOEA PEEOVLCIA OD 7 JUNA
1943 GOD. ITALIJANSKOM MAJOEU GUARNACCIA O
DJELATNOSTI PARTIZANSKIH JEDINICA U MOSTAR-
SKOM I NEVESINJSKOM SREZU¹**

OPERATIVNO ODJELJENJE 1			
Datum prijema			
8	6	43	
Kateg.	I	Vrsta	Fasc.
A		2	17

Todor Perović

Gospodinu majoru Guarnaccia

Poštovani gospodine majore,

Na osnovu obavještenja primljenih iz Mostara i Nevesinja javljam Vam sljedeće:

U Mostarskom i Nevesinjskom srezu komunisti su preduzeli vrlo jaku akciju koja im je mnogo olakšana raspuštanjem naših formacija i nesvjesnim stanjem u kojem živi naš narod poslije novonastale političke situacije. Iz samog grada Mostara otišlo je partizanima oko 250 muškaraca, većinom mladića, koji su bili pozvani od Vrhovne partizanske komande. Njima je naređeno da pobjegnu u šumu što prije, pošto su hrvatske i njemačke vojne vlasti naredile mobilizaciju godišta od 1911 do 1923, koji bi mogli biti uvršteni u SS trupe.

U Nevesinjskom i Mostarskom srezu komunistički vođa Milutin Brstina (brat poznatog Dušana Brstine) organizuje partizanske jedinice prisiljavajući četnike da pređu partizanima. Okupljaju se u Bišini, gdje je i ranije djelovao Dušan Brstina. U Hodbini kod Blagaja formiran je jedan novi partizanski bataljon. U Zimlju je započeta jedna akcija, ali su je ugušile njemačke trupe koje su stigle u Zimlje.

Komunistička komanda izdala je naređenje da se poubijaju sve četničke vođe i oficiri i da se stanovništvo prisili da se pridruži njima. Izvršenje ovog naređenja već je započelo. Kod

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Nevesinja ubijen kapetan Katić, kod Uloga potporučnik Pavlović i u Poljicama — Popovo² komandant bataljona zvani »Mićo«, čije ime nije mi bolje poznato. Pored ovoga primjećuje se oživljavanje komunističke aktivnosti takođe i u gradovima.

Ukoliko budem primio tačnija i novija obavještenja, dostaviću Vam ih.

Molim Vas, gospodine majore, da izvolite primiti izraze mog osobitog poštovanja.

Dubrovnik, 7 jun 1943

Odan
potpisao advokat **Todor Perović**

BR. 137

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 8 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Prepis

Min. oruž. snaga
Op. odjelj.

Dnevni izvještaj od 8. 6. 1943

K-danta njem. trupa u Hrvat.

114 *lov. div.*: Južno od Slunja, uz podršku vazduhoplovstva, komun. grupu u jačini batalj. odbačena na jug. 19 (izbroj.) mrtvih kod neprijatelja, 2 Hrvata zarobljena, 95 ranjeno.—

Štab II i III brig. (Hrvat. Bihać). (II, III, 2 g. zdruga u Bihaću)²

Namjera: Čišćenje prostora Slunj — Kladaša. Upućivanje potjernih odjeljenja.

369 *d.*: Poduhvat »Šekovići«:³ Komunisti odstupaju na sjever. Zaprečna grupa na Spreči bez dodira sa neprijateljem.

² Vjerovatno Popovo Polje.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1-20, k. 24.

² Ova rečenica dopisana je na našem jeziku.

» Vidi dok. br. 52, 132 i 140.

Južna grupa izbila na liniju Nišava — Kopilova Bara — Kobera Š. (1 : 100000 10 si. i 6 s. od Vlasenice) bez dodira sa neprijateljem.
Grupa »Zapad« krenula pravcem Žeravice — Kladanj (10 j. ji. od Kladnja) prema si.—
Namjera: Produžiti poduhvat »Šekovići« (vidi SS).⁴

373 p. d.: Bez naročitih događaja.⁵

Vrijeme: Kišovito, mutno.

III. Stanovnici i četnici: Brigade sa prostora sz. i z. od Teslića povlače se na zapad.

Njem. opunomoć. gen. u Hrv. Ia
Pov. br. A 579/43

Za tač. prepisa
potpis nečitak
poruč.

P 8/VI D

⁴ Vidi dok. br. 132 i 135.

⁶ Vidi dok. br. 140.

BR. 138

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 8 JUNA 1943 GOD. O BORBA-
MA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

otpreme: 8/6/1943
Datum čas 22.00
prijava: 9/6/1943
1.00

PREDMET:

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

TELEGRAM

OD KOMANDE VI ARM. KORP.

Br. 9403

KOMANDI 2 ARMIJE

Stiglo 9.6. 43

i na znanje

GUVERNATORATU CRNE GORE

KOMANDI XIV ARM. KORP.

KOMANDI XVIII ARM. KORP.

M.ORNARICI DALMACIJE

Br. 8695/Op.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 8 JUNA U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA²

Iz vijesti primljenih od komandanta SS divizije proizlazi da su partizani, koji su već zapaženi u velikom broju — vidi jučerašnji izvještaj — u zoni okuka Sutjeske i mjesta gdje se susište Drina i Piva, bili potučeni i da su se povukli prema sjeveroistoku. Trupe SS divizije zauzele su predio Maglić (Gacko VM-VC-AT) i predio Mratinje (VQ-VS-AT-AR).

Sektor Dubrovnik

Juče 7-og poslije podne naš bataljon iz Bileće, izvidajući u pravcu sjevera, intervenisao je pomogavši njemačku jaču

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, k. 18 F/4.

² Detaljnije vidi u tomu III, knj. 5, br. 206.

patrolu koja je u Vrbici vodila borbu protiv grupe naoružanih ljudi. Po pristizanju naših jedinica ovi posljednji su se povukli. Nijemci su zapalili kuće u Vrbici (Trebinje UQ-GU) i izgleda da su ubili nekoliko stanovnika.

Jutros je 1/56 izvršio izviđanje u zoni Kamenica (UM-GQ), vrativši se u Bileću kasno poslije podne.

Juče 7 og poslije podne odneseno je između Dubrovnika i Komolca (Dubrovnik SL-FT) oko tri stotine metara telefonske žice. Linija je odmah uspostavljena.

Sektor Metković

Primijećeno je okupljanje partizana u zoni Višnjica (Makarska XT-AN), Kljenak (XT-AP), Duga Njiva (XP-AP) i Kozica (XN-XP-AT-AR), kako izgleda sa namjerom da napadnu garnizon Vrgorac (Mostar KI-AP) i Stilja (Makarska XV-AR). Telefonska linija Kula (Mostar DI-AB) — Rogotin (MK-AD), koja je prekinuta zlonamjerno juče poslije podne, bila je odmah upravljena.

RAZNO

U zoru šestog tekućeg mjeseca partizanske snage neodređenog broja napale su hrvatski garnizon u Zagvozdu (Makarska ZT-ED).

Napad koji je trajao oko četiri sata bio je odbijen.

Gubici partizana nisu utvrđeni; gubici domobrana iznose 7 mrtvih, 4 ranjena i 30 nestalih.

Komandant hrvatskih trupa pukovnik ŠIMIC saopštava danas da je situacija normalizovana.

Sada se u Zagvozdu nalaze 80 domobrana.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

Borbena izviđanja u predjelu između doline Sutjeske i Pive i duž obalske zone između Neretve i Podgore (Makarska XV-AR).

Bombardovani Gradac (Mostar IH-AI) i Gornje Igrane (Makarska XL-AR), gdje su primjećena okupljanja partizana i njihovi magacini.

Mitraljirana i bombardovana naselja Kozica i Kljenak, odakle je dolazilo protivavionsko puščano dejstvo

Na zahtjev Komande trupa Crne Gore bombardovana su sljedeća mjesta: Crna Gora (ZR-AP), Neđajno i Polje (ZL-AV).

Ukupno su izvršena dva borbena izviđanja, tri bombardovanja i dva mitraljiranja u brišućem letu.

Djelatnost je ometana niskim oblacima i nevremenom.
Oblačno, kišovito.

General PIAZZONI 2000806

9 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku nač. Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Komandi Kr. karabiniera
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

BR. 139

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 8 JUNA 1943
GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

POVJERLJIVO
8 jun 43

Njemački štab za vezu
pri 2 italijanskoj arm.

Pov. op. br. 967/43

„ „
KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno: odjeljenje
B^939i'

Stiglo 8 juna 1943
. XXI

Komandi 2 armije — Operativnom
Obavještajnom odjeljenju

Sjedište

Izvještaj o situaciji od 7. 6. 43

Operacija »Schwarz«

Vrijeme se razvedrava.

Po pokretu neprijatelja sa prostora *Mratinje u pravcu Cureva, Tjentišta i Suhe* mogu se očekivati dalji pokušaji probijanja ka

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

sjeverozapadu. Pokreti od *Mratinja* preko *Pive* na jugoistok ukazuju na to da neprijatelj pojačava svoje snage u planini *Durmitor*, prema 1 brd. div.

Borbena grupa potpuk. GERTLERA: Samo živa izviđačka djelatnost neprijatelja. Po pokretima neprijatelja zaključuje se da vrši smjenu. Na istočnoj obali. *Pive*² neprijatelj se utvrđuje prema desnom krilu S'S div. Neprijatelj je pred 1 brd. div. prekinuo otstupanje. Težište neprijateljskih snaga je na prostoru *Žabjci* i na prostoru k. 2477 (6 km j&gozapad. od *Zabljaka*). Dalje jače neprijateljske snage na koti 226 i duž istočne obale na otcjeku potoka ist. od *Boana* do *Komarnice* (10 odn. 6 sjev., sjeverois. od *Šavnika*).

SS div. i 118 lov. div.: Borbeni dodir 1 km sjev. od k. 1713 sa jačim neprijateljskim snagama. Neprijatelj odbačen prema istoku uz visoke gubitke (200 mrtvih). Sopstveni gubitci 10 mrtvih, 50 ranjenih. 118 izviđ. bat. u nastupanju prema istoku odn. jugoistoku dostigao kotu 1710 bez dodira sa neprijateljem. 2 četa I bat. 750 puka pred desnim krilom grupe Gertler zauzele vis neposredno ist. od k. 1781 i neposredno jugozap. od *Tođevca* uz otpor neprijatelja. Izviđački dijelovi naišli kod *Vrbniče* na 200 komunisti. Vazduhoplovstvo uspješno tuklo neprijatelja na prostoru *Mratinje*, *Tjentište*, *Suha*.

Div. »Taurinense«: Izbila bez dodira sa neprijateljem na opštu liniju 1 km sjev., sjeverozap. od k. 1284 (14 zap. jugozap. od *Pljevalja* — k. 1284 — k. 1694 — k. 1747.

Borbena grupa gen. majora von LUDWIGERA: glavnina grupe 724 puka izvučena iz prve linije i sada na maršu na prostor *Pljevlja* — *Gotovuša*, kao oslonac div. »Taurinense«.

1 brd. div.: sa potčinjenim 61 bugarskim pješ. pukom izbila na opštu liniju neposredno sjev. od k. 1635 (9 ist., sjeveroist. od *Zabljaka*) — k. 1455 — k. 1359 — k. 1529 — *Motički Gaj* neposredno jugoist. od k. 2477, neposredno ist. od k. 2226 — k. 1800 — k. 1740.

Vazduhoplovstvo: 6.6. 27 borbenih i letova za snabdijevanje, 1 transport ranjenika.

Hrvatska: Vrijeme se razvedrava, sunčano.

² U rejonu *Pive* nalazili su se dijelovi Sedme i Treće divizije.

Komandno područje k-danta njem. trupa u Hrv.:
373 div.: Neprijatelj je sa prostora Šekovića (sjeveroist. od
Kladnja) otstupio na sjever; poduhvat se nastavlja.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i ađutant

BR. 140

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
8 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

*

Đ ričev o đ

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 7./8. VI. 1943

I. II. D. S. JAVLJA:

Područje Bijeljina:

Napadi² na Raču bili su odbijeni.

Područje Prnjavor — Teslić:

Izповјedi četnika i pučanstva: Komunisti iz prostora Kulaši (13 km j. j. i. od Prnjavora) i Buletić (12 km z. j. z. od Teslića) otišli su prema z. U Pribiniću (13 km z. od Teslića) nalazi se navodno komunistički divizijski stožer³, a u Bubićima (13 km z. j. z. od Teslića) komun. zborni stožer.

III. D. S. JAVLJA:

Područje Vlasenica:

Podhvat⁴ »Šekovići«: Neprijatelj izmiče prema s., ali zapornu skupinu na r. Spreči još nije dostigao. Skupina južna dostigla je crtu Nišava—Kopilova Bara—Kobera Šuma (10

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1-10, k. 24.

² Vidi dok. br. 135.

³ Na ovom sektoru nalazile su se jedinice Dvanaeste NOU divizije. Vidi dok. br. 20 i 21.

⁴ Vidi dok. br. 132 i 135.

km s. i. odn. 6 km s. od Vlasenice), a da nije došla u dodir sa neprijateljem. Zapadna skupina prodire iz smjera Kladanj — Žeravice (10 km j.j.i. od Kladnja) prema s. i. — Neprijateljski gubitci: 1 mrtav, 1 ranjen, 1 zarobljen.

Područje Pljevlja:

II./369. p. p. uhvatila je u 10.00 sati vezu sa Talijanima kod Zahuma (16 km z. od Pljevalja).

Područje Jeleč:

Izviđački odjel dostigao je u 21.00 sat. Mrčin Plan. (8 km j. od Jeleča).

Stožer borb. skupine »Wörthmüller«⁵ nalazi se 500 m južno od raskrsnice pod slovom M imena Đukov Kam. Veza sa III./370. p. p. bit će uhvaćena.

Stožer 369. p. p., motorizovani djelovi 14 sati, III. (sa stožerom, 9., 10. i djelovima 12.) stigli su u 17.00 sati u Jeleč. I./369. p.p. 2./369. obkicp, bojne i I./369. topn. puk. u području Goražde.

- II. Prema ispovjedima stanovništva srušio se 4.VI. u 18.00 sati kod Pribinića (13 km z. od Teslića) njemački zrakoplov. Komunisti su zrakoplov opljačkali.

Namjere: Nastavak podhvata »Šekovići«. Razviđanje u područjima Derventa, Doboj i Teslić.

Borb. skupina »Wörthmüller«: Nadiranje preko Vrbniče na Hrčavu (6 km j. j. z. od Vrbniče), da se spriječi prodor neprijatelja prema z. — Ostatci 369. p. p. imaju dostignuti pješice područje Foča. — II./ 369. p. p. bit će Izlučena, da može dostignuti područje Čajniče.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 7./8.VI.1943

1) Osobitih događaja nema.

2) Područje Livno — Glamoč:

Podhvat izvidnicama u smjeru Malovan (16 km s. i. od Livna) i u smjeru Halapić (6 km s. z. od Glamoča) ostao je bez dodira sa neprijateljem.

^c U sastav ove grupe ušle su prvopristigle jedinice 369 divizije. Za vrijeme trajanja Pete neprijateljske ofanzive Nijemci su formirali manje borbene grupe koje su dobijale nazive po njihovim komandantima. Sastav grupa se vrlo često mjenjao.

3) Područje Turbe:

U Pećinama i susjednim selima (oko 10 km j. od Turbeta) pljačkala je jedna partizanska skupina u jačini oko 70 ljudi. Ovu skupinu vodi navodno učitelj Hotić Mesud. Poljski radnici, koji su imali nalog, da izrade 10.000 željezničkih pragova, bili su prisiljeni da obustave rad. Divizija nadgledava područje.

4) Pojačano razviđanje u području Travnik—Turbe—Jajce i oko Glamoča; izobrazba.

(M. P.)

U Sarajevu, 8.VI.1943

Za točnost prijevoda nadsatnik Kovačić

Kovačić

BR. 141

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 9 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV NA PODRUČJU BOSNE¹**

Prepis

Njemački opunomoćeni general u Hrvatskoj

POVJERLJIVO

Dnevni izvještaj od 9. 6. 1943

Komandanta njemač. trupa u Hrvatskoj

114 lov. div.: Borba izviđačkih odjeljenja kod Slunja; 7 mrtvih kod neprijatelja.

Komun. sakupljanje u jačini čete j. od k. 118 (4 j.² od Topuskog). Napadima vazduhoplovstva bombama i mitraljeskom vatrom razbijen transport sa pratnjom na drumu Topusko—V. Kladaša.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta po reg. br. 10/1-4, k. 24.

² Istočno

Handwritten notes and stamps at the top of the page, including a date stamp "1942" and a signature "de d. G. de".

11. Jänner 1942: Spätruppgefechte Slunaj, 7 Feindtote.
Komm.ansammlung in Kr. Stärke 3.118 (48 Topusko)
Gleitangbewegung Strasse Topusko v. Kladias durch Luft-
angriffe mit Bomben und Bordwaffen zerstört.
In Gegend 200 (950 Prajavor) Komm. Gruppe (etwa 2 Kpn.)
mit Art. Unterstützung zerstört. 20 gez. Feindtote,
1 Dt. Verwundete.

169. I. B.: Unternehmen Sekovici: SdG Gruppe hat nach
Feindüberstand Linie 10 Sekovici, Sladci (6 km Vlasenica
erreicht.

Feindgruppe bei Versuch Spreca bei Osnaci nachts zu über-
schreiten, zurückgeworfen.

Gruppe hat Baranov (6 km SW Zepce) geschnitten.
10 Kroaten → gez. Feindtote.
keine Bes.
Sachig, warz

Handwritten signature or initials, possibly "10/VI D".

A 623/41 geh.

P. A. R. d. A. :

Handwritten signature "M. Brandner" and the rank "Hauptmann".

U oblasti k. 280 (9,5 od Prnjavora) uz podršku artilj. razbijena komun. grupa (oko 2 čete). Kod neprijatelja izbrojano 20 mrtvih; 1 Nijemac ranjen.

369 p. d.: Poduhvat »Šekovići«: Južna grupa je poslije neprijateljskog otpora dostigla liniju 10 Šekovići—Sirnici (6 sz. od Vlasenice).

Pri pokušaju prelaska Spreče po noći kod Osmaka odbijena jedna neprijateljska grupa.

Zaprečna grupa zauzela Borogovo (5 jz. od Caparda).

Gubici: 10 Hrvata ranjeno, 54 izbroj. mrtvih kod neprijatelja. 373 p. d.: Bez naročitih događaja.

Vrijeme: Sunčano, toplo.

P 10/VI D

A 623/43 pov.

Za tač. prepisa
von Brauchitsch
poručnik

BK. 142

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 9 JUNA 1943 GOD. O BORBA-
MA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

Otpreme:

Datum i čas

prijema: 10.6.43
1.50

PREDMET: rzb.

TELEGRAM

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9475

Stiglo 10.6.43/XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — Operativno

KOMANDI 2 ARMIIJE

i na znanje

GUVERNATORATU CRNE GORE

KOMANDI XIV ARM. KORP.

KOMANDI XVIII ARM. KORP.

MORNARICI DALMACIJE

Br 8760/0p.

DNEVNI. IZVJEŠTAJ OD 9 JUNA 43 U 18 ČASOVA²

Iz izvještaja primljenih od Komande SS divizije proizlazi da su partizanski dijelovi zapaženi između Pive, Drine i Sutjeske uspjeli da pobjegnu³ prema sjeverozapadu kroz raspored SS divizije. Dva bataljona iste divizije upućena su u Gacko da bi spriječila infiltraciju. Partizani sada drže Planik (Gacko US-BD) k. 2014 i k. 2015 (UQ-AX). —

Sektor Dubrovnik

56 pješadiski bataljon vrši sada čišćenje u zoni Vrbica (Trebinje UK-GU) i Ljubomir.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, k. 18 F/4.

² Vid' tom III, knj. 5, dok. br. 207.

³ Vidi dok. br. 134, 139 i 143.

Sektor Metković

Patrola domobrana je izviđajući naišla na otpor u mjestu Radomiljci (Makarska XV-AP) i na k. 313 (XT-AP). Gubici domobrana dva ranjena, protivnički nisu utvrđeni.

Artiljerija iz Vrgorca (KI-AP) tukla je Višnjicu (XT-AN) čim je primijećeno prisustvo partizana.

Sutra 10-og kolone div. »Messina« raščišćavaće zonu.

Partizani se nalaze u zoni.

Na dan 5 t. m. na Korčuli, partizani na naoružanom brodu zaplijenili su u mjestu Banjica⁴ (Korčula VH-GZ) motornu ribarsku barku i uhvatili motoristu. Motorna barka je odmah bila prteoteta; motorista se sutradan vratio.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

Borbena izviđanja u obalskoj zoni i sjeverno od Neretve, duž puta Vrgorac—Zagvozd (Makarska ZT-BD) i u predjelu između doline Sutješke — ^doline Pive i doline Tare.

Bombardovana i mitraljirana naselja Gornje Igrane (XL-AR), Kozica (XN-XP-AT-AR) i Kljenak (XT-AP), gdje su primijećena okupljanja partizana i odakle je dolazila protivavionska vatra. Mitraljirali su u brišućem letu Gornje Igrane i Vlača (ZP-AR).

Na zahtijev Komande trupa Crne Gore bombardovano je mjesto Polje (Žabljak ZI-AV) i Rudine (ZI-AV). Ukupno su izvršena tri jporbena izviđanja, 6 bombardovanja i 2 mitraljiranja u brišućem letu.

Vedro.

General PIAZZONI

8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku nač. Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Kr. karabinierima
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

⁴ Vjerovatno Babina.

BR. 143

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 9 JUNA 1943
GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

Kopija poslata Odjeljenju »I«

POVJERLJIVO

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Pov. br. 975/43

Br. 9457

Stiglo 9 juna 1943

god. XXI

Komandi 2 ital. armije

Operativnom i Obavještajnom odjeljenju

Sjedište

Izvještaj o situaciji od 9. 6. 43

Operacija »Schwarz«

Vrijeme oblačno, kišovito.

Neprijatelj zap. od Sutjeske pojačan, dobija preko Tjentišta dalja pojačanja sa istoka i jugoistoka. Treba računati sa ponovnim pokušajima probijanja na sjeverozapad.

SS div. i 118 lov. div.: Odbacile neprijatelja preko Mratinja² na sjever i stigle u predio k. 1287³. U nastupanju prema sjeveroistoku prešle liniju k. 2113 — k. 1531. Desno krilo SS div. povući će se iz prve linije čim div. »Ferrara« stigne na odgovarajući odsjek. Potom prebacivanje transportom preko Avtovca za čemerno radi angažovanja kod borb. grupe ppuk. Annackera. II bat. 738 puka na maršu preko Čemerna radi pojačanja lijevog krila. 111/370 art. div. i dijelovi 369 PT bataljona u napredovanju sa prostora Jeleč na jug odbacili slabije neprijateljske snage kod Vrbniče⁴ (4 sjeverozap. od Tođevca) i na-

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta.

² Vjerovatno se odnosi na dijelove Treće divizije.

³ Kote 1287, 2113 i 1531 na karti 1 : 100.000 nisu nađene.

⁴ Borbu su vodili Drugi i Treći bataljon Druge proleterske brigade. Vidi dok. br. 108 (Dnevnik).

laze se na prostoru Treskavac — Košuta pred jačim neprijateljskim snagama. Dalje neprijateljske snage na visinskom zemljištu kote 1795 (6 km zap. od Tođevca).⁵

369 diu.- Dijelovi III bat. 369 puka stigli u Jeleč, a ostatak pukovske grupe u Foču.

Div. »Taurinense« stigla bez dodira s neprijateljem na opštu liniju k. 1772 (9 km ji. od Čelebića), neposredno ist. od k. 1732 Ograđenica. Izviđačka odjeljenja uhvatila vezu sa lijevim krilom 118 lov. div.

1 brd. div.: 61 bug. pješ. puk (na desnom krilu) sa srednjom grupom izbio u šumu neposredno sjeverozapadno od Paleža (3 km sjev., sjeveroist. od Zabljaka). Tamo se, izgleda, još nalaze jače neprijateljske snage⁶. Lijevo krilo 1 brd. div. odbacilo neprijatelja sa k. 1635 (14 km jugozap. od Zabljaka), O napredovanju divizije »Ferrara«, uslijed slabe radioveze, nema još nikakvih izvještaja.

Vazduhoplovstvo: Bombardovalo i mitraljiralo sa dobrim uspjehom pripremne položaje, koncentracije trupa i puteve na prostoru Tjentište — Popov Most — Hum. Most preko Pive kod Kruševa (2,5 km jugo-jugoist. od Huma) razoren. 78 borbenih i 3 izviđačka leta, 8 akcija radi snabdijevanja 118 lov. div., 7 transporta ranjenika. Noću dejstvo za uznemiravanje. Kod Lebana otkriveno mjesto za bacanje neprijateljskog snabdijevanja.

Hrvatska: Vrijeme tmurno, kišovito.

Komandno područje k-danta njem. trupa u Hrvatskoj:

Pri čišćenju prostora Slunj neprijatelj je imao 19 mrtvih.

Čišćenje se nastavlja.

Poduhvat kod Šekovića dosad bez dodira sa neprijateljem.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i adutant

⁵ "Vjerovatno se odnosi na dijelove Treće krajiške NOU brigade koja se nalazila na pravcima Boščja Glava, Javorak, Zelengora. Vidi dok. br. 11.

⁶ Dijelovi Treće NOU divizije. Vjerovatno Peta crnogorska i Treća sandžaeka NOU brigada.

BR. 144

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
9 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 8./9.VI.1943

1) Osobitih događaja nema

Područje Glamoč:

Partizanska skupina oko Pribelje (14 km s. i. od Glamoča) navodno se kreće u j. z. smjeru preko Dubrave i Braića (10 km s. z. od Glamoča). Na tom putu bile su zapažene 3 konjske kolone sa 10-15 konja. Izpovjedi jednog seljaka, da odvažaju također streljivo i hranu, potvrđuju ovo izvješće. Podstaknuto valjda podhvatom divizije putuje djelomice sa partizanima također stanovništvo Blagaja, koje simpatizira sa partizanima, u s. smjeru.

- 3) Nekoliko partizana pljačkalo je Stare¹ Kuće i Grdovo (12 km j. i. od Jajca).
- 4) *Namjera:* Daljnje razvidanje u području oko Glamoča, i. od Jajca i j. od Travnika te izobrazba.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 8./9.VI.1943

I. Područje Zenica:

Bande Mitrovića Goluba i zeničkih četnika pljačkale su Briznik (8 km i. od Zenice). 10 muslimana bilo je ubijenih. Prema izvješću III. d. s. napali su četnici 7.VI. s. i. od Zenice domobranske dobrovoljce i kod Bijeje Vode (11 km s. i. od Zenice) skupinu milicije.

Područje Šekovići:

III d. s. javlja: Južna skupina dostigla je po žilavom neprijateljskom otporu crtu Crvene Stijene (10 i. od Šekovića) — •Simići (6 km s. z. od Vlasenice). Neprijateljska skupina,

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoutoriskog instituta pod reg. br. 11/1-30, k. 24.

koja je htjela noću 7./8.VI. prekoračiti kod Osmaka Spreču, bila je odbijena. Zatvorena skupina zauzela je Borogovo (5 km. j. z. od sela Caparda).

Vlastiti gubitci: 10 ranjenika. Neprijateljski gubitci: 54 mrtvih.

Plien: 1 strojopuška, 25 pušaka.

Područje Jeleč:

Borb. skupina »Wörthmüller« protjerala je jakog neprijatelja sa 1380 i 1298 (2 km s. z. odn. z. od Vrbniče) i zauzela Vrbnicu². Napad jakog neprijatelja na 1529 (3 km j. z. od Vrbniče) se izjalovio. Borbena skupina zaposjela je crtu 1089 (2 km j. od Vrbniče) — Vrbnica.

II. II./369 na hodu u Čajniču. I./ —, 13./ — i 14./369 nalaze se j. od Ustikoline. III./369 bez 11./ — i 2./369 obkop, bojne sa doturom za streljivo u Vrbnici.

Namjera:

Odlazak 1./369 iz Kalinovika i nadiranje prema j. i. na kt. 1462, 1441 (12 km j. i. od Kalinovika), sa III./369. i III./370 iz Vrbniče preko Balinovca (5 km z. od Vrbniče) i Stemaške Luke (2 km j. od nje) prema j. Izviđački odjel zatvarat će sa 1 oki. lov. satnijom i 2./369. obkop. bojne crtu 1298 — Vrbnica — 1088 prema j. z.

Ia.

U Sarajevu, 9.VI.1943

Za točnost prievoda nadsatnik Kovačić
Kovačić

(M. P.)

² Vidi dok. br 143.

BR. 143

NAREĐENJE KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 10 JUNA 1943 GOD. DA SE STRIJELJAJU SVI MUŠKARCI SPOSOBNI ZA VOJSKU KOJI SE BUDU ZATEKLI NA PROSTORIJI PIVA — SUTJESKA*

Radiogram

Prepis

10.6. 18.25 časova
Povjerljivo

1 brd. diviziji

Jake neprijateljske snage suzbijene na najuži prostor Sutjeska — Piva, među njima se nalazi Tito. što je tačno utvrđeno. Time je nastupila posljednja faza borbe — čas uništenja Titove armije do posljednjeg čovjeka.

»Nijedan čovjek sposoban za vojsku ne smije živ napustiti opkoljeni prostor. Žene pregledati, da nisu preobučeni muškarcima« — ovo naređenje mora se ponovo zaoštriti kod trupe. Tito sa svojim pratiocima navodno u njemačkim uniformama. Kontrolisati vojne isprave.

K-dant njem. tr. u Hrvatskoj
Ia Pov. 2912/43 od 10.6

Za tač. prepisa
potpisao Mueller
st. vodnik

¹ Prepis originala, na njemačkom jeziku, dobijen od Međunarodnog vojnog suda u Nirnbergu, nalazi se u arhivi Vojmoistoriskog instituta, pod reg. br. 7/1, k. 9.

BR. 146

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 10 JUNA 1943 GOD. O BORBA-
MA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINA**

PREDMET:

TELEGRAM

	otpreme: 10/6/43
Datum i čas	20,25
	prijema: 11/6/43
	2,15

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9518
Stiglo 11.6.43/XXI

**OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMije — OPERATIVNO**

i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV. ARM. KORP.
KOMANDI XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE

Br. 8805/Op. prot.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 10 JUNA U 18 ČASOVA²

U cilju da se zatvori prolaz koji su partizani otvorili prošlih dana³ njemačke trupe jednovremeno napadaju prema Ozrenu (Gacko VH-AX). Trupe koje dolaze sa sjevera (369 divizija)* zauzele su mjesto Košur i kotu 900 (VK-AX), a one koje maršuju sa juga (10 divizija SS) zauzele su kotu 1710 (US-AX) i

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4.

² Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 208.

³ Vidi dok. br. 9, 11, 12, 13 i 14.

* Dijelovi SS divizije »Prinz Eugen« i 118 lovačke divizije. Vidi dok. br. 139 i 147.

visoravni Vilinjak i Pleće (VH-AX). Njemačka komanda predviđa da će u toku dana zatvoriti partizanima prolaz u mjestu Tjentište (VK-AX), kojim su oni pokušali da se probiju u pravcu sjeverozapada preko Sutjeske.

Partizani, čija se okupljanja primjećuju sjeverno od 'Maglića (AT-VO), još drže kote 1034 (VK-AX-AV) i 1349 (VK-AX).

Njemački bataljon je zatvorio put partizanskim snagama koje su se probile kroz otvor, zauzevši sinoć liniju koja ide u pravcu jugozapad-sjeveroistok i čiji je sjeverni početak kota 1043 (UM-AX).

Javlja se da se je vođa partizana Tito sa otprilike jednom četom obukao u njemačke uniforme.

Jučerašnji partizanski gubitci iznose oko 300 mrtvih.

Sektor Dubrovnik: bataljon 35-og pješ. puka iz Trebinja, čisteći zonu Ljubomir, stigao je ujutro u Trebijovi (Trebinje PL-FX). Zona je mirna.

U toku su druga izviđanja i čišćenja na pravcu Lastva—Žugljaj (UO-FT) — kota 345 (UO-FT) — Arandelovo (VO-FT) — Jazina — Lastva i na pravcu Klenak — Visoka Glava (TA-GM)— Brani Do (TP-GM) — Pijavice (TN-GM) — Podvori (TM-GK) — Borkovići (TP-GN) — Mosko (TP-GK).

56 batalj. pješadije iz Bileće izvršio je čišćenje u zoni Vrbica (UK-GU) (vidi jučerašnji izvještaj), ne otkrivši ništa novo.

U toku je izviđanje koje vrši IH/56 pješadiskog bez jedne čete na pravcu Podubovac (TA-GQ) — Prijedor (TR-GS) — Okolište (UK-OS) — Vrbica — Trnovica (UR-GU) — Bogdašići (UH-GS) — Bijela Rudina (TR-GS) — Podubovac.

Sektor Metković: jutros je četa domobrana pošavši iz V. Prologa (Mostar AH) u kombinovanoj akciji sa četom crnih košulja stigla na kotu 356 (LI-AL), dok je četa crnih košulja stigla u Pasičinu.

Proizilazi da su kraj napustili partizani. Jedinice su otpočele pokret u cilju povratka. Naša patrola je zadržala u zoni Bagalović (MN-AO) sumnjive 'elemente.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

Borbena izviđanja između doline Sutjeske i doline P'ive i u obalskom predjelu sjeverno od Neretve.

Bombardovane su i mitraljirane oružane grupe primijećene u Lisoj Stijeni (Zabljak ZI-AX) i Bukoviku (US-BD). Izvršena su bombardovanja sljedećih mjesta gdje su primijećena okupljanja partizana i njihovi magacini: Kljenak (Makarska XT-AP), Gradac (IH-AI), Igrane (XL-AN), Vlaka (XP-AP) i Gornje Igrane (XL-AR), odakle je dolazilo pušćano protivavionsko dejstvo.

Ukupno su izvršena dva borbena izviđanja, dva mitraljiranja u brišućem letu i pet bombardovanja, poluoblačno.

General PIAZZONI 19201006

8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku načelnika Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju *
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Komandi Kr. karabinjera
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

BR. 147

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 10 JUNA
1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

POVJERLJIVO

10 jun 1943

Pov. op.- br. 981/43

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 9511

Stiglo 10 juna 1943
god. XXI

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju
Sjedište

Izvještaj o situaciji od 10. 6. 43

Operacija »Schwarz«

Vrijeme oblačno. I pored žilavog neprijateljskog otpora, borbene grupe SS i 118 lov. div. zauzele su dominirajuće visove i time stvorile preduslov za skoro zatvaranje otvora.

SS i 118 lov. div.: Bobrena grupa »Annacker« stigla u predio neposredno jugozapadno od Stoca. 1 bataljon 1 pu-ka u napadu, uz neprijateljski otpor, zauzeo kotu

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

1764 (Pleće) i prodire dalje ka k. 1386. 118 izv. bat. vrši zaprečavanje na koti 1710², kao i na otcjku sjev. odatle, i odoljeva neprijateljskom pritisku. II bat. 738 puka u 16 časova stigao u predio 2 km jugozapadno od k. 2014 (Kozje Strane),⁸ prodire dalje na sjeveroistok da bi odbacio neprijatelja sa dominantnog visinskog terena.

Borbena grupa »Gertler«: Uz žilav neprijateljski otpor zauzela vis neposredno južno i sjeverozap. od Krekova.

Div. »Taurinense«: Stigla na otcjek Tare u produženju lijevog krila 118 lov. div. do k. 1622 (9 km sjeverozap. od Zabljaka). Svi prelazi preko rijeke u našim rukama. Neprijateljski pokušaj prebacivanja u predjelu k. 512 (15 km sjeverozap. od Zabljaka) odbijen.

1 brd. div.: Kod Bugara nema promjene. Desno krilo brd. div. odbilo neprijateljski napad na k. 2103, u protivnapadu neprijatelj odbačen do k. 1732. Lijevo krilo je uz žilav neprijateljski otpor⁴ zauzelo prostor neposredno južno i 2 km zap. od Nedajna (12 km sjeverozap. od Zabljaka).

Div. »Ferrara«: U gonjenju neprijatelja koji se izvlači na sjever izbila na liniju Vojinovića Kat. — s. Vojinovići. Na zapadnoj obali Pive neprekidno se izvlače dijelovi SS div. koji više nisu potrebni i prebacuju se radi angažovanja na sjeverozapadnom frontu.

Italijani: Pri poduhvatu čišćenja protiv četnika na prostoru sjeverno od Podgorioe zaplijenjeno više mitraljeza i 832 puške.

Vazduhoplovstvo: 8.6. vremenska situacija jako uticala na akcije. Pri borbenom izviđanju bombardovan i mitraljiran prostor zap. od Cureva. Uslijed vremenskih prilika dejstvo nije osmatrano. 2 leta u cilju izviđanja, 1 transport ranjenika.

Hrvatska: Vrijeme sunčano, toplo.

K-dant njemačkih trupa u Hrvatskoj:

• **114 lov. div.:** Na drumu Topusko — Kladuša vazduhoplovstvo je razbilo jaču banditsku grupu, kod neprijatelja 20 mrtvih. Hrvati ponovo zaposjeli Slunj. Pri čišćenju

² Na Boščjoj Glavi nalazili su se dijelovi Treće krajiške NOU brigade.

^a Vidi dok. br. 13.

• Vjerovatno dijelovi Treće NOU divizije.

neprijatelj je imao još mrtvih. Pri poduhvatu Šekovići odbijeni pokušaji neprijatelja da se prebaci preko Spreče kod Osmaka. 54 komun. mrtvih.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i ađutant

BR. 148

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
10 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 9./10. VI. 1943

I. II. D. S. JAVLJA:

Područje Caparde:

Manje partizanske skupine krenule su od Raševa (11 km z. od s. Caparda) u Gojčin (3 km s. od Raševa).

Područje Teslić:

1200 dobro naoružanih partizana pljačka u prostoru Čečava (12 km s. z. od Teslića). 1000 partizana krenulo je od Pribinica² (11 km z. od Teslića) preko Očauša u Šiprage (22 odn. 26 km j. z. od Teslića).

Četnici »Zeleni kadar« pljačkaju u prostoru Teslić — Tešan — Novi Šeher.

Od III. d. s, nema nikakvih osobitih vesti.

Područje Jeleč:

I./369 oko 22.00 sata dostigla je Oštri Kuk 1342 (2 km z. od Videža). Pred Videžom leže izvidnice na visu 1863. Skupina »Höhne« bila je u 17.00 sati bačena od veoma jakog neprijatelja³ sa visa 1642 na crtu 1592 — Balinovac. Skupina »Wörthmüller« zatvara crtu 1298 — 1089 (1,5 km z. odn. 1 km j. od Vrbniče).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1-14, k. 24.

² Vidi dok. br 20 i 21.

³ Vidi dok. br. 13, 17 i 62.

Neprijateljski gubitci 8. VI.: 6 mrtvih, 8 ranjenih (prebrojeno), 8 prebjeglicā. Vlastiti gubitci 8. VI.: 2 mrtva, 9 ranjenih. Plien: 1 strojopuška, 1 laki bacač, 38 (neupotrebivih) pušaka.

Namjera: Borbena skupina »Fischer«⁴ napast će u jutarnjem mraku sa I./369 Videž, sa skupinom »Höhne« 1642.

III./369 bit će u preseliti samovozima iz Goražda preko Kalinovika dovezena borb. skupina »Fischer« na 1441 — 1462 (12 km j. i. od Kalinovika).

«' Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 9./IO. VI. 1943

- 1) Osobitih događaja nije bilo.
- 2) **Područje Jajce:** Iz rijeke Vrbas bili su u Jajcu izvađeni lješevi Zeinera Karla i lovca Lacknera Petra 5./738. p.p. te su bili sahranjeni na vojničkom groblju u Jajcu.—• Razviđanjem u noćnom vremenu prema Šibenici (6 km i. od Jajca) i Biokovini (oko 6 km j. i. od Jajca) nije se došlo u dodir sa neprijateljem. Zapaženi su bñi svjetlosni signali.— U Lendićima (9 km i. od Jajca) navodno pljačkaju partizani.
- 3) **Područje Turbe:** Izvidnica od Gostilja preko Ponira u Dediće (17 km i. od Jajca) došla je noću u sukob sa oko 12 partizana. Vatreno dejstvo nije se moglo posmatrati.
- 4) **Područje Travnik:** Jedan vod osigurava krdo ovaca na južnoj padini Vlašića⁵ (5 km s. od Travnika).
- 5) **Područje Konjic:** Podhvat izvidnicama donio je 2 puške i streljivo.— Kod Bradine (11 km s. i. od Konjica) zaletio se njemački zrakoplov u jednu stijenu. Na putu je ekspedicija da ga pospremi.
- 6) **Područje Glamoč:** Razviđanjem zrakoplovom s. i s. z. od Glamoča i Vaganja (14 km s. s. z. od Glamoča) oko Šumnjaka (13 km s. z. od Glamoča) i Štekerovca (24 km s. s. z. od Glamoča) nije bilo vidjeti neprijatelja.
- 7) **Namjera:** Dalje razviđanje u ugroženim područjima i izobrazba.

(M. P.) Ia.

U Sarajevu, 10. VI. 1943

Za točnost prievoda nadsatnik Kovačić
Kovačić

12/VI D

_____.

⁴ Vidi dok. br. 140 prim. 5.

⁵ Vidi dok. br. 152.

BR. 143

**IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OBAVJEŠTAJNOG OFICIRA
IZ BILECE OD 10 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA NJEMAČ-
KIH JEDINICA PROTIV NOV U REJONU SUTJESKE¹**

prepis

Centar za priJcupljanje vijesti Bileća

Br. 92 prot.

Komandi VI armijskog korpusa
— Obavještajno odjeljenje —

Vojna pošta 39

Danas, zajedno sa gosp. konzulom Francom, uputio sam se u komandu SS divizije i javljeno mi je sljedeće:

- Njemačke trupe napreduju prema mjestu Ozren (VH-AX) da bi zatvorile obruč koji su partizani probili prošlih dana.
- Njemačke trupe koje su došle sa sjevera zauzele su mjesto Košur i kotu 900 (VK-AX), dok su druge koje su došle sa juga ovladale kotom 1710 (US-AX) i prevojima Vilinjak i Pleće² (UN-AX).
- Njemačka komanda vjeruje da će moći u toku dana zapriječiti put partizanima³ koji su, prešavši Sutješku u mjestu Tjentište (VK-AX), pokušali da krenu prema sjeveroistoku.
- Partizani još uvijek drže kotu 1034 (VK-AX-AV) i kotu 1349 (VA-AX); pretpostavlja se da imaju jake koncentracije sjeverno od Maglića⁴ (AT-VO).
- Jučer je jedan bataljon uspio, zauzevši liniju koja se proteže u pravcu jugozapad i sjeveroistok, čija sjeverna tačka je kota 1028⁵ (UM-AX), da zapriječi put partizanskim snagama koje su se infiltrirale kroz prolaz koji su uspjele dan ranije da otvore.
- Javljeno je da je vođa Tito obukao sebe i po prilici ljudstvo jedne čete u njemačke uniforme u cilju olakšanja bjekstva.

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhiv' Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi dok. br. 135 i 147.

³ Odnosi se na jedinice Prve i Druge proleterske divizije.

⁴ Dijelovi Treće NOU divizije.

⁵ Na karti 1 : 100.000 nije nađeno.

- Partizani su jučer imali oko 300 poginulih.
- Njemačka komanda uputiće u Bileću jednog oficira za vezu čim ovaj bude oslobođen službe koju sada vrši u Nikšiću.

Bileća, 10 jun 1943 — XXI Poručnik De Nardi Olindo

Za tačnost prepisa (M. P.)
 Načelnik obavještaj. odjeljenja
 major Franco Guarnaccia
Guarnaccia

BB. 150

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
 ARMIJSKOG KORPUSA OD 11 JUNA 1943 GOD. O BOR-
 BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

PREDMET:

TELEGRAM

V. P. 10, 11/6/1943—XXI časova 23.30

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMIIJE — OPERATIVNO
 i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE

Br. 8850/0p.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
 »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9587

Stiglo 12 juna 1943/XXI

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 11 U 18 ČASOVA²

Iz vijesti primljenih od Komande SS divizije proizlazi da su njemačke trupe zauzele kotu 1943 (Gacko VO-AT), k. 1790 (VQ-AT) i k. 1549 (VS-AT), obrazovavši liniju u produže-

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4.

² Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 208 i 209.

nju sa trupama divizije »Ferrara«. Zaokretanjem ovih posljednjih, koje čine stožer na istočnoj obali Pive, doći će na sjeveru do spajanja sa njemačkim trupama i do zatvaranja istočne strane zone.

- Njemačke trupe napredujući prema sjeveru zauzele su k. 1230 (VH-AT), Nikšan (VH-AT) i Suha (VH-AV).

Druga kolona zauzela je kote 1623 (VK-AT) i 1407 (VK-AV).

Partizani još drže Brijeg (VK-AV), Kazane (**YK-AX**) i Tjentište (VK-AX).

Elementi koji su se prošlih dana ubacili drže sada kote 1871 (US-BD) i 1775 (US-BD).

Moguće je da dijelovi partizana pobjegnu kroz otvore u pravcu Jeleča (US-BL) ili ka sjeverozapadu.

U zoni između rijeka Sutjeske, Drine i Pive izgleda da je ostalo oko 5000 partizana.

Sektor Dubrovnik

11/55 pješ. puka završio je čišćenje, o čemu je javljeno jučerašnjim izvještajem, ne našavši ništa novo.

Izviđački upadi naših jedinica na pravcima Trebinje — Cičevo (Trebinje TN-FT) — Grab (TR-FP) — Pastenice (TR-EP) — Turment (TP-FR) — Rapti (TP-FT) — Petrina (TN-FP) i Grobnice (UK-FV) — Pareški Do (UM-FX) — Rajev Kuk (UM-FV) — Dobri Dub (UM-FV) — Zastrum (UM-FV) — Brijeg.

Drugo izviđanje je u toku duž pravca Mosko (TP-GK) — Vlaka — Kita (TR-FX) — Gomerlina Gradina (TR-UH-FX) — Dubočani (UH-FX) i Sulove Rupe (TR-GK); nastavlja se izviđanje 11/56 pješ. puka, koji je stigao u Pilatovce (UK-GO).

Sektor Metković

Domobranska jedinica u izviđanju u zoni Pasičina (Mostar LI-AL), o čemu je javljeno jučerašnjim izvještajem, zarobila je naoružanog partizana.

Artiljeriskom vatrom razoreni su odbrambeni položaji u Gravištu (Mostar **KL-AL**).

Usljed sabotaze leretni voz je noćas iskočio iz šina između Hutova (Mljet QH-GU) i Hrasna (PN-QH-GZ). Od željezničkog osoblja ranjena su trojica. Pruga je u toku dana popravljena.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

Izvršeno je bombardovanje Gornjih Igrana (Makarska XL-AR) i k. 313 (XP-AT), gdje su primjećene naoružane grupe i stoka.

Aktivnost je djelimično spriječena nepovoljnim, atmosferskim prilikama.

Poluoblačno na obali. Kišovito u unutrašnjosti. Jak vjetar široko.

Za komandanta gener. QUARRA SITO 19301106

Broj kopija;

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku načelnika Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Komandi Kr. karabinjera
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

BR. 151

DNEVNO IZVJEŠĆE NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 11 JUNA 1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹

Njemački štab za vezu
pri K-di 2. ital. arm. x

POVJERLJIVO

Pov. op. br. 990/43

11.6.1943

Kopija poslata odjeljenju »I«.

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom
odjeljenju

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Sjedište

Br. 9568
Stiglo 11 juna 1943
god. XXI

Izvještaj o situaciji od 11. 6. 1943

Operacija »Schwarz«

Vrijeme vedro. **Neprijatelj** dovlači dalja pojačanja sa istoka preko Pive, ponavlja svoje pokušaje probijanja na sjeverozapad uz jako angažovanje snaga. Poslije teških borbi punih promjena

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

neprijatelju je uspjelo da izvrši jedan lokalni prodor u front borbene grupe¹ 369 pješ. div.²

SS div. i 118 lov. div.: Bobrena grupa »Annacker« zauzela Suhu uz otpor neprijatelja. U prodiranju preko Pleće na sjever, poslije borbe zauzeto visinsko zemljište kote 1386.

Borbena grupa 369 div.: Preduzete mjere za otsijecanje i uništenje okruženih neprijateljskih snaga. Za pojačanje borb. grupe 369 pješ. div. dovlače se kamionskim transportom dijelovi 724 puk. grupe sa prostora Pljevlja za Jeleč. Vazduhoplovstvo vrši uzastopne napade na neprijateljske snage pred 369 div.

Div. »Taurinense« Pojačala svoje desno krilo obzirom na jaka neprijateljska gomilanja na prostoru Polje — Nikovići (9 km jugoist. od Polja).

1 brd. div.: Desno krilo je, po odbrani žestokih neprijateljskih napada, osvojilo kotu 1497 i Crnu Goru (12 odn. 11 km sjeverozap. od Zabljaka). Lijevo krilo u napadu zauzelo Nedajno i kotu 1476 zap. odatle. Sopstveni gubici 4 mrtva, 21 ranjen. Neprijateljski — 50 mrtvih; prema iskazima zarobljenika kod neprijatelja mnogo izbačenih iz stroja uslijed tifusa. Po izvještaju avijatičara naše i ital. grupe opažene na opštoj liniji Nikovići — Šarići — Paklište. Nikovići gore.

Div. »Ferrara«: dostigla prostor D. Unač. Namjera: Dalje prodiranje lijevog krila 1 brd. div. i div. »Ferrara« do linije Nikovići — k. 1397.

Vazduhoplovstvo: 9.6. težište napada prostor zap. od Tjentišta.

Most preko S'utješke razoren. Visoki neprijateljski gubici u ljudstvu i kolonama tovarnih grla. Uništen položaj minobacača. Više naših aviona oštećeno dejstvom neprijateljske PA odbrane. Ukupno 6 borbenih i 4 izviđačka leta, 2 transporta ranjenika, 2 izbacivanja potreba za snabdijevanje.

Hrvatska: Vrijeme vedro.

Komandno podr. k-danta njem. trupa u Hrvatskoj:

114 lov. div.: Pri gonjenju kom. čete na prostoru Jasenovac, kod neprijatelja 14 mrtvih, 5 naših ranjeno. Pri sukobu borb. izviđ. odjeljenja na prostoru V. Kladuša — Slunj, 5 komun. mrtvih.

Po naredenju
Drechsler
kapetan i ađutant

² Vidi dok. br. 17, 18, 62, 148.

BR. 143

DNEVNI IZVJEŠTAJ 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 11 JUNA
1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U CEN-
TRALNOJ BOSNI¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 10./11. VI. 1943

- 1) **Područje G. Vakuf:** Vod 373. oki. lov. sklopa, koji je bio upućen² za osiguranje popravka ceste G. Vakuf—Rastovo—Travnik, bio je u hodu niapucan. 1 vojnik poginuo, a 1 je nestao. Poslije napadaja neprijatelj je uzmakao na nepreglednom zemljištu. Jačina neprijatelja: 40 ljudi. Izgleda, da su bili iz partizanske skupine Rastovo, o kojoj je divizija već češće javljala.
- 2) **Područje Turbe:** Potjerni odjel, koji se kretao iz Turbeta preko Cosića—Hamandžića prema Poniru i Dolu (17 km od Jajca) bio je noću napadnut.³ Vlastitih gubitaka nije bilo; neprijateljski gubitci nepoznati. Drugi potjerni odjel koji je pošao iz Turbeta preko visa 1995 (8 km s. z. od Turbeta), naišao je kod s, Mudrike na zasjedu⁴ (9 km s. z. od Turbeta). Dosadašnji vlastiti gubitci: 1 častnik poginuo, 5 dočastnika i momaka ranjenih. Neprijateljski gubitci nepoznati.
- 3) Namjera: Nastavak pođhvata i protivumjera 384. p. p. u području Mudrike—Dol—Ponir.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 10./11.VI.1943

Nije primljeno.

U Sarajevu 11.VI.1943

Za točnost prijevoda nadsatnik Kovačić
Kovačić

(M.P.)

12/VI D

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1-15, k. 24.

² Vidi dok. br. 19 i 148.

³ Vidi dok. br. 19.

^a Isto

BR. 153

**DNEVNI IZVJEŠTAJ BUGARSKOG ŠEZDESET PRVOG
PJEŠADIJSKOG PUKA OD 11 JUNA 1943 GODINE¹**

*Večernji izvještaj trupe:
11.6.1943*

61. *bugar. p. puk:* 1.) Akcija čišćenja sjeverno od bugarskih položaja sve do Tare. Pored juče pronađenog plijena, pronađeno je 12 granata za najteže minobacače. Škola u Tepci je danas spaljena. Pri tome je eksplodirala pješad. munic. Oko škole pronađeno je 10 grobova poginulih komunista, starih 8 — 10 dana. Škola je izgleda bila privremeno previjalište.
- 19.40 časova

¹ Prepis originala, na njemačkom jeziku, dobijen od Međunarodnog vojnog suda u Nirnbergu, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1, k. 9.

BR. 143

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG SESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 12 JUNA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

PREDMET:

TELEGRAM

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9646
Stiglo 13 juna 1943/XXI

, Datum i čas otpreme:
prijema 13/6/43

OD VI ARM. KORP. — Operativno
KOMANDI 2 ARMIJE — Operativno
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORP.
XVIII ARM. KORPUSU
MORNARICI DALMACIJE

Br. 8900/0p.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 12 JUNA U 18 ČASOVA²

Iz njemačkog izvora se saznaje da je oko 2000 naoružanih ljudi pod Titovom komandom uspjelo da se provuče kroz otvor o kome je javljeno u jučerašnjem izvještaju, i da su se uputili prema Jeleču³ (Gacko US-BL).

U borbama koje su vođene prošlih dana oko Suhe (AV-VH) partizani su ostavili na terenu 208 mrtvih.

Sjeverno od Mratinja (VQ-VS-AT) utvrđeno je prisustvo 2 dalmatinske brigade, na čijem se zapadnom boku nalazi, De-

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4.

² Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 210.

• Vidi dok. br. 9, 11, 12, 13 i 14.

seta hercegovačka brigada. U zoni treba da se nalaze i Treća »krajiska« i Treća dalmatinska brigada⁴.

Izvukavši se ispod pritiska trupa koje su napredovale, Četvrta i Peta crnogorska brigada kao i Sandžačka prešle su Pivu sa istoka na zapad.

Sektor Dubrovnik

11/56 pješ. puka vrši izviđački upad prema zoni Vrbica (Trebinje UK-GU).

Druge manje jedinice vrše izviđanja istočno od Lastve (Trebinje UK-FT) i sjeverno od Kljenka (TR-GK).

Sektor Metković

U toku je izviđanje zone Kljenak—Višnjica (Makarska XT-AN) koje vrši 94 pješ. puk ojačan domobranskim jedinicama.

Domobranska patrola koja se sukobila sa partizanima Mneđu Humca (XT-AP) i Trlina (XT-AP) nanijela im je gubitke od tri mrtva utvrđeno.

DJELATNOST VAZ.DUHOPIOVSTVA

Spriječena nepovoljnim atmosferskim prilikama.
Poluoblačno na obali.; kišovito u unutrašnjosti.

Za komandanta QUARRA SITO 19201206

8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku načelnika Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Komandi Kr. karabinjera
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

⁴ Podatak nije tačan. Vjerovatno su Italijani ove podatke crpli iz nekog zastarjelog njemačkog izvještaja. U to vrijeme Treća krajiska i Deseta hercegovačka brigada nisu nikako mogle biti na ovim položajima. Vidi dok. br. 11, 12 i 13.

BR. 143

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIIJE OD 12 JUNA
1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«'

POVJERLJIVO

Kopija poslata Odjeljenju »I«
12.6. 1943

KOMANDA 2 ARMIIJE
Operativno' odjeljenje

Njemački štab za vezu
pri K- di 2 ital. arm.

Pov. op. br. 998/43

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju

Br. 9624
12 juna 1943
god. XXI

Sjedište

Izvještaj o situaciji od 12. 6. 1943

Operacija »Schwärz«

Vrijeme: oluja i niski oblaci.

Neprijateljskim snagama koje su se probile² uspjelo je da prodru dalje na sjever. Grupa 369 pješ. div. po privođenju II bat. 369 puka i II bat. 724 puka nalazi se u preformiranju na prostoru Pliješ. Ona ima zadatak da sa svim raspoloživim snagama prisili na borbu neprijatelja koji se probio i da ga uništi. Izvid. bataljon i dijelovi 369 PT divizionu potčinjavaju se 118 lov. div. kao oslonac borbenoj grupi »Gertler«.

SS *div. i 118 lov. div.* U napadu odbacile neprijatelja na istok i izbile na ostsjek Sutjeske.³ Od ostalih borbenih grupa nema novog izvještaja. Gubici kod 118 lov. div.: sopstveni 4 mrtva, 20 ranjenih; neprijateljski: 80 mrtvih i zaplijenjena veća količina oružja i materijala (brojke će biti naknadno javljene).

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi dok. br. 17, 18 i 24.

³ 11 juna kod Tjentišta borbu su vodile Prva dalmatinska brigada i dijelovi Pete crnogorske NOU brigade.

Vazduhoplovstvo: 10.6. u 68 borbenih letova sa dobrim dejstvom tučeni neprijateljski položaji i pokreti. 4 izviđačka leta, 4 transporta ranjenika. 11.6. dejstvo uslijed vremenskih prilika bilo ograničeno.

Komandno podr. k-danta njem. trupa u Hrvatskoj:

114 lov. div.: Južno od Slunja, uz podršku vazduhoplovstva, razbila komuniste u jačini bataljona, Kod neprijatelja 13 mrtvih. Kod Kulaša (jugo-jugoist. od Prnjavora) razbijeni dijelovi komun. brig.⁴ Kod neprijatelja 17 mrtvih.

373 div.: Otpočeto čišćenje u cilju osiguranja puta D. Vakuf—Travnik. Ist. od Vlasenice javljeno komun. sakupljanje (300 ljudi). Na prostoru Zenice uništene četničke grupe; kod neprijatelja 9 mrtvih, 2 zarobljena.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i adutant

BR. 156

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
12 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

Prievod

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) **PJEŠ. DIV.**
od 11.VI.1943

I. II. D. Z. JAVLJA:

Područje Brčko: Razviđanjem 6. i 7. VI. ustanovljeno je da se nalazi u prostoru j. i j. z. od Čelića (16 km j. od Brčkog) oko 800 komunista² sa 4 strojnice, 14 strojopuškaka, 25 strojokresova, puškama i dovoljno streljiva.

⁴ Podatak nije tačan. Vidi dok. br. 20 i 21.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1-15, k. 24.

² Odnosi se na Prvu i Drugu vojvodansku NOU brigadu.

Područje Teslić: 9. VI. bombardovalo je 8 zrakoplova Maricu (13 km z. od Teslica). Partizani nisu imali gubitaka. 8 građana mrtvih, 6 ranjenih.

III. D. Z. JAVLJA:

Podhvat »Šekovići«: Južna skupina na crti Podcrkvina — Ripa — Simići (8 km s. z. — 5 km s. z. od Vlasenice). Zaprečna (sjeverna) skupina na crti Borogovo—Sajtovići—Gračanica (5 km j. z. — 7 km z. j. z. •—17 km z. od s. Caparda). Cesta Vlasenica—Milići (11 km i. od Vlasenice) zaposjednuta je kod Zaklopače (6 km i. od Vlasenice) od 300 partizana i to sa utvrđenih postava na Sikiri 1071® (8 km j. i. od Vlasenice).

Područje Tuzla: 3. pješ. div. javlja, da namjeravaju partizani iz smjera Bijeljina napasti Tuzlu.

Područje Zenica: 1 sat 369. obkop. bojne u cilju čišćenja četničkih bandi prodrla je na Puhovac (11 km s. i. od Zenice) i uništila četničku stražu. 9 mrtvih prebrajano, 2 zarobljenika. Muslimansko stanovništvo evakuirano u Zenicu.

Područje Jeleč: Divizija zauzela je u 05.30 sati sa I./369. uz slabiji neprijateljski otpor 1696 i Videž (1863), a u 08.30 sati kt. 1914. Skupina »Höhne« prodrla je uz žilav neprijateljski otpor u Bavan šumu j. od Balinovca, ali je bila jakim neprijateljskim napadom odbačena,⁴ te je uzmakla planski u 07,30 sati, zaobišavši zapadno vis 1605, na Jeleč, jer ju je neprijatelj sa jakim snagama (500-1000 partizana) s obje strane obkolio i jer je izpucala svoi streljivo. Skupina »Höhne« drži sada sa alarmnim jedinicama crtu 1383 — Sokolina — Vis — Siljevac. Borb. skupina »Wörthmüller« zauzela je u 12.00 sati vis 1409 i drži u priključku crtu 1298—1089.

Nosačke kolone sa streljivom i hranom bile su na putu od Vrbniče u Balinovac kod kt. 1409 razprštene.⁵ Računati se mora time, da će se partizani probiti kroz prazninu j. od Jeleča prema s. i.

Namjera: Da zatvori prazninu, divizija će sa lievim krilom prodrijeti prema j. do crte 1605 — Mrčin Pl. — Mrčin Klb.

Gubitci: 47 neprijatelja mrtvih (prebrojano). Daleko veći broj onespoblijenih kod St. Katuna — 1642.

⁵ Opširnije vidi u dok. br. 52, 132 i 140.

⁴ Vidi dok. br. 17, 18 i 62.

⁶ Opširnije vidi u dok. br. 13, 17 i 62.

II. Obkopski vod, kojii je bio predat zboru, vratio se obkopskoj bojni u Zenicu.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 11./12.VI.1943

- 1) Obćinskog predstojnika, koji je bio postavljen u Šemenovcima (27 km s. z. od Bugojna), partizanska skupina u Blagaju navodno si je odvukla u s. i. smjeru preko Vrbasa. Divizija će izvješće provjeriti izvidnicom.
- 2) **Područje Gor. Vakuf:** Progon partizanske skupine, koja je 10.VI. zarobila (hrv.) vojnika 373. okl. lov. sklopa, preko Rastova — Seone (14 km s. i. od G. Vakufa) bio je bezuspješan, jer je skupina brzo izmakla, Izpoviedi stanovništva potvrđuju, da se nalazi veća partizanska skupina u jaćini najmanje 100 ljudi (Crnogoraca) u prostoru Radovan pl. (12 km i. od Bugojna). Ova skupina nastoji, navodno, da se prikljući partizanskim snagama s. od Travnika.
- 3) **Područje Turbe:** Potjerni odjel, koji je kod Mudrika (8 km. s. z. od Turbeta) naišao na zasjedu, bio je napadnut od neprijatelja⁸ jaćine najmanje 1 bojne. Prema izpoviedima povratnika neprijateljski su gubitci veoma visoki. Vlastiti gubitci: 1 ćastnik mrtav, zarobljeno 3 doćastnika i 5 momaka, ranjeno 4 ćastnika i 9 momaka, nestalo 2 doćastnika i 30 momaka (vjerovatno će se djelomice još vratiti).
- 4) **Namjera:** Pođhvati protivu partizanskih snaga s. od ceste Turbe—Jajce i izobrazba. —

Za toćnost prevoda nadsatnik Kovaćić
Kovaćić

(M. P.)

⁸ Vidi dok. br. 19.

BR. 143

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 13 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹

Minist, oruž. snaga, Oper, odjeljenje

Njem. opunomoć. general u Hrvatskoj
Ia Po-v. br. A 742/43

Prepis dnevnog izvještaja K-danta njem. tr. u Hrvatskoj
od 13.6.43

114 div.:

Na prostoru južno od Prnjavora komun. u jačini oko jedne čete odbačeni na jug. Zauzeti polazni položaji za poduhvat »Duhovi«²,

369 p. d.:

III. hrvat, korpus javlja:

Poduhvat »Šekovići«: Bez naročitih događaja. Komun., nastupajući od Sikirie na istok, zauzeli u noći između 11/12 Srebrenicu.³ 40 ustaša se spasio. Südbina ostalih nepoznata.

II hrvat, korpus javlja:

3 pješ. puk (bez 1 bat.) sa oko 1000 ljudi na maršu Brčko—Bijeljina poslije višečasovne borbe razbijen u Dragaljevцу (12 sz. od Bijeljine). Gubici još nisu poznati. 600 ljudi vratilo se bez odjeće. Oficiri zarobljeni.

373 div.:

III bat. 384 puka u prodiranju sa drumu Turbe—Jajce ka prostoru Grdovo (11 ji. od Jajca) kod Dubrave stupio u dodir sa neprijateljem.

Bližih izvještaja još nema.

Vrijeme: oblačno.

Za tač. prepisa
von **Brauchitsch**
poručnik

P- D.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1-22, k. 24.

² Vidi dok. br. 167 i 177.

³ Vidi dok. br. 71, 164 i 248.

BR. 158

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG SESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 13 JUNA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

PREDMET:

TELEGRAM

	otpreme: 13/6/1943
Datum i čas	22.10
	prijema: 14/6/1943
	2.10

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9712
Stiglo 14 juna 1943/XXI

**OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMIIJE — OPERATIVNO
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE**

Br. 8950/0p. prot.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 13 JUNA U 18 ČASOVA²

Iz izvještaja primljenih od Komande SS divizije proizlazi da su noćas partizanske snage, razmještene na teritoriji Perućica (Gacko VK-VM-VO-AV), žestoko napale njemačke trupe sjeverno od Suhe (VH-AV), koje su ih odbile. Borbe se i dalje vode, i njemačke trupe su nastavile sa zauzimanjem kote 947 (VM-AK), dok druga kolona maršuje da bi stigla na kotu 858 (VM-AV) u čijoj se blizini nalazi. Partizani drže kote 1266—1712 i 1131 (VM-AV). — Partizanske brigade smještene južno od Vučeva (Zabljak VU- AV) ostavile su u njemačkim rukama 80 zarobljenika koji su strijeljani. —• Pravac kretanja ove

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4.

² Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 211.

važne grupe usmjeren je ka zapadu, prema brigadama koje su već angažovane na istočnoj obali Sutješke. — Na sektoru Suha partizani su ostavili u njemačkim rukama 118 zarobljenika, koji su svi strijeljani. — Na sjeveru njemačke trupe su stigle u Jeleč (Gacko US-BL). — Vođa partizana TITO i njegovi saradnici napustili su zonu i pobjegli u Miljevinu³ (Sarajevo VO-US-VH-BQ). — Put za Foču kontrolišu njemačke oklopne snage čiji je zadatak da ukoče eventualni partizanski udar u pravcu ovoga mjesta. Izgleda da je TITO naredio svojim trupama da rasture brigade i da se vrate svojim kućama, napuštajući ranjenike koji se ne mogu prenositi i težak materijal. —

Sektor Dubrovnik: u toku je nasilno izviđanje naših jedinica sjeveroistočno od Lastve (Trebinje UK-FT) do Vlašskog Dola (UM-FT) i u zoni Zaušje (TP-TR-GS).

Sektor Metković: 1/94 pješ. puka čisteći zonu Kljenak — Višnjica (Makarska XT-AN), o čemu je javljeno jučerašnjim izvještajem stigao je u Ravču (XT-AP), Višnjicu i na kotu 564 kod V. Brdo — Plana (XR-AN). — Naišao je na otpor u Vranoviću (XT-AP).

Partizanske snage procijenjene na oko 300 ljudi napale su domobransku jedinicu između Jovića Br. (XR-AP) i kote 471 (XT-AP). — Jedinica se povukla na Stilje (XV-AR), pa je zatim bila napadnuta bez uspjeha. — Domobranski gubici: jedan teško ranjen; partizanski: jedan mrtav. —

Artiljeriska vatra na Gradac (Mostar IH-AI). —

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

Borbena izviđanja u zoni Vrgorac (Moistar KI-AP) — Kljenak (Makarska XT-AP) — Igrane (XL-AN) — Gradac. — Vedro. —

Za komandanta general QUARRA SITO 19451306

8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku načelnika Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Komandi Kr. karabinjera
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

* Vidi dok. br. 17, 18, 23, 24 i 155.

BB. 159

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 13 JUNA
1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

POVJERLJIVO

13.6. 1943

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

Br. 1688

Pov. op. br. 1005/43.

Prispjelo 13 juna 1943
god. XXI

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju

Sjedište

Izveštaj o situaciji od 13. 6. 43

Operacija »Schwarz«

Sužavanje obruča u luku Piva — Drina — Sutješka
odvija se i pored žilavog neprijateljskog otpora po planu.

Grupa 369 pješ. div.: Prikuplja se na prostoru Jeleč da bi
prinudila na borbu i uništila neprijateljske snage na
prostoru Zakmura² (8 km jugozap. od Foče). U ovu
svrhu prebačen je i 1 bat. 370 puka na prostor
Foče. Dijelovi osiguravaju doturni drum Foča —
Kalinovik.

118 lov. div.: III bat, 750 puka povučen sa lijevog krila (otsjek
preuzet od strane dijelova 4 hrvat. lov. brig.) kao
napadna rezerva pozadi fronta na ušću Drina—Su-
tjeska. Namjerava se dalje izvlačenje dijelova lijevog
krila div. za pojačanje sjevernog fronta. 738. puk
zauzeo uz neprijateljski otpor Tjentište.³ Neprija-
teljski gubici pred 118 lov. div.: izbrojano 214 mrt-
vih, 34 zarobljeno.

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku,
nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi dok. br. 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35 i 36.

³ U Tjentište su Nijemci ušli 11 juna.

SS div.: Južni i zapadni front pristupili sužavanju pojasa okruženja i odbacili neprijatelja, koji pruža žilav otpor,⁴ sve do opšte linije Prepeličje — k. 1873⁵ — visovi sa obje strane Plane — k. 1668 — k. 1623, sa obje strane k. 1407 (Annacker) — sa obje strane k. 1284. Kod neprijatelja 500 mrtvih.

1 brd. div. i div. »Ferrara«: Bez promjene. Neprijateljski gubici: izbrojano 147 mrtvih, 36 zarobljenih. Po mjestima nađeno mnogo mrtvih od tifusa. Mjesta spaljena.

Akcija vazduhoplovstva bila uslijed vremenske situacije samo ograničena.

Po naredenju
Drechsler
kapetan i ađutant

BR. 160

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 13 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 11./12.VI.1943

I. Područje Jeleč:

Vidi posebno¹ izvješće!²

Područje Bijeljina:

Dne 9.VI. komunisti su opljačkali u Branjevu (21 km j. od Bijeljine) občinski ured, poštu, školu i više kuća. Zatim su izmakli prema s. z.

Područje Vlasenica — Šekovići:

III. d. s. javlja:

Razviđanjem iz Vlasenice se ustanovilo, da su Šiljak (7 km i. od Šekovića), Rudište (5 km i. od Šekovića) i **Bačkovac**

⁴ Na ovom prostoru nalazili su se dijelovi Treće NOU divizije.

⁵ Kote 1873⁵.1668 i 1284 na karti 1:100.000 nisu nađene.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1-28, k. 24.

² Vidi dok .br. 156.

(2 km j. od Šekovića) bez neprijatelja. 1 bojna nalazi se u Crkvini. Ostaci južne skupine su u Vlasenici. — Kod Sikire kt. 1071 (8 km j. i. od Vlasenice) nije bilo dodira sa neprijateljem. Neprijatelj izmakao je prema j- i- Zapadna skupina nalazi se u Kladnju. — Na desnoj obali rieke Drinjače nema neprijatelja. 500 partizana nalazi se u šumama oko Borogova kt. 813 (9 km s. i. od Šekovića), 200 partizana u šumi s. i. od Tupkovića (15 km z. od s. Caparda), a 300 partizana⁸ z. od Srebrenice, sa dielovima u Bulgovini (7 km s. z. od Srebrenice).

DNEVNO IZVJEŠĆE OD 12. VI. 1943

Područje Jeleč:

Divizija dostigla je sa borb. skupinom »Fischer« 1642 (2 km i. j. i. od Videža), 1605 i 1519.

Napadi skupine »Höhne« na Siljevac i Vis⁴ bili su početka bez uspjeha. U 15.00 sati uspjelo je skupini da odbaci partizane. Kod 961 napali su ju partizani od i. i s. i. te su ju prisilili da se vrati na svoj polazni postav.— II./724 pošla je u 15.00 sati od div. borb. zapovj. mjesta u napad prema j., ali je naišla na zasjedu te bila napadnuta od z. j. i i. Bojna probila se nazad sa glavninom u Rataj, gdje je držala postave do jutra, a zatim se, obkoljena sa obje strane, povukla prema Jeleču.⁵

Borb. zapovjedno mjesto bilo je noću premješteno prvo u Jeleč, a zatim u Kalinovik.

8./369. topn. i povozi 369. p.p. bili su upućeni u Foču.

Za sada se vlastiti i neprijateljski gubici još ne mogu javiti.

Namjera:

Borb. skupina »Fischer« uzmaknut će od neprijatelja te će se po mogućnosti već 12. VI. prikupiti u prostoru z. od Jeleča.—• Skupina »Höhne« imade držati južni rub Jeleča, a II./724 visove s obje strane ceste i. od Jeleča.— Sređivanje četa.

Obskrbno uporište Jeleč bit će premješteno u Kalinovik.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV. od 12./13. VI. 1943

1) Područje Travnik:

Hrv. oružništvo zamjenilo je 1. sat/384, p.p. u Gučjoj Gori. 1./384 u Travniku.

⁸ Na cijelom ovom području djelovale su Prva i Druga vojvodanska NOU brigada. Vidi dok. br. 248.

⁴ Vidi dok. br. 62.

⁵ Vidi dok. br. 23.

2) Područje Turbe:

Razviđanjem u s. Mudrike i s. od njih ustanovilo se, da u tom prostoru nema neprijatelja. Pronađeno je 6 grobova njem. vojnika. 17 vojnika iz napada Mudrike vratilo se bez uniforme u poderanim odijelima.

Pouzdanik javlja: U području Koričani ima više tisuća partizana⁶ u šatorskom logoru i na postavima sa nekoliko topova i bacača, ali malo streljiva. Teklići iz Crne Gore treba da vode veće partizanske skupine u Crnu Goru, jer je stanje tamo jako slabo. Partizani imaju tamo velike gubitke. Prema pouzdanikovoju izpovjedi postoji namjera, da se partizani iz područja oko vrela Ugra odazovu molbi Crnogoraca, probijajući se u malim skupinama ili silom. Divizija računa sa nadiranjem partizana preko Komar sedla. III./384., koja čuva u prostoru Grdova (11 km j. i. od Jajca) cestu Turbe — Jajce, nalazi se od 12. VI. 13.00 sati u dodiru sa neprijateljem. Poblížeg izvješća o tome nema.

3) Namjera:

Razviđanje u području Turbe — Jajce.

U Sarajevu, 13. VI. 1943. — Za tačnost prijevoda nadsatnik

Kovačić
Kovačić

(M. P.)

⁰ Odnosi se na jedinice Dvanaeste' NOU divizije. Vidi dok. br. 20 i 21.

BR. 161

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 14 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹

Prepis!

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj:

Dnevni izvještaj od 14. 6. 1943

114 lov. div.:

- U poduhvatu »Duhovi«² dostignuta opšta linija Kovačevići — Spasevići (12 i. si. odn. 16 si. od Kotor
- Varoši) bez neprijateljskog otpora, a na istoku širokim frontom linija k. 365 — Prodanovići — Rankovići (1 : 200.000) — Stobornica — Ilinčići — Marica (oko 30 si. odn. ist. od Kotor Varoši), uz neprijateljski otpor. Jedna neprijateljska grupa u jačini oko 1 bat. prodrla sa visova Šnjegotine³ (20 si. od Kotor Varoši) u sjeverozap. pravcu na Čifčije — Vršani (27 i. si. od Banje Luke). Izviđanje u toku. Namjera: Nastaviti poduhvat »Duhovi«. Uputiti potjerna odjeljenja,

369 div.:

Poduhvat »Šekovići«: Veza između S., J. i Z. grupe uspostavljena. U Šekovićima 200 komun. Sopstveni gubici od 6. — 12. VI.: Hrvata: 10 mrtvih, 20 ranjenih. Neprijateljski gubici: izbrojano 75 mrtvih, 100 ranjenih. Zaplijenjeno: 1 laki mitr., 27 pušaka, municija.

Prastar Srebrenica: Milicijski bat. iz Vlasenice prodro do 4 s. od Srebrenice. Sopstveni gubici: 18 Hrvata ranjeno. Prostor Zavidovići: Više četničkih napada kod Podkleča (2 j. od Zavidovića) odbijeno. Prostor Bijeljina: rudnik Ugljevik (18 jz. od Bijeljine) opkoljen od strane komun.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/1-27, k 24

² Vidi dok. br. 157, 167 i 173.

³ Odnosi se na jedinice Pete i Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 46.

373 div.:

' i : Prostor Travnik: Gubici pri prepadu na potjerna
i odjeljenja u predjelu Mudrike: Njemački: 2 podof.,
6 vojnika poginulo, 3 podof., 10 vojnika ranjeno.
1 ofic., 2 podof., 11 vojnika nestalo.

Prostor Turbe: Jaka komunist, grupa 12.6. u podne
izvršila prepad na 1 četu 373 pionir, bataljona kod
karaule Gučja Gora (14 z. od Turbeta) za vrijeme
izvođenja pionirskih radova. Gubici: 50 ljudi pogi-
nulo, 19 ranjeno, 9 nestalo.

2 četa III bat. 384 puka koja je upućena kao pomoć
. 1 pion. četi 373 bat. napadnuta je kod Krezluka od
nadmoćnijeg neprijatelja, koji je poslije višečasovne
borbe, uz velike gubitke, odbačen na sjever. Sop-
stveni gubici: 2 ofic. i 1 vojnik poginuli, 11 ranjeno,
5 nestalo.

Dobro naoružana neprijateljska grupa koja je iz-
vršila prepad na 1. četu 373 pionir, bat. nastavila
, je marš na jug, preko Skakavaca i Grgića (10 i. od
D. Vakufa).

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj, Ia Br. 2997/43
pov. od 14. 6. 43.

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj Zagreb, 14. 6. 43

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.

187. rez. div.

Na znanje. Izvještaj zadržati.

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj

Odjelj. Ia Pov. br. Ia 760/43

Načelnik štaba

po nared.

von Brauchitsch

poručnik

BR. 162

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 14 JUNA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

PREDMET:

TELEGRAM

V. P. 10, 14 juna 1943-XXI čas. 23.45

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9776

Stiglo, 15 juna 1943/XXI

**OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMIIJE — OPERATIVNO
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORP.
KOMANDI XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE**

Br. 8990/0p.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 14 JUNA U 18 ČASOVA²

Njemački izvor javlja da su njemačke trupe, nastavivši svoju akciju, stigle na kotu 1349 kod Kikala (Gacko VM-AX), Cureva (VO-AK), k. 1100 (VO-AX), Stožeri (VQ-AX), Oblik (VS-AX) i Tjentište (VK-AX). Čišćena je zona zapadno od Cureva i zone Peručica (VX-VN-VO-AV), gdje je pronađen protivkolski top, čehoslovačke mine, 26 pušaka i municija. U planu je čišćenje u zoni istočno od Cureva, gdje se pretpostavlja da partizani imaju sakriven ratni materijal. Skoro sve partizanske snage uspjele su da sebi otvore prolaz uputivši se na sjevero-istok između Jeleča (US-BL) i Foče (Sarajevo VQ-BN), kako

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4. Dokument je Mario Robotti precrtao crvenom olovkom i stavio svoj paraf mr

² Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 212.

izgleda prema Srbiji. Oštre borbe vođene su juče u blizini Jeleča i duž Five, čiju istočnu obalu drže divizija »Ferrara« i i njemačka alpiska divizija. Male partizanske grupe koje su se provukle između dviju divizija upućuju se prema sjeveroistoku. Oko 50 zarobljenih Italijana oslobođeno je i vjerovatno će biti sutra vraćeni. Baza SS divizije biće blagovremeno premještena iz Nikšića u Bileću.

Sektor Dubrovnik

- U toku su nasilna izviđanja malog obima od strane 1/56 pješ. puka u zoni južno i istočno od Bileće. Druge manje jedinice vrše izviđanje od Trebinja do Klenka (Trebinje TR-GK), od Trebinja do Gole Glavice³ (SR-FT) i od Lastve (UK-FT) do Arandelova (UO-FT).

Sektor Metković

- Artiljerijska vatra na kotu 887-(Makarska LI-AL) i na k. 770 (KI-AI). Na ostalim sektorima obična izviđačka djelatnost i patroliranja.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

- Borbeno izviđanje duž puta Vrgorac (Mostar KJ-AP). Zagvoz (Makarska ZT-BO), duž obale sjeverno od Neretve i Stona zaključno.

Vedro.—

Za komandanta general QUARRA SITO 19001406

- lopije > ,
- 1 Ekselenciji
 - 1 Pomoćniku nač. Štaba
 - 1 Obavještajnom odjeljenju
 - 1 Kralj, karabinierima
 - 1 Načelniku Štaba
 - 2 Operativnom odjeljenju <
 - 1 Odjeljenju telekomunikacija

³ Vjerovatno Golo Br.

BR. 163

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIIJE OD 14 JUNA
1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹

POVJERLJIVO

14.6. 1943

Njemački štab za vezu Kopija poslata Odjeljenju »I«
pri K-di 2 ital. arm.

Pov. op. br. 1008/43

KOMANDA 2 ARMIIJE
Operativno odjeljenje

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom
odjeljenju
Sjedište

Br. 9746
Stiglo 14 juna 1943
god. XXI

Izvještaj o situaciji od 14. 6. 43

Operacija »Schwarz«

Vrijeme oblačno.

Sužavanje obruča zapadno od Pive odvija se dalje **po planu i**
pored neprekidnih otpora.

118 lov. div. i SS div.: Od borbenih grupa nema novih vijesti.
II bat. 738 puka prebačen sa prostora Kozje Strane
—Košuta, za pojačanje lijevog krila SS div. u obla-
sti ist. od Pleće.

Grupa 369 div.: Odbijeni neprijateljski napadi protiv borbene
grupe koja se priprema na prostoru Jeleča.²

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj je lično na terenu uputio u
borbu bataljone borbenih grupa za čišćenje sjeverno
od pojasa okružavanja, radi uništenja neprijatelja
rasturenog u mala odjeljenja, koji se tamo još na-
lazi.

Vazduhoplovstvo: 11.6. uslijed vremenskih prilika neznatne
akcije izviđanja i snabdjevanja. Poslije podne 12.6.
neprekidni napadi na neprijateljske pokrete kod
Zakmura sa dobrim dejstvom.

Hrvatska: Vrijeme umjereno oblačno.

¹ Original, neregistrovan, pisan, na mašini, na njemačkom jeziku,
nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi dok. br. 62.

Komandno podr. k-danta njem. trupa u Hrvatskoj

114 lov. div.: Pri sukobu borb. izviđ. odjeljenja južno od Slunja 3 komun. mrtva. Jugoist. od Kotor Varoši odbačeni komun.³ u jačini bataljona. Kod neprijatelja 9 mrtvih.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i ađutant

BR. 164

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
14 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 12./13.VI.1943

I. III. DOM. ZBOR JAVLJA:

Područje Šekovići: Oko Borogova (6 km j. z. od s. Caparda) nalazi se 100 partizana, u prostoru s, z. od Šekovića 600 partizana.² Zapadna skupina je na crti Jasen—D. Dopasci—Gojakovići (12 km i. — 6 km s. i. i 5 km s. i. od Kladnja). Južna i zaprečna skupina bez promjene.

Područje Srebrenica: Noću 11./12. VI. zauzeli su partizani sa Sikire Srebrenicu.³ 40 ustaša bjegom se spasilo, sudbina ostalih nepoznata.

Područje Rogatica: Noću 11./12. VI. četnici nepoznate jačine zauzeli su Stari Brod (18 km i. od Rogatice). 6 ustaša bjegom se spasilo, sudbina ostalih nepoznata.

II. DOM. ZBOR JAVLJA:

3 p. p. (bez 1 bojne) sa oko 1000 ljudi u hodu Brčko—Bijeljina bila je poslije borbe, koja je trajala više sati kod Dra-

³ Na ovom sektoru nalazila se Druga i Peta NOU brigada. Vidi dok. br. 46.

\ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/1-25, k. 24.

^E Odnosi se na Prvu i Drugu vojvodansku NOU brigadu.

³ Vidi dok. br. 71, 157 i 248.

galjevca (12 km s. z. od Bijeljine) uništena. Gubitci nepoznati. 600 ljudi vratilo se bez odijela, častnici su zarobljeni.

369. pješ. div.:

Borb. skupina »Fischer«: Napad, koga je izvršilo 500—600 neprijatelja⁴ sa 1394 na V. Siljevac (3 i 4 km, j. z. od Jeleča), bio je odbijen. Oko 22.00 sata jak neprijateljski napad sa izt. strane na 1320 (4 km j. z. od Jeleča), još je trajao. Jaka prikupljanja neprijatelja na 1684 ili 1675. Skupina »Höhne« uzmakla je uslijed neprijateljskog napada na postav j. od Jeleča prema cesti s. od Jeleča, zauzela je u 17.20 sati, vis 663 (z. od Jeleča) i bila oko 21.30 sati potisnuta ka cesti. Izt. od lievog krila prebacilo se u toku dana nekoliko stotina partizana prema sjeveru⁵. Izgleda da je namjera partizana, prodor na Kalinovik.

Neprijateljski gubitci: 142 mrtva, 183 ranjena (prebrojano), 9 zarobljenika.

III./370. u razformiranju. III./369. ima još samo malenu, borbenu jačinu. Noću 11./12.VI. palo je 300 kotura u partizanske ruke

1 vod 12 oki. sati za pos. upotr. podređen je diviziji.

Namjera: Divizija će premjestiti II./369. na postav 1543, 1505. I./ — imade prodrieti sa lievim krilom do ceste. Bob. skupina »Kuchtner« (skup. »Höhne« i »Vogt«) imade prodrieti sa dielomičnim snagama u saradnji sa 118. **lov.** divizijom na Nozdre. Odašiljanje potjernih odjela i jako- razviđanje u sve smjerove.

II. Most preko Gostovića od 10.VI. 13.00 sati upotrebljiv za promet od 8 tona težine.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV. od 13./14.1943

- 1. — Područje Travnik:** Dosadašnji gubitci uslijed neprijateljskog napada⁶ na potjerni odjel kod Mudrika dne 10.VI.: mrtvi: 2 dočastnika, i 6 momaka; ranjenih: 5 dočastnika i 10 momaka, nestali: 1 častnik, 2 dočastnika i 11 momaka,
- 2. — Područje Turbe:** Dne 12. VI. od 13.00 do 18.00 bila je kod Krezluka, u borbi sa nadmoćnim neprijateljem III./373. p. p. (2 strelj. sati), koja je dobila zadatak da štiti na cesti

⁴ Vidi dok. br. 29 i 62.

⁵ Vidi dok. br. 30 i 31.

⁶ Vidi dok. br. 19.

*

Jajce—Turbe 1. sat 373. obkop. bojne, zaposlenu obkoparsko-tehničkim radovima na ovoj cesti. Poslije jakih gubitaka je neprijatelj prema s. umakao. Uslied toga nije mogla biti uhvaćena veza sa 1. satnijom 373. obkop. bojne. Ova sat bila je 12.VI. oko podneva iznenada sa svih strana napadnuta od neprijatelja, te je imala velike gubitke.

Jedna iz 373. izvid. odjela i 2./373. oki. lov. sklopa sastojeca se borb. skupina našla je sa III./384. p. p. dne 13.VI. nadirući od Jajca prema Turbetu, područje bez neprijatelja i kod Karaule Gore (14 km z. od Turbeta) 50 lješeva (bez odiela) 1. satnije 373. obkop. bojne.

Gubitci: 3./384. obkop. bojne mrtvi: 2 častn. i 1 momak, ranjeni: 11 dočastnika i momaka. 1./373. obkop. bojne: mrtvi: 50 momaka (lješevi sahranjeni), ranjeni: 4 dočastnika i 15 momaka, nestali: 9 momaka. Gubitci oružja i oruđa bit će javljeni preko odjela I b.

Prema izpovjedima povratnika 373. obkop. bojne jačina neprijatelja iznosila je navodno 2000—3000 ljudi sa mnogo strojosamokresa, nekoliko strojnica, bacača i stokom. • Neprijatelj navodno produžio je hod prema j,⁷

Ova izvješća potvrđuju se izpovjedima pučanstva iz sela Skakavci i Grgići, (10 km i. od D. Vakufa), da je stiglo tamo 13.VI. u 6.00 sati oko 500 partizana sa 1 zarobljenim njem. častnikom i više njemačkih vojnika.

Za točnost prievoda nadsatnik Kovačić

Kovačić

U Sarajevu, dne 14.VI.1943

(M. P.)

⁷ Vidi dok. br. 85.

BR. 165

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 15 JUNA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

PREDMET:		otpreme: 15/6/43
	Datum i čas	20.30
TELEGRAM		prijema: 15/6/43
		22.50

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9832

Stiglo 16 juna 1943/XX1

**OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMIIJE — OPERATIVNO
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE**

Br. 9046/0p.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 15 JUNA U 18 ČASOVA²

Njemački izvor javlja da su juče završena čišćenja u zahvatu između rijeka Sutjeske, Drine i Pive. Zarobljeno je 1200 partizana, koji su odmah strijeljani. Pronađeno je na terenu 200 mrtvih, među kojima i poznati Sava Kovačević. Pronađeno je takođe mnogo materijala, među kojim i gumeni čamci na rijeci Pivi.

Unutar zahvata vjerovatno se još nalazi komanda Treće divizije i oružane grupe Treće, Četvrte i Pete dalmatinske brigade.

Treća krajiška brigada i Prva proleTERSka izgleda da su pretrpjele teške gubitke, dok je Druga proleTERSka skoro uništena a S'andžačka brigada veoma iscrpena.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4.

² Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 213.

Šesta bosanska brigada izgleda da je pretrpjela gubitke od oko 1000 mrtvih a Deseta hercegovačka oko 500, -

Sektor Dubrovnik

U toku su izviđanja manjeg obima koja vrše male jedinice u zoni" Zupa (Trebinje UK-UM-UO-FV), zapadno i sjeverozapadno od Klenka (TR-GK) i 11/56 pješ. puk istočno i sjeveroistočno od Bileće (TR-CQ).

Sektor Metković

Jedna četa II/94 pješ. puka, čisteći zonu Kruševo (Nevesinje QM-AD), stigla je do Crnoglava (Dubrovnik QM-GZ) i Udore (Nevesinje QO-AB). Obična patroliranja na ostatku sektora.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA

Dva izviđanja duž obalskog pojasa sjeverno od ušća Neretve i duž puta Vrgorac (Mostar KI-AP) — Zagvozd (Makarska ZT-BD). Vedro.

Za komandanta general QUARRA SITO 19301506

8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku načelnika Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Kr. karabinjerima
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

•/ , .
. • ' .

BR. 143

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 15 JUNA
1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJE »SCHWARZ«¹

POVJERLJIVO

Kopija poslata Odjeljenju »K«
15.6. 1943

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital- arm.

Pov. op. br. 1011/43

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju
Sjedište

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 9810
Stiglo 15 juna 1943
god. XXI

Izvještaj o situaciji od 15. 6. 1943

Operacija »Schwarz«

Poslije bezuspješnih i uz visoke gubitke vršenih pokušaja proboja sa prostora TJENTIŠTA,³ kod okruženog neprijatelja primjećuju se pojave rastrojstva. Neprijatelj na prostoru **Jeleča** pokušava da sa daljim dijelovima pređe drum ist. od **Jeleča** na sjever. On je uspješno tučen avijacijom, tenkova teškim oružjem i potjernim odjeljenjima.³

SS *div.*: Front okruženja sa juga i dalje sužen, neprijatelj u grupama naglo se povlači prema sjeveru. Neprijateljski gubici najmanje 1400 mrtvih. Dalji pokušaji proboja kod **Tjentista** odbijeni. Kod neprijatelja izbrojano 406 mrtvih. Jaki potjerni odredi prodrli preko **Sutjeske** i očistili mjesta na južnoj obali.

1 *brd. div.*: Pri čišćenju pozadinske oblasti neprijatelj je imao 41 mrtvog. Pronađeni veliki masovni grobovi i čitava mjesta puna umrlih od tifusa. Usljed opasnosti od zaraze nije vršen pregled.

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Borbe su vodile jedinice Treće NOU divizije.

³ Podatak nije tačan. Jedinice Udarne grupacije su prešle komunikaciju Foča—Kalinovik. Vidi dok. br. 35, 36, 38 i 62.

Grupa 369 div.: Prodor neprijatelja sa prostora južno od **Jeleča** u pravcu **Kalinovika** odbijen uz visoke neprijateljske gubitke: izbrojano 105 mrtvih kod neprijatelja, 201 ranjen.

Neprijateljski gubici: Broj mrtvih popeo se na 4100 (izbrojano), 2409 zarobljenih (od toga 1420 ranjenih), 17 prebjeglih, 59 uhapšenih. Zaplijenjeno: 2 PT topa, 19 teških mitr., 75 lakih mitralj., 8 teških minobacača, 6 lakih minobacača, 3811 pušaka, 540.000 metaka pješad. municije, 1384 granata, 7411 mina, 3400 ručnih bombi.

Vazduhoplovstvo: Neprekidnim napadima niskoletućih aviona mitraljiran je i bombardovan neprijatelj pred 369 pješad. divizijom. Puni pogoci u nagomilane neprijateljske kolone nanijeli su velike gubitke u ljudstvu i tovarnim grlima. 1 skladište municije uništeno punim pogotkom. 13.6. izvršeno 48 borbenih, 8 izviđačkih i 3 leta za snabdijevanje, kao i 6 transporta ranjenika.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i adutant

BR. 167

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
15 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRVAT.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 13./14.VI.1943

I. II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Teslić:

Podhvat »DUHOVI«² počeo prema predviđenom planu. Uz slab neprijateljski otpor sjev. je skupina dostigla prostor 11 km sj. s. z. od Teslića, a srednja skupina prostor 10 km. zap. j. z. od Teslića.

Područje Bijeljina:

Rudnik Ugljevik (18 km. j. z. od Bijeljine) obkoljen je od komunista.³

III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje šekovići:

^N 1 part. bojna u Šeherdžiku — Sajtovcima — Rakinom Brdu (4-6-8 km. j. z. od s. Caparda). 200 partizana prodrlo je 13. VI. u Šekovige. Veza sa sjevernom, južnom i zapadnom skupinom uzpostavljena.

Vlastiti gubitci od 6.—12.VI. 1943.: 10 mrtvih, 20 ranjenih. Neprijateljski gubitci: 75 mrtvih (prebrojano), 100 ranjenih (prema ispovjedima stanovništva).

Plien: 1 strojopuška, 27 pušaka i streljivo.

Područje Srebrenica:

Visovi oko Srebrenice zaposjednuti su od neprijatelja.⁴ Javne zgrade popaljene. Domdo bojna iz Vlasenice prodrla je do 4 km. s. od Srebrenice.

Dosadašnji vlastiti gubitci: 18 ranjenih.

¹ Original, pišan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16/1-16, k. 24.

² Vidi dok. br. 157 i 177.

³ Vjerovatno od dijelova Prve i Druge vojvodanske NOU brigade.

⁴ Vidi dok. br. 71, 164 i 248.

Područje Zavidovići:

Četnički napadi na Podkleče (2 km. j. od Zavidovića) u 0200 sata odbijeni.

Područje Zenica:

Za -odmazdu četničkih napada bila je Bjela Voda (14 km. j. i. od Zenice) bombardirana.

Područje Jeleč:

Divizija naišla je, nadirući sa dielovima II./724 i oklopnim kolima cestom u smjeru Foča kod k. 757 (500 m. od s. Nozdre) na jakog neprijatelja. Fodvečer vratila se do ruba šume kod serpentina. Borbena skupina »Fischer« prikupila se poslije obrane jakih neprijateljskih napada⁵ do zore 13. VI. protiv k. 1394 i 1520 (procijenjeno 3 brigade) i poslije odlaska neprijatelja, koji su odlazak ustanovili potjerni odjeli, u prostoru Jeleč.

Borbena skupina »Wörthmüller« dostigla je Siljevac (3 km. j. i j. i. od Jeleča).

Vlastiti gubitci: 14 mrtvih, 31 ranjen, 2 nestala. 1 p. o. top uslied oštećenja cievi onesposobljen.

Neprijateljski gubitci: 105 mrtvih (prebrajano), 201 ranjen. Plien: 1 strojopuška, 3 puške.

Namjera:

Nadiranje sa borbenom, skupinom »Fischer« (369. p.-p. bez III. bojne i II./724) i oklopnom, skupinom »S'terr« na Nozdre i Miljevinu (2 km. s. od s. Nozdre[^]).

Hvatanje veze sa 118. lovačkom divizijom.

Ia.

**DNEVNO IZVJEŠĆE 373 (HRVAT.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 14./15.VI.1943**

1.— Osobitih događaja nema.

2.— Daljnja 2 momka 1./373. obkoparske bojne utekla su iz zarobljeništva, te se povratila.

Partizanska skupina., koja je bila 12. VI. napala 1./373. obkop. bojne, prebacila se noću 12./13. VI. preko Komar sedla u područje Skakavci (10 km i. od D. Vakufa). Njena, se jačina procijenjuje na 2000 ljudi⁶. Izjave pojedinaca pokazuju .na namjeru partizana, da pređu između D. Vakufa i Bugojna r. Vrbas

⁵ Vidi dok. br. 62.

⁶ Odnosi se na jedinice Pete NOU divizije. Vidi dok. br. 83.

u smjeru prema Blagaju. Sa naše strane 14. VI. u veće poduzete su mjere, da im se to sprieči.

3. — Prema izvješću zrakoplovca-izviđača topovsko puca- nje iz zrakoplova 14. VI. na Koričane (15 km. s. od Turbeta) bilo je veoma uspješno.

4. — III. vojnopoljska bojna 373. p.p. biti će 15. VI. pre- mještena iz Bugojna u Konjic, a 3./3Š4. istog dana iz Livna u Bugojno.

Ia

"U Sarajevu, dne 15. VI. 1943. godine.

Za točnost prievoda nadstanik (Kovačić)
Kovačić

(M. P.)

BR. 168

**IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OBAVJEŠTAJNOG OFICIRA
IZ BILECE OD 15 JUNA 1943 GOD. O ČIŠĆENJU PROSTORA
IZMEĐU SUTJESKE, DRINE I PIVE¹**

Bg/m

TELEFONSKO OBAVJEŠTENJE P. PORUČNIKA
DE NARDIA — OBAVJEŠTAJNI CENTAR BILECA

- Dana 14 tekućeg završena su čišćenja na rukavu između rijeka Sutjeske — Drine i Pive;
- u zoni Suha Gora (Gacko; UH-AV) nađeno je mnogo- ratnog materijala, među kojima. 2 topa;
- njemačke trupe" zarobile su 1200 pobunjenika koji su svi strijeljani, ostali 200 nađeni su mrtvi;
- smatra se da je Sava Kovačević² ubijen u borbi u blizini Kazanaea (Gacko VH-AX);
- među materijalom su nađeni gumeni čamci za koje se pret- postavlja da je trebalo da služe pri izgradnji jednog mosta preko rijeke Pive;

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Narodni heroj, poginuo 13 jula 1943 god. prilikom proboja na Sutješci kao komandant Treće NOU divizije.

smatra se da se u kotlini između rijeka Sutjeske, Drine i Pive još uvijek nalazi Komanda 3 divizije i oružane grupe koje pripadaju 3 ili 4 dalmatinskoj brigadi;

proizlazi da je 5 crnogorska brigada potpuno uništena a tako isto i 3, 4 i 5 dalmatinska brigada; teške gubitke izgleda da su pretrpjele 3 krajiška i 1 srpska udarna brigada, dok je 2 crnogorska brigada navodno bila poluuništena. Druga sandžačka brigada izgleda da je pretrpjela ogromne gubitke. Šesta bosanska brigada imala je hiljadu poginulih, a 10 hercegovačka oko 500;

spomenuta engleska misija kod Titove komande nije sastavljena od tri engleska oficira, već od 4 engleska i 2 jugoslavenska oficira, spuštenih padobranom u blizini Zabljaka zajedno sa sanitetskim materijalom;

Nijemci su oslobodili još 100 italijanskih zarobljenika;

SS divizija »Prinz Eugen«, pošto je završila svoj zadatak, premjestiće se u zonu Mostar da bi onemogućila nadiranje partizanskih snaga koje izgleda da su se uputile prema Istočnoj Bosni umjesto prema Srbiji, kao što je ranije objavljeno;

general Phleps će preuzeti komandu nad jednim armijskim korpusom a zamjeniće ga kao komandanta SS divizije general Oberkamp, koji je do sad komandovao divizijskom pješadijom;

Nijemci su predali našem garnizonu u Bileći, jednog italijanskog zarobljenika, naoružanog puškom.

15 juna 1943 — XXI; 17.30 časova

\

BR. 169

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOG GENERALA U HRVATSKOJ OD 16 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U BOSNI¹

Prepis

Min. oruž. snaga

Dnevni izvještaj prispio 16. 6. 1943

114. div.: Uslijed prekinute veze dnevni izvještaj još nije primljen.²

369 div.: I i III bat. 3 pješ. puka krenuli 10. 6. 43 (Dnevni izvještaj od 13. 6. 43)³ maršem iz Brčkog preko ^Brezovog polja (12 ji. od Brčkog) za Bijeljinu. 12. 6. puk je' kod Dragaljevoa (7 ji. od Brezovog Polja) obasut neprijateljskom vatrom. — Borba s neprijateljem trajala od 17 — 21 čas. U sumrak puk je savladan jurišem neprijatelja. Gubici: 26 oficira zarobljeno, od 1000 ljudi dosad se vratilo 835. — Gubici u oružju: 1 top 65 mm, 4 topa 37 mm, 1 teš. minobac., 9 teš. mitr., 30 lakih mitr., 900 pušaka. —

Prostor Srebrenica: Komun. su se iz Srebrenice povukli u pravcu Milica (7 zsz. od Srebrenice), Ljeskovika (11 j. od Srebrenice) i Kutezera (6 sz. od Srebrenice). —

Prostor Sokolac: Komunisti su napali 1 vod ust. 4 ji. od Pijeska.⁴ —

Ust. gubici: 4 mrtva, 4 ranjena. —

373 div.: 2 vojnika 373 pionir, bat. pobjegla iz zarobljeništva.

Njemački opunomoć. gen. u Hrv.
I_a Az 8el7 Pov. br. A 784/43
Zgb. 16. 6. 1943

Za tačnost prepisa
von **Brauchitsch**
poručnik

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16/I-30, k. 24.

² Vidi dok. br. 176.

³ Vidi dok. br. 160.

⁴ **Han Pijesak**

BR. 170

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 JUNA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

PREDMET: otpreme: 16/6/1943/XXI
TELEGRAM Datum i čas 20.00
prijema: 16/6/1943/XXI
21.55

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO
KOMANDI 2 ARMIJE — OPERATIVNO
i na znanje
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORP.
MORNARICI DALMACIJE

Br. 9080/operat.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9902

Stiglo 17 juna 1943/XXI

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 16 JUNA 1943/XXI U 18 ČASOVA²

Njemački- izvor javlja da će se divizija SS »Prinz Eugen«, pošto završi svoj zadatak, premjestiti za 3 — 4 dana u zonu Neretve. Broj oslobođenih zarobljenika — Italijana popeo se na 150 i sutra 17-og biće automobilima transportovani u Bileću.

Sektor Dubrovnik. U toku su izviđanja pojačanih jedinica sa obje strane puta **Cičevo** (Trebinje TN-FT) — Grab (TR-FP) i u zoni jugoistočno od Lastve (UK-FT).

Sektor Metković. Četa 11/94 pješ. nastavlja akciju čišćenja u zoni Kruševo, o čemu je javljeno jučerašnjim izvještajem, bez novih rezultata.

Artiljerdska vatra na Zaiostrog (Makarska XT-AT).

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 18 F/4.

² Vidi tom III, knj. 5, dok. br. 214, 215, 216 i 217;

Zasjede u zoni Podgradina (Mostar NK-AB).

- Oblačno.

Za komandanta general Qaurra 18001606

8 kopija

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku Štaba
- 1 Pomoćniku nač. Štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Kr, karabinierima
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

BR. 171

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 16 JUNA
1943 GOD. O ZAVRŠETKU OPERACIJE »SCHWARZ«¹**

POVJERLJIVO

16 jun 1943

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

Pov. op. br. 1027/43

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju
Sjedište

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 9879

Stiglo 16 juna 1943
god. XXI

Izveštaj o situaciji od 16. 6. 1943

Operacija »Schwarz«

Operacija »Schwarz« završena. Grupa 369 pješ. div. produžuje ronjenje neprijatelja koji je umakao na sjever.² Neprijatelj koji se istočno od **Jeleča** probao, pretrpio je teške gubitke uslijed uspjelog bočnog dejstva 369 pješ. div. i uspješnih nepre-

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Odnosi se na Prvu, Drugu proletersku i Sedmu diviziju.

kidnih vazdušnih napada. Zauzimanjem **Miljevine** (3 km sjev. od Rataja) i zemljišta od kote 812 do kote 821 (sjeverno od **Miijevine**) presječen je glavni otstupni put neprijatelju u dolini **Rijeke**. Neprijateljski gubici popeli se na 5697 izbrojan'h mrtvih.

SS div. i 118 lov. div.: Pri čišćenju okruženog prostora i prostora zap. od **Sutjeske**, dosada 1193 mrtva kod neprijatelja. Osim toga pronađeno oko 200 leševa umrlih od gladi. 150 Ital. oslobođeno.

1. brd. div.: Pri čišćenju pozadinske oblasti, samo neznatan dođir s neprijateljem. 10 mrtvih kod neprijatelja, 100 Ital. oslobođeno.

Italijani, div. »Taurinense« i »Ferrara«:

Pročešljavanje prostora između Tare i Čeotine i između Pive i Durmitora, ostavljajući osiguranja na prelaznim mjestima Tare i Pive.

5 ital. ofic. i 125 vojnika oslobođeno iz zarobljeništa.

Vazduhoplovstvo: Napadi na neprijateljska sakupljanja u dolinama sjev. od **Jeleča**. Ukupno 68 borbenih i 3 izviđačka leta, 6 transporta ranjenika. Naknadne vijesti od 14.6.: Daljih 12 borbenih i 7 izviđačkih letova.

Po naređenju
Drechsler
kapetan i ađutant

BR. 169

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
16 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 14./15.VI.1943

I. II. DOMOBR. ZBOR JAVLJA:

Područje Bijeljina: Gubitci 3. p. p.² od 11. VI. 1943: 26 častnika zarobljeno, od oko¹ 1000 momčadi dosada se vratilo 835.

Gubitci u oružju: 1 top 6.5 cm, 4 topa 37 mm, 1 t. bacač, 9 strojnica, preko 30 strojopuškaka, 900 puškaka.

Prema izpoviedima pučanstva komunisti su navodno otišli u prostor 20 km z. j. z. od Teslića. U podhvalu »Duhovi«³ uz neznatan neprijateljski otpor desna i srednja skupina dostigle su prostor 12. odn. 9 km s. z. od Teslića, a lijeva skupina prostor 16 km z. od Teslića.

III. DOM. ZBOR JAVLJA:

Područje Srebrenica; Partizani su uzmakli iz Srebrenice u smjeru Milići (17 km z. s. z. od Srebrenice), Ljeskovik (11 km j. od Srebrenice) i Kutezero (6 km j. z. od Srebrenice). U prostoru Kutezero nalazi se oko 2000 partizana⁴.

I. Ust. zdruk javlja:

Područje Sokolac: 1 vod ustaša bio je napadnut 4 km j. i. od Han Pijeska. Pri tome bilo je 4 mrtva i 4 ranjena.

369. obkop. bojna javlja:

Područje Zenica: Bombardovanje Bjele Vode prouzročilo je veliku štetu na zgradama i gubitke među građanskim stanovništvom te je načinilo na zeničke četnike jak utisak i zastrašilo ih.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 17/1-29, k. 24.

² Vidi dok. br. 160.

³ Vidi dok. br. 167 i 177.

⁴ Jedinice Prve i Druge vojvodanske NOU brigade

Zapovjednik diviz. doturnog povoza javlja:

Područje Vareš: Poslednja 2 dana pojačavaju zenički četnici okrugličke četnike.

Područje Jeleč: Neprijatelj umiče prema s. i s. z.⁵ te ima namjeru da dostigne Iztočnu Bosnu (izpoviedi prebjeglica). Divizija sliedila je sa borb. skupinom »Fischer« neprijatelja, koji jje na uzmaku prema s. žilavo branio 688 i 757 (3 km s. — 4 km s. i. od Jeleča), do Handelija i 972 (6 km s. s. i. od Jeleča)⁰ te mu zadala teške gubitke.

Vlastiti gubitci: 4 mrtva, 16 ranjenih, 1 nestao.

Neprijateljski gubitci: 179 mrtvih (prebr.), mnogobrojni ranjenici (neprocienjivoi).

Gubitci izviđ. odjela od 8. •—• 14.VI.1943.:

Vlastiti gubitci: 2 mrtva, 11 ranjenih, 3 nestala.

Neprijateljski gubitci: 204 mrtva (prebr.), 35 ranjenih, 12 mrtvih i teško ranjenih procienjeno.

Plien: 1 taljan, strojnica, 10 strojopušaka (od njih 2 nje-mačke), 39 pušaka, 1. bacač (taljan.), 1 njem. 1. bacač (bez talne ploče), 7 tovarnjaka, streljivo. Plien se upotrebljava za naknadu vlastitih nedostataka.

Namjera: 369. pješ. div. dostignut će 15.VI. sa dielovima borb. skupine »Ritzmann« i to stožer 370. p. p., III. (370, 369. oki. lov. sklop, i oki. skupina »Šterr« područje Trnovo, sa 369. izviđ. odjelom i podređenim 202. oklop, sklopom područje Podgrab — Stambulčić, da sprieče partizanima Heg. I./370. p. p. imade još 15.VI. dostignuti Kalinovik.

369. p. p. sliedit će u svrhu čišćenja terena s. od Bistrice partizane na njihovom biegu na Dobro Polje. Od 16.VI. dalje 369. **p. p.** bit će prevezena u područje Podgrab. Dielovi 369. topn. puk. imaju dostignuti Foču.

Div. borb. zap. mjesto premješta se 15.VI. u Sarajevo.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 15./16.VI.1943

1./373.izviđačkog odjela 15.VI. u hodu iz Bugojna u Konjic.
Područje Glamoč: Jakim razvidanjem V. ust. zdruza protjeran je na fet. 1186 (8 km z. s. z. od Glamoča) neprijatelj

⁵ Vidi dok. br. 40 i 43.

" Opširnije o ovim borbama vidi u dok. br. 40.

* Vidi dok. br. 104.

sa postava. 7 neprijatelja mrtvih (prebrojano); vlastiti gubitak: 1 mrtav.

Područje Travnik: Boravak partizanske skupine u prostoru Skakavci (10 km i. od D. Vakufa), javljene dne 14.VI., potvrđuje se iz različitih vrela. Prema pouzdanikovoј izjavi bila je skupina 15.VI. u podne u hodu u juž. smjeru sa namjerom da dođe u **Rastovo**.

Prilikom topovskog pucanja zrakoplovom dne 14.VI. bili su 1 mrtav i 1 ranjen uslied eksplozije naboja u cievi.

5.) Topovsko' pucanje zrakoplovom na Skakavci bilo je prema izvješću letača — izvidnika također 15.VI. veoma uspješno: pogodci u ciljeve (kolone tovarnjaka i pokreti).

6.) **Mamjera:** Postavljanje zasjeda. Razviđanje s time da ostaje skupina kod Rastova na mjestu. —

Ia.

Za točnost prievoda nadsatnik Kovačić

Kovačić

Sarajevo, 16.VI.1943.

(M. P.)

BR. 173

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 17 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Min. oruž. snaga

Prepis

Dnevni izvještaj prispio 17. 6. 1943

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj

J. od Slunja borbe izvidačkih odjeljenja. Kod neprijatelja 10 mrtvih. Na prostoru Male i Velike Stjenjani (16 z. od Bos. Petrovca) komun. bat. odbačen na j. Kod neprijatelja izbrojano 13 mrtvih.—

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 17/1-14, k. 24.

Poduhvat »Duhovi«:²

Uz neprijateljski otpor djelimično u jačini bat. izbili smo na opštu liniju Mramor — Kraljičino Guvno — kota 413 — Rečani — Lipova Glava — Brestovac — Klupe — Trešnjeva Glava — Niveljak — k. 378 — k. 208 — Kajsko Brdo — k. 364 — k. 343 — Vijačko Groblje — k. 303 — k. 323 (u opšt. pravcu 32 i. od Banje Luke).—

Neprijateljski gubici: Dosad izbrojano 63 mrtva, 4 zarobljena. Sem toga, jaki gubici uslijed bombardovanja. S'opstveni gubici: Njemački: 4 poginula, 4 ranjena. Hrvatski: 1 vojnik ranjen, — 721 lov. puk u prodiranju od Klupe (22 i. od Kotor Varoši) prema Kotor Varoši razbio je prema jz. dijelove 11 komun. brig. na prostoru Maslovare' — Obodnik.³ Kod neprijatelja izbrojano 15 mrtvih, 2 zarobljena. Zaplijenjena važna neprijateljska dokumenta. —

373 pješ. div.:

5 ust. brig. odbacila je komun. sa položaja ka koti 1186 (8 z. sz. od Glamoča). Kod neprijatelja izbrojano 7 mrtvih. 1 komunist zarobljen. Uspješna vazduhoplovna art. vatra na Skakavce (10 i. od D. Vakufa), na kolone tovarnih grla i trupe u pokretu.

369. pješ. div.:

Bez naročitih događaja.

Njemački opunotn. gen. u Hrvatskoj
Ia Pov. br. A 819/43
Zagreb, 17.6. 1943

Za tačnost prepisa
von Braehitsch
poručnik

² Vidi dok. br. 157, 167 i 177.

³ U to vrijeme na ovom sektoru nalazila se Peta i Dvanaesta NOU brigada. Vidi dok. br. 46.

Topnička skupina sa ostacima u Goražde; sa I./ i 8./369. top. pukovnije dostignut će Bare.

2.) 369. obkop. bojne u Barama.

Neprijateljski gubici: 16 mrtvih.

Namjerna:

Divizija sprečava duž ceste Sarajevo — Kalinovik i Sarajevo — Goražde prodor prema s. i z. Jaki potjerni odjeli razvidat će od izt. i juž. strane prema području oko Jabuke.⁴

II. i III./370. su preustrojene.

Borbena jačina II./369.: 7 častnika, 32 dočastnika, 365 momaka.

Borbena jačina III./369.: 10 častnika, 19 dočastnika, 205 momaka.

Koturi izviđačkog odjela bili su povraćeni.

Izviđački odjel ima 175 upotrebljivih kotur_a i 100 kotura koji se moraju popraviti.

Ia

Za točnost prievoda nadsatnik (Kovačić)

Kovačić

* Odnosi se na jedinice Prve proleterske divizije. Vidi dok. br. 43.

BR. 169

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
17 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 15./16.VI.1943

I. II. DOM ZBOR JAVLJA:

Područje Prnjavor: U podhvalu »Duhovi«² bile su 2 komun. brigade potisnute u prostor 10 km. j. z. od Prnjavora.

III. Dom. zbor javlja:

Područje Srebrenica: Vojvođanska partizanska brigada uzmakla je u smjeru Rogatice. Vlasenička skupina otišla je prema s. z. s namjerom da napadne Zvornik.

Područje Goražde: Dielovi 5. oruž. puk. vodili su u 16.00 sati borbu kod Vlahovića (4 km z. od Goražde). 1 neprijatelj ubijen.

Područje Ustikolina: Partizani nepoznate jačine potisnuli su jednu domdo sat iz Jabuke prema Ustikolini.

Područje Breza — Vareš: Na putu prema Okruglici bilo je vatrom iz bacača razpršeno 200 zeničkih četnika. 100 Crnogoraca otišlo je u smjeru Okruglice.

Područje Zenica: Izbjegli muslimani vratili su se u Briznik. Zenički četnici izpunili su od obkop. bojne postavljene zahtjeve.

Polovina taoca je oslobođeno.

Područje Jeleč — Trnovo — Podgrab: 369. p. p. prokrstarila je prostor s. od Bistrice uz djelomično žilav neprijateljski odpor, osobito u dolini Rijeke³, u smjeru Dobro Polje, te ga očistila. Borbena skupina »Ritzman« osigurava i zatvara sa I./370 p. p. područje Jablanica — Ilovica. 369. oki. lov. sklop u Trnovu. Oki. skupina »Sterr« (dielovi 12. oki. sati za pos. upotr.) na cesti Dobro Polje — Jablanica. III./370. nalazi se neposredno s. od Kalinovika. Dielovi 369. top. puk., koji su u borbi, nalaze se u Foči i Goraždu. 2/369. obkop. bojne dostigla je Foču poslie opravaka mostova na

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/1-15, k. 24.

² Vidi dok. br. 167 i 177.

³ Vidi dok. br. 40.

cesti Jeleč — Foča. 369. izviđački odjel osigurava sa 3./202. oki. sklopa prostor Podgrab — Stambulčić.

Vlastiti gubitci dne 15. VI.: 1 mrtav, 2 ranjena.

Neprijatelj imao je veće gubitke. -

Cjelokupni broj dosadašnjih gubitaka radi kratkog vremena nije mogao biti ustanovljen.

Namjera: Divizija premješta 369. p.p. sa što jačim dielovima na samovozima u područje Podgrab — Stambulčić — Pale. Ostaci 369. p.p. i III./370. p.p. kreću se pješice cestom Kalinovic — Sarajevo u svoje područje osiguranja.

Dio 369. topn. puk. i 2./369. obkop. bojne dostignut će Goražde.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.

od 16./17. VI. 1943

1. — Pojačana 373. vojnopoljska bojna zaposjela je 16. VI. uveče Ivan Sedlo. Dodira sa neprijateljem nije bilo.
2. — • Jedna bojna SS-divizije »Prinz Eugen« sa prvim dielovima stigla je u Jablanicu; 1 sat na mostu kod Karaule, 1 sat u Rami, ostatak u Jablanici.
3. — **Područje Jajce:** Prema izvješću Zagreb, konjaničke pukovnije jedna partizanska skupina pod vodstvom Jove Slavnića kreće se u područje Janja (20 km j. j. z. od Jajca).
4. — **Područje Travnik:** Prema pouzdaničkim izvješćima 15. VI. partizani su krenuli iz Senkovića preko Bistrog i Pričana prema Rastavu i Šebešiću (22 km i. od Bugojna), što je potvrđeno i vlastitim razviđanjem.
5. — **Namjera:** Postavljanje zasjeda i podhvat izvidnicama na cestama Gor. Vakuf —• Travnik i G. Vakuf — Bugojno — Jajce.
Razviđanje, da li će ostati na mjestu partizani, koji se nalaze sada u Rastovu.
6. — Osobitih događaja nema.
 1. — (12 km j. z. od Travnika)
 2. — (13 km j. od Travnika)
 3. — (17 km j. od Travnika)

Ia.

Sarajevo, dne 17. VI. 1943

Za tačnost prievoda nadsatnik

Kovačić

(M. P.)

Kovačić

BR. 176

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 18 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Njem. opunomoć. gen. u Hrvatskoj
Ia Pov. br. A 867/43

Zagreb, 18 jun 1943

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.
187 rez. div.

**Prepis dnevnog izvještaja k-danta njem. trupa u Hrvatskoj od
18. 6. 1943**

1. Operativna oblast ji. od Sarajeva:

Neprijatelj pokušava sa Scj NN² da sa slabijim dijelovima pre-
đe željezničku prugu između Sjetline i Pala na s.³
Borbene grupe, kao što je objavljeno u dnevnom izvještaju od
17. 6. krenule u akciju. One su, uz neprijateljski otpor, dostigle:
Grupa »Annacker« (prostor Osiječani) k. 1298 (4 jz. od Osije-
čana), Gr. » Tribukait« (prostor Ustikoline) — Stolac (k. 1519)
— k. 1140 — k. 1147.—

Od grupe 369 puka (prostor Podgrab) zbog prekinute veze još
nema nikakvog izvještaja.

114 lov. div.: Dvije komun. brigade okružile V. Kladašu.

Vazdiāhoplovstvo bombama i mitraljezima uspješno tuklo ne-
prijateljske položaje.

Kod Ličkog Petrovog Sela (14 sz. od Bihaća) borba protiv ne-
prijatelja u jačini čete koja se povlači na zapad. Kod neprija-
telja 9 mrtvih, 2 Hrvata poginula,
štab divizije u Banjoj Luci.

Namjera: Prodiranje ka V. Kladaši i Slunju radi rasterećenja.
Uputiti potjema odjeljenja. Borbeno izviđanje na prostoru
Kotor Varoši.

369 p. d.: Prostor Bijeljina: Komunisti zauzeli 16. 6. rudnik
Ugljevik. Posada Tp.⁴ ljudi dobrov. mjesne milic., 100 ljudi

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 18/1-25, k. 24.

² Skraćenicu Scj NN Redakcija nije uspjela da objasni.

* 17 juha Prvi i Četvrti bataljon Druge proleterske brigade prešli
su komunikaciju kod Viteza, a u toku 18 juna to su učinili i Drugi i
Treći bataljon. Na ovom sektoru prešao je i Stab divizije i Vrhovni
štab. Vidi dok. br. E08.

¹ Redakcija nije uspjela da objasni ovu skraćenicu.

•6 lov. puka. 17. 6. komunisti posjeli Fojnicu sa Suhom Vodom (8 jz. od Busovače). Busovača ugrožena.

Namjera: 1 i 3 bat.^{37t}) puka prebaciti na prostor Zepče — Kiseljak. 373 p. d. i 2 bat. SS div. prispjeli na prostor Konjic, 1 četa u Ivan Sedlo, 1 četa u Lukač i na most z. od Konjica. .

Gubici komun. pri prepadu na 1 čet. 373 pion. batalj. (Dnevni izvještaj od 14.6.) 40 mrtvih. Uslijed art. vatre (od 13. do 15. 6.) 18 mrtvih i mnogobrojni ranjenici.

Po iskazima stanovnika gubici znatno veći.

Slabije zaštitnice noću 17/18 6. 43 napale Travnik sa zapada i juga.

Namjera: Izviđačka i- jurišna odjeljenja na prostoru Jajce — Tomisiavgrad⁵ i na Ivan Sedlu.

Vrijeme: Jako oblačno.

Za tačn. prepisa
potpis nečitak
poručnik

DP

BR. 177

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 18 JUNA
1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA TE-
RITORIJI ISTOČNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
' od 17./18. VI. 1943 g.

i. ii. **DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:**

Područje Bijeljina:

Komunisti zauzeli su 16. VI. u 17.00 sati rudnik Ugl'jevik.² Od posade (230 ljudi dragovoljačke, mjestne zaštite, 100 domobrana 6. lov. puka), stigla su do sada samo 2 momka u Bijeljinu, Živežne namirnice odpremaju se iz Ugljevika preko

⁵ Duvno

¹ Original, pisan n'a mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 20/1-16, k. 24.

² Ugljevik je oslobodila Prva i Druga vojvođanska NOU brigada.

Suhog Polja (9 km. j. z. od Bijeljine) u smjeru prema Trnovi (14 km. j. z. od Bijeljine).

Područje Teslić:

Podhvat »Duhovi« je prekinut.³ Čete se vraćaju u svoja posadna mjesta.

III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Vlasenica:

200 partizana nalazi sje na Sikiri (7 km. j. i. od Vlasenice), a 100 partizana kreće kod Hana Mitrovića (7 km. j. j. i. od Vlasenice) prema z.

Područje Prača:

1./9. p. p. bila je kod Oraho-vice — Karlovca raspršena. 20 domobrana je nestalo.

Područje Fojnica:

Partizani zauzeli su 17. VI. u 1600 sati Fojnicu.⁴ 500 naružanih partizana nalazilo se u 1300 sati u Suhoj Vodi (8 km. j. z. od Busovače), 5—800 partizana⁵ kretalo se sa područja 15 km. z. od Busovače prema, Fojnici. Busovaoa je ugrožena.

369. pješ. div.:

Kod Karlovca (5 km. j. z. od Podgraba) bila je u rano jutro raspršena neprijateljska skupina od 200 partizana. Jaka neprijateljska skupina⁶ (oko 2000 ljudi) nalazi se u području Karlovac — Orahovica. 150 partizana pojavilo se kod Dolova (4 km j. od Sjetline). Manje neprijateljske skupine nalaze se kod Bukovice (4 km. j. j. z. od Bara). Izgleda da namjeravaju partizani u području Prač^ — Podgrab prodrijeti prema S.

Borbena skupina »Fischer«: sa III./— na 958, II./— na 1043, izviđačkim odjelom na 1001, 1./—na 1112 (j. od Podgraba) razviđala je prema jugu do crte Saračevo Polje (3 km. z. j. z. od Sjetline) — 923 (4 km. z. j. z. od Podgraba) — Crni Vrh k. 1408 (4 km. j. o-d Prače).

Sat Laue, kratko- vrieme obkoljena na Brijegu 1029 (2 km. j. od Sjetline), imala je 8 mrtvih i 19 ranjenih.

Borbena skupina »Kuchtner« u postavu Bare; odjel koji je bio za v^zu i osiguranje na 1321, bio- je oko 2230 s-ati sa t-oga visa od partizana protjeran.

³ Vidi dok. br. 167.

⁴ Vidi dok. br. 85.

⁵ Isto

⁶ Viđi dok. br. 43.

Borbena skupina »Ritzmann« na starim postavima. Razvidala je do crte Ulobić — Delijaš. Oki. lov. sklop podređen je borbenoj skupini »Fischer«, te se nalazi na raskrsnici 10 km. i. od Sarajeva.

II./pukovnije »Brandenburg« još je u hodu prema Palama.

Namjera:

Borbena skupina »Fischer« imade 18. VI. u 0500 sati napasti u j. i. smjeru na Karlovac — Crni Vrh 1408.

Ia.

Sarajevo, dne 18. VI. 43.

Za točnost prievoda nadsatnik
(Kovačić)
Kovačić

(M. P.)

BR. 178

DNEVNI IZVJEŠTAJ 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 18 JUNA 1943 GOD. O SITUACIJI NA SEKTORU KONJIC—TRAVNIK¹

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 17./18. VI. 1943

- 1.) U područje Konjic stigla je još jedna bojna SS-divizije »Princ Eugen« 17. VI. sa prvim dielovima; 1 sat na Ivan Sedlo, 1 sat do mosta Lukač, ostatak u Konjic.
- 2.) Jedna sat SS-divizije od bojne u području Jablanice preuzela je 17. VI. 1943 poslije podne osiguranje mosta preko Rame (16 km. j. i. od Prozora).
- 3.) U izvješću br. 7 od 16. VI. navedeno mišljenje o odlasku 10. divizije² (IX. i XI. krajiške'udarne brigade) kalo i I., IV- i V. brigade u područje j. od Travnika potvrđuju **izpovjedi** povratnika iz zarobljeništva i pouzdanika. Ova je skupina

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/1-23, k. 24.

* Vidi dok. br. 16.

bila 17. VI. u rano jutro u hodu iz Rastova — Šebešića prema Šćitu 1780 (oko 25 km. i. j. i. od Bugojna). Dielovi VI., IX. i XI brigade kreću iz područja Janja navodno u južnom smjeru.

- 4.) Za sada bili su neosporno ustanovljeni sljedeći partizanski gubitci: 12. VI. 40 mrtvih, ubijenih od 1./373. obkop. bojne; od 13. — 15. VI. 18 mrtvih i mnogo ranjenih uslied topničke vatre. Stvarni gubitci bit će po, svoj prilici mnogo veći. Prema izpovjedima stanovništva partizani su vukli lješeve također sa sobom te ih sahranjivali kasnije. I stanovništvo bilo je prisiljeno, da je pomagalo prenositi mnogobrojne ranjenike.
- 5.) *Namjera:* Razviđanje izvidnicama i udarnim odjelima u području Jajce — Tomislavgrad i u području oko Ivan Sedla.

Ia

U Sarajevu, dne 18. VI. 1943 g.

Za točnost prievoda nadsatnik
(Kovačić)
Kovačić

(M. P.)

t

DODATAK DNEVNOM IZVJEŠĆU 373. (HRVAT.) PJEŠ
DIVIZIJE
od 17./18. VI. 1943 godine.

Noću 17./18. VI. napali su neprijatelji Travnik' od sj. zap. i j. sa slabijim snagama. Napad bio je odbijen. t

Za točnost prievoda nadsatnik
(Kovačić)
Kovačić

(M. P.)

BR. 169

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
19 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 18./19. 1943

I. II. DOM. ZBOR JAVLJA:

Područje Bijeljina:

Stanje oko Ugljevika nepoznato.⁸

Područje Teslić:

Skupina komunista nepoznate jačine nalazi se kod Očauša³
(20 km j. z. od Teslića).

III. DOM. ZBOR JAVLJA:

Područje Šekovići:

1500 komunista navodno se nalaze s. od Šekovića.
Izvješće stanovnika iz Zvornika: Kod Bajine Bašte (28 km j.
i. od Srebrenice) nalazi se 10.000 četnika Draže Mihailovića
sa namjerom da prodru u Bosnu.

Područje Vlasenica:

Kod Crkvine (8 km s. od Vlasenice) bile su razpršene 2 sati.

Područje Kiseljak:

Partizani na postavu kod Rotilja⁴ (2 km j. z. od Kiseljaka).
Manje partizanske skupine pred večer bile su u Zeželovu,
Bukovici i Gunjanima (7 km i 5 km s.s.i. odn. 4 km s.z. od
Tarčina).

369. divizija:

Sa skupinom »Wörthmüller« (oki. lov. sklop, 1 bojna puk.
Brandenburg«, 3 voda oki. za pos. upotr.) zauzeti su u 14.30
sati uz slabiji neprijateljski odpor 1201 (5 km s.z. od Sjetline)

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog
Instituta pod reg. br. 20/1-14, k. 24.

* Vidi dok. br. 177.

³ Odnosi se na jedinice Dvanaeste *NOU* brigade. Vidi dok. br.
46 i 47.

⁴ Vidi dok. br. 85.

i Vitez (4 km S'z. od Sjetline). Skupina se je uslied jačeg neprijateljskog pritiska⁵ preko noći povukla na Pale. Kod Viteza nalazi se 500 partizana.

Borbena skupina »Fischer«:

Na cesti Prača — Henovica jače partizanske skupine.® Tokom noći 17./18. VI. bili su odbijeni neprestani napadi neprijatelja na Podgrab. Skupina je u 08.00 sati poduzela napad u smjeru prema Karlovcu. Odpočetka bio je jak neprijateljski odpor, koji je uslied nadiranja preko visova 1080—1112—1119 (3 km j. i. od Podgraba) popustio. Opaženi su strielci sa drveća. Karlovac i Orahovica bili su dostignuti u 17.00 sati. Pukovnija se je preko noći povukla u Podgrab. Stići će tamo najranije u 02.00 sata. 2./369, bila je kod preselenja na Pale u 02.30 sati napadnuta. Borba je trajala do 09.00 sati.

Borbena skupina »Kuchtner«:

Podređena 118. diviziji, ustanovila je kod Čemernice i 1061 (po 1 km s. od G. Bara) neprijatelja od oko 1000 ljudi jačine. Na 910 nalazi se šatorski logor (5 km s. s. i. od G. Bara).

Skupina »Fischer« je uslied neprestane borbe jako zamorena. Divizija drži, da je neprijatelj sa glavninom prešao cestu Sarajevo — Goražde. Moguće je, da će neprijatelj pred uzmak prema s. noću napasti Podgrab, Praču i Gornje Bare.

Vlastiti gubitci: 9 ranjenika.

Neprijateljski gubitci: od 17. VI.: 30 mrtvih prebrojano, mnogobrojni ranjenici; od 18. VI.: 45 mrtvih prebrojano, 50 ranjenih i 5 zarobljenih.

Namjera:

Skupina »Wörthmüller« otvorit će cestu Pale — Podgrab.

Namjera borbene skupine »Fischer« bit će javljena naknadno.

II. III. DOM. ZBOR JAVLJA:

II. ust. bojna sa 2 sati u Palama, 1 sat na Bistrici, 1 sat u Vlasenici.

Ili ust. boina u- Vlasenici. — XXII. ust. bojna (bez 3 sati) u Sokolcu. 3. sat u Vlasenici. — XXI. bojna u okolini Skelana. — XXIV. ust. bojna u Pešurićima (i. od Rogatice) bez 1. sati; 1. sat u Višegradu. — XXVIII. ust. bojna u Han Pijesku. — XXIX. ust. bojna u Srebrenici, sa 1 sati u Drinjači, a sa 1 sati u Bratuncu. — III./9. p. u Višegradu.

Ia.

⁵ Prvi i Četvrti bataljon Druge proleterske brigade. Vidi dok. br. 108 (Dnevnik).

" Vidi dok. br. 43.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIV.
od 18./19. VI. 1943

1) Područje Glamoč:

Izvidnica V. ust. zdruga razpršila je pred Pribeljom (14 km s. i. od Glamoča) jednu partizansku skupinu bez vlastitih gubitaka. 15 neprijatelja mrtvih.

Prema četničkom izvješću navodno se nalazi oko Međugorja (18 km s. z. od Glamoča) jedna partizanska brigada.

2) Područje Blagaj:

Razviđanje prema Blagaju (20 km z. od Bugojna) nije donielo nikakav posliedak.

Dne 18. VI. oko 17.00 sati napalo je na cesti Bugojno — Kupres oko 10 partizana na stanovnike, koji su se vraćali sa sajma u Bugojnu.

3) Područje Turbe:

a) Prema izjavama pučanstva topničko pucanje dne 12. i 13. VI. uništilo je skladište streljiva, bolnicu i kuhinje. I izjave drugih potvrđuju velike gubitke.

b) U području Dubrave (7 km j. z. od Turbeta) primjećeni su pokreti jačih snaga prema izt. i sjeveru.

Dne 17. VI. bili su rađeni rovovi kod Grdova (11 km j. z. od Jajca). Noću došla je neprijateljska izvidnica u Krčevine (6 km z. od Turbeta). Neznatne snage u Gradini (10 km z. od Turbeta). Suho Polje (10 km s. z. od Turbeta) bilo je opljačkano.

4) Područje Eastovo (20 km i. od Bugojna):

Prema pouzdaničkim izjavama javljeno je oko 300 partizana⁷ na reci Zlatanu (14 km i. s. i. od Gor. Vakufa) sa velikim povozom u pokretu u j. i. smjeru. Kreću se navodno preko kt. 1636 — Suho Jezero (12 km z. od Fojnice) na Fojnicu. Vjerovatno je to skupina, o kojoj je divizija već prije javljala.

5) Početak zapovjedenog podhvata.

U području Konjic — Ivan Sedlo zamjenit će jedna SS-bojna 373. vojnopoljsku bojnu.

Ia.

U Sarajevu, 19. VI. 1943

Za tačnost prijevoda nadsatnik Kovačić
Kovačić

(M. P.)

⁷ Vjerovatno se odnosi na Udarnu grupu koja je po naređenju Štaba Drugog bosanskog NOU korpusa upućena na komunikaciju Sarajevo—Konjic. Vidi dok. br. 16.

BR. 180

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 20 JUNA 1943 GOD. O KONCENTRA-
CIJI NJEMAČKIH JEDINICA U BOSNI I HERCEGOVINI¹**

1

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.

Prepis

Depeša: Njemač. opunomoć. generalu u Hrvatskoj

Dnevni izvještaj od 20. 6. 1943 114 div.:

U desetočasovnoj borbi koja je trajala do jutra 19. 6. 1 bat. 11 pješ. puka u više protivnapada odbio je napade neprijatelja. Izvršio je proboj neprijateljske napadne linije i probio se'ka Cazinu. Gubici još nisu ustanovljeni. Kladuša i dalje okružena. **373 div.:** Poduhvat protiv jaže komun. grupe² na prostoru Fojnica — Kreševo otpočinje 20. 6., i to:

III bat. 384 puka i III bat. 370 puka iz Kiseljaka, I bat. 370 puka i 373 poljski dopunski bat. iz Han Ploče (10 ji. od Kiseljaka) pravcem preko Kreševa na Fojnicu. Obezbjeđenja kod Tarčina, Ivan Sedla, mosta na Rami kao dosada. Neprijatelj drži visinski prevoj neposredno sz. od Prozora.

118 div.: Grupa »Annacker« prikupljena na prostoru Goražde — Osiječani. Grupa »Tribukait« prikuplja se kod Ustikoline. Pri naknadnom čišćenju ubijen 21 neprijateljski vojnik.

SS div. (bez 2 bat. Jablanica — Konjic): Prikupljena na prostora Gacko — Avtovac. Prvi dijelovi kreću 20. VI. 1943 na novi prostor.

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj Ia Pov. br. 3102/43 od 20. 6. 1943

1) Ministarstvu oružanih snaga Op. odjelj.

2) 187 rez. div.

Prednji prepis dostavljen radi znanja.

Za njem. opunomoć. generala u Hrvatskoj

Odjelj. Ia Ordonans oficir

von Brauchitsch

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/1-4, k 24

² Vidi dok. br. 85.

BR. 169

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE O
20 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NO
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 373 (HRV.) PJEŠ. DIVIZIJE
od 20. VI. 1943

1) Divizija premjestila je (19. VI.) u 15.00 sati divizijsk borbeno zapovjedno mjesto u Kiseljak. Četni dielovi bili s planski raspoređeni.

2) Partizani — vjerovatna jačina 1.200 ljudi² — zapo sjeli su u 19.00 sati Prozorsko sedlo (11 km. j. od G. Vakufa) Za oslobođenje sedla i zatvaranje prelaza od i. prema z. bil su odposlate 1 sat oki. lovaca, 1 sat. diviz. izviđ. odjela, 1 pje šačka sat i 1 SS-sat.

3) Prema izjavama pouzdanika i izbjeglica zaposjelo j područje oko Hera (6 km. i. od Prozora) 800, a područje oko Jaklića (8 km. z. od Prozora) 1200 partizana.

4) Divizija drži, da se hoće iztočna partizanska skupina prebaciti prema z.

5) Drugih osobitih događaja nema.

6) Namjera: razviđanje u području Prozor.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 19./20. VI. 1943

I. II. DOM. ZBOR JAVLJA:

Područje Ugljevik:

16. VI. zauzelo je navodno 2000 partizana pod vodstvom Veljka Kurjaka Ugljevik³ poslije borbe, koja je trajala 3 sata.

Područje Teslić:

Jedna partizanska skupina pojavila se kod Palivuka (28 km. j. z. od Teslića). Stožer 5. kom. brigade nalazi se u Bebama

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/1-24, k. 24.

² Vjerovatno se odnosi na Udarnu grupu koja je po naređenju Štaba Drugog bosanskog korpusa upućena na komunikaciju Sarajevo—Konjic. Vidi dok. br. 16.

³ Vidi dok. br. 177.

(18 km. z. od Teslića), a stožer jedne druge brigade u Klupama⁴ (16 km. z. od Teslića).

Područje Kreševo:

Partizani⁵ nepoznate jačine krenuli su iz Kreševa preko Zabrđa prema Kulješu i Homoljskoj Čupriji (7 km. j. z. odn. 3 km. j. od Han Ploče), gdje su porušili most. Prema izjavama stanovnika nalazi se u Bukvi (5 km. z. od Han Ploče) 1000 partizana.

Područje Sokolac:

Partizani,⁶ koji su se prikupljali kod Kule (7 km. j. i. od Sokolca), prešli su kod Košutice (6 km. s. i. od Sokolca) cestu Sokolac — Han Pijesak.

369. div.

Borbena skupina »Fischer« dostigla poslije žestoke noćne borbe kod 1194 (8 km. j. j. i. od Podgraba) Karlovac i Podgrab. U 1400 sati krenula je u napad prema s. z. Neprijateljski odpor kod Viteza bio je slomljen⁷ i time je cesta Pale — Podgrab otvorena.

Borbena skupina »Wörthmüller« do rasterećenja, koje je izvršila borbeno skupina »Fischer« kod Viteza, nije se mogla nikuda maknuti.

Vlastiti i neprijateljski gubitci još nisu poznati.

Neprijateljski gubitci 17. i 18. VI.: 203 mrtva (prebrajano), među njima jedan polit, komesar; 40 mrtvih procijenjeno, 7 zarobljenika, 1 prebjeglica.

Namjera:

Borbena skupina »Brandenburg« biti će odpuštena na Mokro. 1 vod oklopnih kola biti će prebačen u Hadžiće.

Borbena skupina »Ritzmann« stavlja se na raspolaganje 373. pješ. diviziji u području Kiseljak.

Borbena skupina »Kuchtner« poduzeti će hod prema Sarajevu.

Privući će se povozi 369. pj. div.

Borbena skupina »Fischer« za sada će osiguravati cestu Renovica — Pale.

II.

2. i 3./IV. top. sklopa iz Teslića u Doboju.

⁴ Vjerovatno se odnosi na Petu i Dvanaestu NOU brigadu. Vidi dok. br. 46 i 47.

⁵ Vidi dok. br. 85.

⁶ Vidi dok. br. 53.

⁷ Nijemci su 18 juna zauzeli Vitez, a 19 juna i Galež (k. 1122). Vidi dok. br. 108.

1./ Tuzlan. brigada vratila se iz podhvata »Šeković«⁸ opet u Tuzlu.

2./ III. Tuzlanske brigade nalazi se u Zvorniku.

369. obkopska bojna popravila je mostove preko Gostovića i Krivaje kod Zavidovića za svaki promet, posljednju za vožnju u dva smjera.

Ia.

U Sarajevu dne 20. VI. 1943 g.

Za tačnost prievoda nadsatnik (Kovačić)

Kovačić

(M. P.)

BR. 182

IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OBAVJEŠTAJNOG OFICIRA IZ BILECE OD 20 JUNA 1943 GOD. O DISLOKACIJI NJEMAČKE SS DIVIZIJE »PRINZ EUGEN« U HERCEGOVINI¹

OPERATIVNO ODJELJENJE 1

Br. prot.	Datum prijema	
9301	21 6	43
Kateg. A	vrsta 2	Fasc. 17

OD CENTRA ZA PRIKUPLJANJE VIJESTI BILECA KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA—OBAVJEŠTAJNO ODJELJENJE

Pregled vijesti br. 100

Gen. von Oberkamp, komandant SS divizije »Prinz Eugen«, kaže da je dobio naređenje da zaposjedne pored Stoea i Nevesinja i mjesta Gacko, Avtovac i Bileću.

Njemu je takođe data komanda nad hrvatskim trupama raspoređenim na teritoriji koja je pod nadzorom njegove divizije.

⁸ Vidi dok. br. 52, 132 i 140.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 20 D/3.

Pošto se put koji prolazi Planom nalazi u vrlo lošem stanju, njemački general je zatražio da se može koristiti dijelom puta Bileća — Trebinje — Stolac da bi tako mogao obezbijediti brzi saobraćaj između Bileće i Stoca, koje drže njegove jedinice. On bi isto tako htio da obrazuje u Trebinju jedno mjesto radi regulisanja saobraćaja. U njemu bi se nalazila jedna manja njemačka jedinica feldžandarmerije, jačine 1 voda, sa zadatkom da održava red pri saobraćaju njemačkih trupa i sredstava.

Hrvatski bataljon u Bileći trebalo bi da ostane u tom mjestu i general von Oberkamp se nada da mu italijanska komanda neće staviti primjedbe na to. Pošto se sutra taktička komanda SS div. »Prinz Eugen« premješta prema Mostaru, gen. von Oberkamp očekuje u toku sutrašnjeg dana odgovor na svoja pitanja. Njemački garnizon dostizao bi jačinu jednog bataljona koji bi došao na odredište 23—24 tekućeg.

Glavni članovi engleske misije kod Tita su dva kapetana, od kojih se jedan zove Stewart, i on je Englez, dok je drugi Kanadanin i pretpostavlja se da je jedan od glavnih ekspone-nata kanadske komunističke partije. Po narodnosti je Srbin. Upućeni su od britanske komande na Srednjem Istoku i preko radija su u vezi sa sjedištem Glavne komande u Kairu.

Prvi kontakt između Tita i Kaira obavio se preko jednog majora kanadske vojske koji se spustio padobranom u blizini Zvornika, u južnoj Bosni. Datum sastanka nije poznat.

Korpus sastavljen od bosanskih partizanskih brigada primio je naređenje da djeluje u Istočnoj Bosni.

Poručnik **De Nardo**

V. P. 32. 20 jun 1943

BR. 169

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 21 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Min. oruž. snaga Op. odjelj.

POVJERLJIVO

**Prepis Dnevnog izvještaja K-danta njem. trupa u Hrvatskoj
od 21. 6. 43**

114 lov. div.:

20. 6. počinje poduhvat »Klara« — pod komandom pukovnika Gregurića, k-danta 2 hrvat. pješ. div. •— u cilju deblokiranja okruženih dijelova 11 hrvat. pješ. puka 2 hrvat. pješ. div.

Plan akcije: Prodiranje u 3 grupe: od Gline 2 hrvat. brd. brig. Od Bužima dijelovi 721 puka i 1 bater. 661 art. puka i od Cazina: dijelovi 721 puka, 114 izviđ. bat. i 1 bater. 661 art. puka.² Polazni položaji zauzeti.

Konstatovano prebacivanje bandi preko vode (oko 3 bat.) ji. od Bihaća.

Napad na Bihać vjerovatan.

Namjera: Produžiti poduhvat »Klara«. Jedan bat. 3 brd. brigade prebaciti od Gudovca za Bihać.

118 lov. div.:

Upućena potjerna odjeljenja. Borba protiv četnika kod Brezovače (jz. od Ilidže). Gonimo neprijatelja. 738 puk je na prostoru Goražde — Osiječani. 750 puk na prostoru Ustikolina — Modrani — Osanica. Sopstveni gubici: Restkod³ u Kiseljaku: 2 mrtva, 9 ranjenih. Neprijatelj: 5 četnika mrtvih, 2 zarobljena, 1 laki mitr. zaplijenjen. Namjera: Izvući iz akcije i rasformirati dio k-de. Izvršiti pripreme za marš.

369 pješ. div.:

Napad na Sokolac odbijen.⁴ Sopstveni gubici: Ustaše: 3 mrtva (1 ofic.), 9 ranjeno. Neprijateljski gubici: 40 izbroj. mrtvih.

¹ Original, pisan na mašini, n'a njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/1-26, k. 24.

² Opširnije o ovim borbama vidi u tomu V, knj. 16.

³ Treba da stoji »Restkom« (Restkommando) — dio Štaba, Komande

⁴ Vidi dok. br. 244 i 248.

Konstatovana jača komun. grupa na prostoru Grajani i Stogič (7 jz. od Kiseljaka).

Gubici: 3 Nijemca poginula, 24 ranjena. 1 Hrvat mrtav, 4 ranjena. Neprijateljski gubici: 93 izbroj. mrtvih, 10 prebjeglih, 6 zarobljenih.

Zaplijenjeno: 43 puške, 4 laka-mitr., municija, 10 tovarnih grla. Namjera: 369 PT divizion prebaciti u Visoko. Naknadno očistiti prostor Bare — Pale. Puk »Brandenburg« prikupiti na prostoru Mokro na raspolož. k-dantu.

373 pješ. div.:

4 lov. brig. stigla u Trnovo, radni bat., pioniri, baterija brd. topova i bater. poljskih haubica s. od Kalinovika.

1 brd. div. stigao po planu na dnevni cilj.

Namjera: Marševska grupa A stiže na prostor Bioče — Podgorica, marševska grupa B sa glavninom u Danilovgrad, III bat. 79 puka na prostor Podgorice, marševska grupa C na prostor Durđevića Tara. Div. komandno mjesto počev od 22. 6. prije podne jz. od Bioča.

SS div.:

Bez naročitih događaja. Prebacuje se na novi prostor.

Gubici i plijen od 15.—17. 6.: Sopstveni: 2 nestala. Neprijateljski: 182 izbroj. mrtva i 101 zarobljen. Zaplijenjeno: 2 teš. minobac., 1 laki minobac., 2 teš. mitr., 6 lakih mitralj., puške, pištolji i ručne bombe.

Njemački opunomoć. gen. u Hrvatskoj
Ia Pov. br. A 941/43
Zagreb, 22. 6. 1943

D.

P.

Za tač. prepisa
von Brauchitsch
poručnik

BK. 184

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
21 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹,**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRVAT.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 20./21. VI. 1943 godine

I. II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Šekovići:

Komunističke skupine iz Srebrenice prebacuju se preko r. Drinjače u Šekoviće s namjerom, da bi stigle u Majevicu.

III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Sokolac:

Napadi na Sokolac bili su odbijeni.²

Vlastiti gubitci: 3 ustaše (od njih 1 častnik) poginuli, 6 ranjenih.

Neprijateljski gubitci: 40 mrtvih (prebrojano), od njih 16 ubijenih od zrakoplova.

Područje Visoko:

U području Grajani (7 km. j. z. od Visokog) i Stogić (4—7 km. i. od Kiseljaka) navodno se nalazi jača partizanska skupina.³ Brzglasno-brzojavni vod Visoko — Kiseljak je prekinut. Gubitci: 1 domobran poginuo, 4 domobrana ranjena.

Područje Vrelo Bistrice:

Ustaše uhvatili-zarobili 4 partizana.

369. pješ. div.:

Područje Pale — Podgrab:

Prema izjavama prebjeglica nalazi se u području Sjetline i s. z. od nje 600 partizana.¹

Borbena skupina »Fischer« osigurava cestu Pale — Podgrab, kod Viteza i Podviteza.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/1-8, k. 24.

² Vidi dok. br. 244 i 248.

³ Vidi dok. br. 85.

⁴ Jedinice Druge proleterske brigade. Vidi dok. br. 108.

369. izvid. odjel nalazi se u Podgrabu, a 369. oki. lov. sklop u Palama.

Borbena skupina »Kuchtner« čistila je uz dodir sa neprijateljem područje s obje strane ceste Bare — Pale.

Borbena skupina »Brandenburg« upućena je u Mokro.

103. oklopni vlak nalazi se kod Visokog.

Hrvatski oklopni vlak krstari između Podlugova (6 i. j. i. od Visokog) i Doboja (5.5 km. j. i. od Kaknja).

Gubitci dne 19. i 20. VI.: vlastiti: 3 mrtva, 24 ranjena. Neprijateljski: 93 mrtva (prebrojano), 45 procijenjeno, 10 prebjeglica, 6 zarobljenika.

Plien: 43 puške, 4 strojopuške, 250.000 naboj (srb., talijan. i njem.), 4 sanduka eksplozivnog tvoriva, 50 talijanskih ručnih bombi, 50 okvira za strojopuške, 10 tovarnjaka. Skladište za streljivo bilo je uništeno, isto tako oružje, u koliko ga nije bilo moguće odnijeti.

Namjera:

Borbena skupina »Fischer« imade osiguravati cestu Podgrab — Pale sa središtem kod Viteza i Podviteza te razašilje izvidnice i potjerne odjele prema s., s. i. i j. i.

Izviđački odjel imade osiguravati Podgrab.

Topništvo imade dostignuti područje Sarajeva i zap. od njega.

369. oki. lov. sklop u Visoko na osiguravanje i razvidanje.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE od 20./21. VI. 1943

N

1. — Prema izjavama stanovnika i pouzdanika nalaze se u Ravnom (15 km. j. i. od Kupresa) i D. Vukovskom (18 km. j. od Bugojna) 3 partizanske brigade⁵ po 800 ljudi. Noću 16./17. VI. krenule su — slabo naoružane — od Malovana (11 km. s. s. i. od Šujice) prema Ravnom s namjerom da dođu do ceste Prozor — G. Vakuf.

Očekuju pojačanje iz Bradine i Konjica.

2. — U Rastovu i Šebešiću (23 km. j. od Bugojna) nema neprijatelja. Partizani prebacili su se preko Prozorskog sedla prema Fojnici.⁶ Vjerovatno postoji veza između ovih partizana i onih koji dolaze od Malovana.

⁵ Odnosi se na jedinice Desete NOU divizije.

⁶ Vjerovatno se odnosi na Udarnu grupu koja je po naređenju Drugog bosanskog korpusa upućena na komunikaciju Sarajevo—Konjic. Vidi dok. br. 16.

3. — 4. lovačka brigada u hodu prema prostoru j. od Sarajeva dostigla je Trnovo (22 km. j. od Sarajeva).

Radna bojna, obkoparski sat, gorski topovi i bitnica polj. haubica stigli su u Kalinovik (20 km. j. od Trnova).

4. — 20. VI. u 0400 bio je izvršen napad na transportni vlak 6 km. j. od Čapljine (28 km. j. j. z. od Mostara); detaljniji izvješća još nema.

5. — *Namjera:*

Razviđanje u području Ravno — D. Vukovsko i u području Prozor ↔ Rastovo.

Ia.

U Sarajevu, 21. VI. 1943

Za točnost prievoda: Kovačić nstk.

K

(M. P.)

BR. 185

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 22 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹

Prievod

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 21./22. VI. 1943

I. II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Tuzla:

-Četničko izvješće: 3 jake komunističke skupine² nadiru prema Tuzli, jedna od Ravnog Zida (655), druga (2000 ljudi) od Zlosela, treća od Jablanice (14 km. i. — 10 km. s. i. — 10 km. s. od Tuzle).

Od 04.00 sata borba za Teočak (20 km. i. s. i. od G. Tuzle).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/1-22, k. 24.

² Vjerovatno se odnosi na jedinice Druge vojvođanske NOU brigade i Majevičkog NOP odreda.

III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Sokolac:

Noću 20./21. VI prešla je neprijateljska skupina³ nepoznate jačine kod Koprivice (8 km. j. z. od Sokolca) cestu Sokolac — Mokro. — Izgleda da namjeravaju jače neprijateljske skupine na crti Pediše —• Dikalji (4 km. s. z. — 5 km. s. z. od Sokolca) i kod Kule (7 km. j. j. od Sokolca) sa četnicima napasti Sokolac. Kod Naromanije (12 km. j. z. od Sokolca) je prekinut brzogl-brzobjav. vod. U tamošnjim borbama bila su 2 mrtva i 1 ranjen.

Četničko izvješće: U Kalauzovićima (9 km. s. z. od Mokrog) ima 2.000 partizana, koji imaju navodno namjeru napasti Mokro.

Područje Pale:

Kod Bistrice (6 km. j. od Pala) bilo je 20. VI. zarobljeno 18 partizana.

Područje Trnovo:

U prostoru 3 km s. i. i 10 i 5 km. j. i. od Trnova nalaze se ostaci partizana (700).

Područje Visoko:

Prema izvješću stanovnika neprijatelj je zaposjeo Zagomice (5 km. j. z. od Visokog).

369. divizija:

Neprijatelj se je iz prostora Podgrab povukao prema s. s. i. Slabiji ostatci neprijatelja nalaze se južno od ceste Podgrab — Vitez.

Borbena skupina »Fischer«: očistila je područje Podgrab.
Borbena skupina »Kuchtner«: stigla je u 22.00 sata u područje Sarajeva.

Oklopni lovački sklop: stigao je u 10.00 sati u Visoko i osigurava Visoko. Vršeno je izvidanje do 4 km. zapadno bez dodira sa neprijateljem.

Gubitci neprijatelja: 51 mrtav (izbrojanih), među njima 4 žene, 4 zarobljena, jedna Hrvatica profesorica oslobođena iz zarobljeništva.

Vlastiti gubitci: 1 ranjen.

³ Dvadeset prvog juna u 2 časa jedinice Druge proleterske brigade prešle su cestu kod Crvene Štn. (k. 1414), a desno od njih prebacile su se Druga dalmatinska i Četvrta crnogorska brigada Vidi dok br. 108.

Plien: 2 lake strojnice, 4 puške (upotrebit će se kod trupe za slučaj manjka).

Namjera: borbena skupina »Fischer« osigurava cestu Pale — Podgrab i razošilje potrebne odjele s. i j.

Lovački oki. sklop izvidatée prostor Visokog.

Izviđački odjel će se prebaciti u područje Sarajeva.

II. 1. — Željeznički saobraćaj Sarajevo — Višegrad ponovno uspostavljen.

2. — Stožer i 4. bitnica VI. top. sklopa odpremljena iz, Doboja u Petrovaradin. 3. bitnica odpremljena u Rumu.

373. pješačka divizija: od 22. VI. 1943. godine

1. — Nikakovih značajnih događaja.

2. — **Područje Prozor:** prema izvješću mještana zaposjednuto je Ščiipe (16 km. i. od Prozora) od 4000 partizana,⁴ koji se tamo obskrbljuju i prisiljavaju okolna mjesta, da im predavaju kruh.

3. — **Područje Ravno:** U D. Vukovskom (22 km. z. od G. Vakufa) sakupljaju se ponovo veće partizanske snage.

4. — **Područje Travnik:** Na temelju izvješća mještana jedna partizanska skupina u jačini od 1000 ljudi zaposjela je Grgiće (12 km. i. od D. Vakufa) — Šenkoviće, kao i šume između ovih mjesta i Jagodići — Rastovo (10 km. i. od Bugojna).

5. — **Područje Turbe:** Isto tako da su partizanske skupine zaposjele Božikovac — Krezluk — Brvanci (10 km. j. j. i. od Jajca).

6. — Na 20. VI. javljeni napad na jedan transportni vlak dogodio se je 5 km južno od Čapljine pri čemu je stroj izkočio iz tračnica, a 5 kola (vagona) se prevrnulo (nalazi se u italijanskom utjecajnom predjelu).

7- — **Namjera:** Potjerni odjeli i izviđački podhvati prema Rastovu — Ravno —• D. Vukovsko.

Ia.

U Sarajevu, dne 22. VI. 1943.

Za točnost prievoda
nadsatnik (Kovačić) **Kovačić**

(M. P.)

⁴ Vidi¹ dok. br. 184, prim. 6.

BR. 169

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
23 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

Prievod

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRVATSKE) PJEŠAČKE
DIVIZIJE

od 22./23. VI. 1943 godine

II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Teslić:

Dne 20. VI. krenule su partizanske skupine iz Klupa (16 km. z. od Teslića) u područje 8 km. z. i 6.5 km. j. z., i navodno 2 brigade² iz Očauša — Šipraga (25 km. j. z. od Teslića), preko Borja Planine u područje 13 km. z. od Teslića. U području Očauš — Šiprage nalaze se još komunisti. U Palinama (16 km. j. z. od Teslića) nalazi se navodno bolnica. Skupine iz okoline Kotor Varoši nadiru prema Bebama — Klupama (18 odn. 16 km. z. od Teslića).

Područje Šekovići:

Novo obučeni komunisti u jačini od oko 700 ljudi sa topovima krenuli su dne 20. VI. od Celića u južnom smjeru prema s. Caparde i Šekovićima.

III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Sokolac:

Jače partizanske skupine su u prostoru 5—15 km. j. z. od Sokolca. Skupine iz Krama³ (6.5 km. j. z. od Han Pijeska) kreću — izgleda — prema sjeveru.

Crnogorska divizija⁴ u Sokolovićima navodno je dobila pojačanje iz Šekovića.

Četnici surađuju sa partizanima.

Neprijateljske skupine prelaze još uvijek cestu Sarajevo — Podromanija — Rogatica prema sjeveru. Brzogl.-brzobjav. vod Mokro — Sokolac — Han Pijesak je prekinut.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 25/1-31, k. 24.

² Odnosi se na jedinice Dvanaeste NOU divizije. Vidi dok. br. 50.

³ Vidi dok. br. 55, 59 i 61.

⁴ Odnosi se na Prvu proletersku diviziju. Vidi dok. br. 52, 53 55, 59 i 61.

Posada u Sokolcu obskrbljuje se zračnim putem.

Područje Višegrad:

Četnici su 21. o. mj. napali domobranski vod u Strmici (10 km. j. j. z. od Višegrada). Napad partizana 21. VI. na Međeđu (11 km. j. z. od Višegrada) bio je odbijen.

369. (HRVAT.) PJEŠAČKA DIVIZIJA:

Područje Visoko:

Navodno se kreće 400 partizana⁵ iz Zagornice u j. smjeru prema Dvoru (6 km. j. od Visokog) i D. Bioči (8 km. j. j. i. od Visokog).

Područje Pale:

U okolici Stambulčića i Sjetline i sj. od Viteza nalaze se još uvijek slabe neprijateljske skupine, koje kreću prema sj. i sj. ist.

Borbena skupina »Fischer« osigurava sa potjernim odjelima prostor oko Pala. Lov. oki. sklop osigurao je Visoko. Izviđački odjel je u području zap. od Sarajeva.

Borbena skupina »Ritzmann« izašla je iz sastava 373. pj. divizije.

Vodovi 12. oki. sklopa za posebnu uporabu su odpušteni.

Neprijateljski gubitci: 59 mrtvih (među njima 1 komesar).

13 zarobljenih (među njima 12 žena).

Plien: 6 pušaka (upotrebijene za nadoknadu vlastitih nedostataka).

Namjera:

Borbena skupina »Fischer« osigurava cestu Pale — Podgrab razošiljanjem potjernih odjela.

Puk. »Brandenburg« preuzeti će oklopne vlakove i straže u Sarajevu.

10./369. pj. puk. u Kiseljak.

8./3G9. top. puk. biti će željezničkom preselicom premješten iz Kopača u Sarajevo.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 23. VI. 1943

1.) Područje Fojnica:

Četni dielovi planski su krenuli na put. 7. sat i SS-sat stigle su na svoje određeno mjesto. Svi drugi četni dielovi su u

⁵ Na ovom terenu u to vrijeme dejstvovala je Peta NOU divizija-Vidi dok. br. 85.

hodu prema Han Ploči, Kiseljaku —• Bosan. Ovcu.⁶ Borbeno izvješće sliedi.

- 2.) Početak predaje područja Mostar i odlazak I. bojne 338. p. p. iz Širokog Briega u Posušje.

3.) Područje Travnik:

Jedna partizanska skupina nepoznate jačine pokušala je opljačkati Jankoviće (2 km. s. z. od Travnika), ali je bila našim pucanjem iz topova u tome spriečena.

4.) Područje Turbe — Jajce:

Prema izvješću oružništva iz Jajca navodno bilo je 20. VI. 1.500 — 2.000 IX. Krajiške brigade u području Božikovac, t. j. *iztočno na cesti* Jajce — Turbe u *selima* Kruščica — Bučići —• Lendići — Brvanci — Dubrava.

Ia.

U Sarajevu dne 23 lipnja 1943

Za točnost prievoda:
Nadsatnik Dr. (Kovačić),
Dr Kovačić

(M. P.)

BR. 187

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 24 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Min. oruž snaga, Op. odjelj.

POVJERLJIVO

**Dnevni izvještaj prispio 24. 6.: od k-danta njem. trupa u
Hrvatskoj**

Grupa Istok:

U 00.00 časova preuzela komandu na prostoru Save. Potjerna odjeljenja grupe za akciju 187 rez. divizije naišla su na pošumljenim visovima sz. od Požege na jačeg neprijatelja. Usljied

⁶ Vjerovatno Busovača

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/1-15, k. 24.

smetnji na linijama od grupe »Zapad« i 114 lov. div. nema još nikakvih izvještaja.²

369 pješ. div.:

Komun. na prostoru jugozap. od Teslića dobijaju pojačanja sa zapada i jugozapada. Sakupljanje neprijatelja na Romaniji zapadno i jugozapadno od Sokoca.

Namjera: Uputiti potjerna odjeljenja duž pruge i puta Sarajevo — Podgrab.

118 lov. div.:

Izvidanje zapadno od Ustikoline bez dodira sa neprijateljem.

373 pješ. div.:

Akcija »Fojnica« okončana. Po dosadašnjim izvještajima kod neprijatelja 60 mrtvih, zaplijenjeno nešto oružja. Kod Travnika artiljerija je razbila jednu bandu koja je pljačkala. Jače komun. snage zatvaraju put Travnik — Jajce u oblasti 15 km jugoist. od Jajca. Uputiće se potjerna odjeljenja.

SS div.: Pokreti u cilju preuzimanja novog prostora izvršeni bez naročitih događaja. Komandno mjesto div. u Mostaru. Vrijeme umjereno oblačno, sunčano i toplo.

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj
Ia Pov. br. A 1000/43
24. VI. 1943

Za tač. prepisa
Potpis nečitak
poručnik

D. P,

² Vidi dok. br. 189.

BR. 169

**DNEVNO IZVJEŠĆE 369 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 24 JUNA
1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA PO-
DRUČJU ISTOČNE BOSNE¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. HRVATSKE PJEŠ. DIVIZIJE
od 23./24. VI. 1943 godine

I. II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Tuzla:

Jače komunističke skupine² sa topovima nalaze se kod Smrekove Njive (7 km. s. i. od Tuzle) i kod Rastošnice (16 km. i. od G. Tuzle).

Područje Šekovići:

Jedna komunistička skupina pojavila se kod Raškovina (7 km. s. i. od Kladnja).

III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Sokolac:

Brz.-brzog. spoj i promet cestom Sarajevo — Sokolac je uspostavljen. Između Krama i Han Pijeska nalaze se na cesti prepreke.

Ustaše javljaju:

Kod Šahbegovića (9 km. s. z. od Šekovića)³ sukobili su se četnici sa partizanima.

Područje Trnovo:

Milicioneri odbili su napad, koji su izvršili ostaci partizanskih skupina 20. VI. na Delijaš i Hamziće (7 odn. 10 km. i. od Trnova). 2 milicionera ranjena, 20 nenaoružanih partizana zarobljeno.

Područje Višegrad:

Četnici nepoznate jačine prikupljaju se oko Strmice (10 km. j. z. od Višegrada), a druga skupina kreće sa Zvijezde (22 km. s. od Višegrada) u juž. smjeru.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1-32, k. 24.

² Vjerovatno se odnosi na Drugu vojvođansku *NOU* brigadu i Majevički *NOP* odred.

³ Pogrešno. Sahbegovići se nalaze 9 km sjeverozapadno od Sokoca.

369. PJEŠAČKA DIVIZIJA JAVLJA:

Područje Visoko:

Neprijatelj zaposjeo je: Zagornice (5.5 km. j. z. od Visokog) — Dvor (6 km. j. j. i. od Visokog) — D. Bioču (8 km. j. i. od Visokog) — izvješća pučanstva; dalje: na j. strani ceste Sarajevo — Kiseljak — Batalovo Brdo (14 km. j. od Visokog) i Čubren (12 km. j. z. od Visokog); cesta sama bila je u veće slobodna.

Područje Pale:

Kod Pala nalaze se slabe partizanske skupine. Dielovi 7. i 8. bitn. 369. top. puk., koje su bile prije u borbi, stigle su u Sarajevo.

Neprijateljski gubitci: 2 mrtva. Plien: 2 puške.

Namjera:

369. p. p. dostignut će područje s. z. od Sarajeva.

370 p. p. dostignut će područje Busovača.

Razašiljanje potjernih odjela u područje Kiseljak — Visoko — Reljevo (10 km. z. s. z. od Sarajeva) — Rogačići (14 km. z. od Sarajeva).

Ia.

U Sarajevu, dne 24. VI. 1943

Za tačnost prievoda
nadsatnik Dr. (Kovačić)
Dr Kovačić

(M. P.)

BR. 189

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 25 JUNA 1943 GOD. O KONCENTRA-
CIJI NJEMAČKIH JEDINICA U ISTOČNOJ BOSNI¹**

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.

Njemački opunomoć general u Hrvatskoj
Ia Pov. br. A 1026/43

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.
187 rez. div.

Zagreb, 25. 6. 1943
POVJERLJIVO

**Prepis dnevnog izvještaja k-danta njem. tr. u Hrvatskoj od
24. 6. 1943**

Vrijeme: vedro, temperatura u porastu.

Sjever, od Save: U Sremu nikakvih naročitih događaja. Po-
tjema odjeljenja grupe za akciju 187 rez. divizije vodila
uspješnu borbu 16 km sz. od Požege. Kod neprijatelja preko
100 mrtvih. Sopstveni gubici: 11 mrtvih, 26 ranjenih.

Pljačke si. od Požege i jz. od Daruvara. Njem. izviđačko odje-
ljenje 22 km z. sz. od Virovitice poslije borbe odbacilo bandu
(40). Pri čišćenju na prostoru Okučani — Lipik — Banova
Jaruga od strane jednog ojač. njemačkog i jednog ojač. hrvat,
bat. došlo je samo mjestimično do borbi protiv malih bandi.
24. 6. u 01.10 časova intendantski voz naletio na minu 2 km
sz.'od Nove Kapele. Pruga privremeno osposobljena za sa-
braćaj jednim kolosijekom. 6 oklopni voz i oklopna motorna
kola 15 čete upućeni su tamo u akciju.

369 p. d.:

Glavnina div. prikupljena na putu Sarajevo — Busovača u
cilju marša na novi prostor.² Pokret uz istovremeno čišćenje
počinje 25. 6.

Jača komun. grupa sa topovima si. i i. od Tuzle.

114 lov. div.:

Situacija oko V. Kladuše raščišćena. U borbama od 17.—22.
6. 1943 neprijatelj je imao 682 izbrojana mrtva. Sopstveni
gubici: 3 Nijemca i 60 Hrvata mrtvih. Jača neprijateljska po-

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 26/1-2, k. 24.

^a Vidi dok. br. 191.

sada sz. od Cetingrada. Izviđački dijelovi došli u dodir sa neprijateljem kod Ličkog Petrovog Sela, sz. od Bihaća.

SS div.:

Div. sa glavninom prispjela na novi prostor. Izvid. bat. i II divizion 7 art. puka iz Banata zbog teškoća oko transporta neće stići prije 1. 7.

Skica o razmještanju trupa dostaviće se zasebno.

Četnici nepoznate jačine prikupljaju se na prostoru 10 jz. od Višegrada.

Slabe komun. grupe u predjelu Pala.

373 p. d.:

Potvrđeno je prisustvo neprijateljske grupe 15 km ji. od Jajca (vidi dnevni izvj. od 23. 6.) koja vrši utvrđivanje.

118 lov. div.:

Glavnina div. na prostoru Ustikolina — Goražde.

Za tač. prepisa
potpis nečitak
poručnik

*

P. 27/VI D

BR. 190

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 118 NJEMAČKE LOVAČKE DIVIZIJE.
369 i 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 25 JUNA 1943 GOD. O
BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA TERITORIJI IS-
TOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

**DNEVNO IZVJEŠĆE NJEMAČKE 118. LOVAČKE DIVIZIJE
Od 24. VI. 1943**

- I. 1.) Na području divizije neprijatelj nije ustanovljen.
- 2.) Razviđanje u prostoru 6.5 km. s. s. i. i 8.5 km. od Ustikoline bez dodira sa neprijateljem. 1/118. obkop. bojna prebačena je u Goražde, gdje pojačava most.
- 3.) **Namjera:** Razviđanje u podhvatnom prostoru.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi: Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27/1-5, k. 24.

4.) **Vlastiti gubiteci:** 1 nestao, 7 bolesthnih, 7 državnih konja onesposobljeno.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 369 (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
Od 24/25. VI. 1943

III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Vlasenica:

Napadaj partizana na Vlasenicu,² koji je trajao 24. VI. od 02.00—08.0 sati, bio je odbijen. Vlasenica je i dalje obkoljena. Cesta Vlasenica — Milici — N. Kasaba je zatvorena.

Područje Kladanj:

Kladanj je ugrožen od s. i i. Partizani zauzeli su Olovo i Petrović³ (14 km. j. z. odnosno 9 km. j. od Kladnja).

Područje Srebrenica — Višegrad:

Jaki četnički pokreti između Ljubovije i Bajine Bašte (10 km. s. i. od Srebrenice). Kod Klotijevca (14 km. j. od Srebrenice) prešla je jedna četnička skupina preko Drine u Bosnu. U području južno od Bajine Bašte nalazi se 3.000 četnika. Četnici namjeravaju napasti Strmicu (10 km. j. z. od Višegrada). — Ustaško izvješće: 200 četnika zauzelo je 23. VI. Žepu (22 km. s. z. od Višegrada).

II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Teslić:

Dielovi II. i V. komunističke brigade uzmakli su od Buletića i Pribinića (11 km. z. j. z. odnosno 13 km. zapadno od Teslića) prema Liplju i Očaušu (17 km. i. odnosno 24 km. j. i. od Kotor Varoši).

Područje Tuzla:

Dne 23. VI. u 02.00 sati bilo je iz zasjede južno od Jelice (18 km. i. j. i. od Tuzle) raspršeno 700 komunista i potisnuto prema sjev. Malene skupine mogle su se probiti u smjeru Šekovića (15 km. s. i. od Kladnja).

369. divizija:

Dostigla je sa 369. p. p. Semizovac (10 km. s. z. od Sarajeva). 370. p. p. izviđački odjel i oklopni lovački sklop

² Vidi dok. br.- 78, 79, 83 i 250.

³ Opširnije o borbama na području Olova vidi dok. br. 108

razvidali su u području Kiseljak — Visoko — Iliđa bez dodira sa neprijateljem.

Namjera za 25. VI.:

Pohodna skupina »Fišer« (369) ima dostignuti Visoko
» .. »Ritzmann« (370) Busovaču, oklop, lo-
vački sklop Zepče. Izviđački odjel imade sa 1 sati osiguravati
Kiseljak, a sa glavninom bit će kod Rakovice (12 km. j. i.
od Kiseljaka).

3.) 369. bit će željezničkom preselicom prebačena iz Vi-
šegrada u Visoko.

Povratilo se 4 momka, koji su nestali kod Vrbniče. Kod
Jeleča bilo je nađeno 39 lješeva njemačkih vojnika.

DNEVNO. IZVJEŠĆE NJEM. 118. LOVAČKE DIVIZIJE od 25. VI. 1943 godine

1. — Prema izjavama stanovništva nalaze se na području
djelatnosti 118. lovačke divizije pojedini raspršeni partizani.

Razviđanjem od Ustikoline prema s. z. i j. i. strani od
Drine i od Kopača duž ceste do Podgraba nije se došlo u
dodir sa neprijateljem.

2. — Namjera: bez promjene.

3. — Gubitci: 3 bolesnika.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRVAT.) PJEŠAČKE DIVIZIJE od 24./25. VI 1943 godine

1. — Stigle su: III./? p. p. u Jajce kao posadno mjesto
poslije učestvovanja u podhvalu Fojnica; 373. vojnopoljska
bojna i 1./373. izviđ. odjela u području Travnik; I./383. u
Stipaniće — Jošanicu (zap. od Tomislavgrada); 13. i 15./383.
te 2./373. povozne kolone u Tomislavgrad; 3./383., 373. topn.
puk i 2./373. obkop. bojne u Posušje; 7./383. i 1./373. topn.
puk. u Vrućice; stožer 383. p. p., 14./383. i 373. malena sa-
movožna kolona u Tomislavgrad; III./383. u Lise.

2. — Područje Turbe:

Razviđanje cestom Turbe —• Jajce do Dubrave —• Boži-
kovca — Cvijetića i visa 1305 ostalo je bez dodira sa nepri-
jateljem. Prema izpovjedima stanovništva navodno partizani,
koji su još jučer kopali rovove, uzmakli su prema s.

3. — Noću 23/24. VI. kružio je nad Travnikom nepoznati
zrakoplov.

4. — *Namjera:*

373. oki. lov. sklop i jedna pojačana streljačka sat biti će upućene u područje Prijedor — B. Novi.

Razvidanje u području Travnik — Jajce.

5. — Drugih osobitih događaja nije bilo.

Ia.

U Sarajevu, dne 25. VI. 1943

Za tačnost)rievoda
Nadsatnik Dr (Kovačić)
Kovaiić

27/VI D

(M. P.)

BR. 191

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 26 JUNA 1943 GOD. O KOSCENEA-
CIJI NJEMAČKIH JEDINICA U ISTOČNOJ I CENTRALNOJ
BOSNI¹**

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj

Ia Pov. 1063/43²

Prepis

Depeša Njem. opunomoć. generalu u Hrvatskoj

Dnevni izvještaj od 26. 6. 1943

Vrijeme: Oblačno.

Područje 369 div.: 25. 6. u 11.42 časa direktni vojni roz (DMW) naletio na minu kod Nove Pazove (26 i. od Rume) 7 vagona izkliznulo iz šina. Šteta neznatna (pruga opet čisla). Izvršen prepad na imanje kod Andrijevac (22 i. si. od Br)da). Stoka opljačkana. U Slavoniji uglavnom bez promjene.

Borbe hrvat, trupa oko Kladnja i na prostoru 20 i; m zap. od Zvornika traju.³ Neprijatelj oko Gornje Tuzle dobija vjero-

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se a arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30/1-2, k. 24.

² Prilikom zavodenja prispelog izveštaja pečat je stai-ljen u lijevi gornji ugao.

³ Borbe oko Kladnja vodile su jedinice Druge proleterske a do Zvorn'ika Prve proleterske divizije.

vatno pojačanja iz oblasti Brezovog Polja (Sava). Borbe hrvat, trupa si. od G. Tuzle. 369 divizija vrši marševe drumom Sarajevo — Busovača — Zenica — Doboju. 369 pukov. grupa u Visokom, Štab 370 pukov. grupe u Busovači, PT diviz. u Doboju. Izvid. bat. obezbjeđuje drum u predjelu Kiseljaka. Namjera: prebacivanje 1 bat. radi pojačanja na prostoru Tuzle. **187 rez. div.:** Izvještaj još nije primljen.⁴

SS div.: Komunisti okružili Vlasenicu. Napadi odbijeni. Neprijatelj zauzeo Han Pijesak. Vjerovatno jače neprijateljske snage uništile ust. posadu si. od Sokoca. Upućeni u akciju 21 ust. bat. ka Vlasenici i 1 ust. bat. ka Sokocu.®

373 p. d.: Štab 384 pukovske grupe ostaje na dosadanjem prostoru. Štab 383 pukovske grupe stigao maršem na prostor Sanski Most — Prijedor — Bosan. Novi, i to: I bat. u Šujicu, II bat. na prostor Bugojno, III bat. u Posušje. PT divizion od 04.00 časa motorizovanim maršem u pokretu za Prijedor. Izvid. bat. obezbjeđuje kod G. Vakufa. Neprijateljske grupe na prostoru i. z. od D. Vakufa, ji. od Travnika i i. z. od Bugojna.

114 div.: Na prostoru Cetingrad — Kladuša vlada mir. U borbama 24. 6. neprijatelj je imao 413 mrtvih, neprijateljski pokreti zap. od Kotor Varoši ka Vrbasu.

U cilju obezbjeđenja prelaza upućene 2 hrvat, čete i njem. alarmna četa.

K-dant njem. trupa u Hrvatskoj Ia Pov. br. 3208/43

26. 6. 1943

Prednji prepis dostavlja se na znanje.

Za njem. opunomoć. generala u Hrvatskoj

1

Ordonans oficir

potpis nečitak

poručn.

, ' .

P 30/VI D

⁴ Vidi dok. br. 197.

⁶ Opširnije o ovim borbama vidi dok. br. 78, 79, 83 i 250.

BR. 192

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
26 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) DIVIZIJE
od 25/26. VI. 1943

I. III. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Vlasenica:

Vlasenica obkoljena od partizana.² Noću 24/25. VI. bilo je odbijeno više napadaja. Partizani su zauzeli Han Pijesak. XXVIII. ustaška bojna je uništena. Napadaj na Kladanj sa j. i i. strane. Kod Žljebova (10 km. s. od Sokolca) nalazi se oko 200 partizana. Partizanski stožer u Margetićima i Staniću (6 km. s. i. od Sokolca). Prema Vlasenici upućene su XXI. ustaška bojna iz Drinjače, XXIX. ustaška bojna iz Srebrenice, a prema Sokolcu XXIV. iz Rogatice.

Područje Goražde:

Slabiji neprijateljski napadaji na Hranjen i Bare (11 km. s. z. od Goražda) bili su odbijeni.

II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Bijeljina:

Stanje bez promjene.

Područje Kladanj:

24. VI. opet je bilo osvojeno s. Petrović.³
Prema Stanovima (4 km s. i. od Kladnja) upućena je jedna Domdo sat.

Područje Caparde:

Komunisti se prikupljaju kod Osmaka — Kaknja — Čitluka (3—6—9 km z. od Caparda). Partizani su zauzeli uporišta •Vis i Vukovinu (9 km. z. od s. Caparda), koja su bila protunapadajem povraćena.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27/1-11, k. 24.

² Opširnije vidi u dok. 78, 79ⁿ 83 i 250.

³ U selu Petrović nalazili su se dijelovi Četvrte crnogorske brigade. Vidi dok. br. 108.

Područje G. Tuzla:

Kod Čorbina Hana (s. i. od Tuzle) i Makina Stana (3 km. s. i. od G. Tuzle) nalaze se neprijateljske predstraže. Uporište Tetima bilo je prolazno nekoje vrieme zaposjednuto od neprijatelja.

369. pješ. divizija:

U području Kreševa (9 km. jj. z. od Kiseljaka) — Zabrđe (12 km. j. j. i. od Kiseljaka) — 1097 (6 km. j. j. i. od Kiseljaka) nalazi se 500—1200 partizana.⁴ Izviđački odjel osigurava cestu i sprječava prelaz preko nje. Za podporu izviđačkom odjelu bila je privučena 1 bitnica 11/369. top. puk. na cestu Visoko — Kiseljak.

Zapovjednik SS-bojne stigao je u svrhu zamjene u Sarajevo, a zapovjednik SS-sati u Zenicu.

II. Pohodna skupina »Fischer« (369) dostigla je Visoko.

I. i III/369. top. puk. krenula je iz Sarajeva prema Visokom. Pohodna skupina »Ritzmann« (370) stigla je u Busovaču, a 369. oki. sklop u Doboju.

Namjera:

Sa 369. izvid. odjelom čišćenje područja 1097—834 (4 km. j. od Kiseljaka) cesta.

Pohodna skupina »Fischer« imade dostignuti Gomionicu — Presto.®

Pohodna skupina »Ritzmann« imade dostignuti Zenicu.

Zapovjedništvo divizijskog doturnog povoza imade se prikupiti u području Visoko.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIVIZIJE

od 25/26. VI. 1943

- 1) Stigli su: 1/383. p. p. u Šujicu, stožer 1/373. top. puk., 3/373. top. puk. i 2/373. obkop. bojne u Cebaru — Kovače, 7/383. p. p. i 1/373. top. puk. u Imotski, III/383. p. p. u Posušje. 6. i 7/383. p. p. su u Bugojnu te produžuju 26. VI. na teretnim samovozima za Prijedor.
- 2) 373. oki. lov. sklop poduzeti će 26. VI. u 04.00 sati hod prema Prijedoru.
- 3) Težka sat 373. izviđač, odjela imade do dolaska nekqjih dielova hrv. 4. lovačke brigade osiguravati područje oko G. Vakufa.

⁴ Vjerovatno se odnosi na Udarnu grupu koja je po naredjenju Drugog bosanskog korpusa upućena na komunikaciju Sarajevo —Kojnic. Vidi dok. br. 16.

⁵ Brestovsko

4) Područje Turbe — Jajce:

U Harambašićima (12 km. i. od D. Vakufa) nalazi se partizanska skupina jačine 600 ljudi, koja je vjerovatno učestvovala u borbama u području Fojnice. Osiguranja kod Kadirovine (12 km i. od D. Vakufa) i Rastova (19 km i. od Bugojna). Partizanski stožer nalazi se na podnožju Kalin planine (11 km i. j. i. od D. Vakufa). Zapovjednik je Zolja, podzapovjednici Hotić i Kutanac. S. i i. od Varcar Vakufa⁰ navodno su četnici u borbi sa partizanima. Zahtjevana je podpora od 384. p. p. (Jajce). J. od Viteza (12 km j. i. od Travnika) vodila se 24. VI. borba između Zagreb, konjan. puk. i oko 40 partizana. Daljnje izvješće slijedi.

Namjera divizije:

Podhvat protiv partizanske skupine, koja se nalazi u području Travnik → Turbe.

Drugih događaja nema.

U Sarajevu, 26. VI. 1943

Za točnost prievoda nadsatnik Kovačić
Kovačić
(M. P.)

BR. 193

**IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OBAVJEŠTAJNOG OFICIRA
IZ VRGORCA OD 26 JUNA 1943 GOD. O SASTANKU KOMANDANTA
DIVIZIJE »PRINZ EUGEN« SA USTAŠKIM
PUKOVNIKOM ŠIMICEM¹**

Primljeni fonogram

OD CENTRA ZA PRIKUPLJANJE VIJESTI VRGORAC KOMANDI ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA—OBAVJEŠTAJNO

Partizani ponovo kontrolišu zonu Kljenak (XT-AN). Njihove patrole stigle su do Kokorića (XV-AN). Koncentrišu se u zoni Župa i Turija (UZ-AX), Nema ih više od 300 ljudi. Hrvatski oficir koji je došao iz Mostara obavještava da je u

" ' Mrkonjić Grad

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Mostar stigao komandant divizije »Prinz Eugen«. Ustaški i domobranski komandanti koji su stigli iz Sarajeva dugo s konferisali, zajedno sa pukovnikom Šimićem, sa komandan- tom spomenute divizije. Tito,- ranjen u ruku, sa 10 hiljad ljudi ide usiljenim maršem prema Slavoniji. Sada se nalazi u ravnici Romanije u blizini Sarajeva. Ti su ljudi većim dijelom Crnogorci. Potpisan Stenci.

V. P. 39, 26. 6. 1943 — XXI

BR. 194

IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OBAVJEŠTAJNOG OFICIRA IZ VRGORCA OD 26 JUNA 1943 GOD. O SITUACIJI U IS- TOČNOJ BOSNI¹

Fonogram

OD CENTRA ZA PRIKUPLJANJE VIJESTI VRGORAC KO-
MANDI VI ARM. KORP. — OBAVJEŠTAJNO ODJELJENJE

Br. 5. Iz razgovora sa puk. Šimićem saznao sam sljedeće: s Titom se nalazi sedam engleskih oficira; izgleda da su spriječili rasturanje partizanske grupe u zoni Pljevlja. Oko 2000 partizana,² bivših četnika, iz zone Travnika, otišli su prema Titovim kolonama i sada se nalaze u zoni Fojnica •— Kreševo. Velika grupa partizana nalazi se sada u Slavoniji. Stoga je 369 divizija krenula iz Sarajeva prema sjeveroistoku. Njemačka divizija koja je povučena sa Kubana stiže u Slavoniju. Takođe i 373 hrvatska divizija premješta se prema sjeveru da bi spriječila Titove kolone da stignu u Slavoniju. Partizani koji su napustili Biokovo i koji su se spojili sa partizanima zone Kamešnica, pošto su saznali da su završene naše operacije u zoni Kljenak, povratili su se natrag napavši hrvatski garnizon u Grabovcu (ZP-BF), koji je time bio iznenađen. Njihov cilj je da prikupe što više žita u idućoj žetvi. Snage na Biokovu računaju se sada na 2000 naoružanih ljudi.

Potpisao STENCI

Primljeno 26. 6. 1943 — XXI u 24 časa

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jeziku? nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Odnosi se na Petu krajišku NOU diviziju. Vidi dok. br. 85.

BR. 109

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 27 JUNA
1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U BOSNI¹**

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.
Pov. op. br. 1111/43

POVJERLJIVO
Sjedište, 27. 6. 1943

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br.
Stiglo 27 jun^a 1943
god. XXI

Komandi 2 ital. armije
Operativnom i Obavještajnom odjeljenju
Sjedište

Izvještaj o situaciji od 27 juna 1943

Prostor 373 pješad. div.: Neprijateljske grupe² na prostoru ist.
od **D. Vakufa**, jugoist. od **Travnika**, i ist. od **Bugojna**.
Namjera: Čišćenje prostora **Travnik**.

Prostor 114 lov. div.: Neprijateljski pokreti zapadno od **Kotor
Varoši** na odsjeku **Vrbas**.¹ Njemačke i hrvatske trupe
angažovane za osiguranje prelaza preko rijeke. Ne-
prijateljski gubici kod **Cetingrada** (24.6.): 413 mrtvih.

Crna Gora — Albanija: Pri naknadnom čišćenju od strane div.
»Taurinense« i »Ferrara« ubijena 2 komunista,
uhapšeno 100 lica osumnjičenih da pripadaju band-
dama, zaplijenjeno nešto oružja i mnogobrojni ma-
terijal. Uspješna ital. vazduhoplovna akcija na
banditsko gnijezdo zap. od **Korče**. U sjevernoj Crnoj
Gori pojačana **četnička** propaganda i prikupljanje
jačih **četničkih** snaga (2000?).

Po naređenju
Drechsler
kapetan i adutant

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku,
nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

³ Odnosi se na jedinice Pete NOU divizije, pošto su one dejtvo-
vale na ovom terenu. Vidi dok. br. 85 i 88.

BR. 169

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
27 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
NA TERITORIJI ISTOČNE I CENTRALNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) DIVIZIJE
od 26/27. VI. 1943

I. II DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Teslić:

22 i 24. VI. u 12.00 sati odnosno 14.00 sati bacala su 3 odnos. 2 nepoznata zrakoplova na području Borjanskih četnika letke sa pozivom, da se četnici pridruže komunističkom pokretu.

Područje Zvornik:

Razbijeni diovi 15. p. p. i ustaških jedinica III. dom. zbora stigli su u Drinjaču (11 km. j. j. i. od Zvornika).

Područje Srebrenica:

Nakon što je bila XXIX. ustaška bojna upućena iz Srebrenice u Vlasenicu, zauzela je 25. VI. jedna partizanska skupina nepoznate jačine Srebrenicu,² odakle nadire dalje prema s.

Vlasenica još je obkoljena.

Kladanj ugrožen je od j. i i.⁸

Područje Sokolac:

Oružnici raspršili su kod Katenovića (10 km. s. z. od Sokolca) 30 partizana. Neprijateljski gubitci: 2 mrtva, 3 zarobljena.

369. PJEŠAČKA DIVIZIJA:

Područje Kiseljak:

Prema izjavama pučanstva nalazi se 9 km. s. z. od Kiseljaka jedna partizanska skupina (200 ljudi). Odposlat je jedan potjerni odjel.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30/1-17, k. 24.

² Vjerovatno Treća krajiška NOU brigada. Vidi dok. br. 78.

³ Naređenje za pokret prema Kladnju Druga proleterska brigada dobila je 26 juna u 12 časova. Napad na Kladanj je izvršen 27 juna u 19.45 č. Vidi dok. br. 108.

Izgleda, da se nalazi kod Inča (10 km. j. z. od Kiseljaka) 1500 partizana, koji su za sada još pasivni.

Cesta Sarajevo — Kiseljak je upotrebiva. Prelazi na cesti Kiseljak — Kreševo su razoreni.

Područje Novi Seher:

25. VI. poduzet je poduhvat 11/370. p. p. protiv četnika u Brezovim Danama (4 km. s. z. od Novog Šehera). Četnički gubitci: 1 mrtav, 13 zarobljeno (predato zbornoj sabirnici za zarobljenike u Zenici).

Pohodna skupina »Ritzmann« dostigla je Zenicu, a **pohodna skupina »Fischer«** područje Brestovsko.

369. izviđački odjel dostigao je sa glavninom Kiseljak te je osigurao cestu Sarajevo — Kiseljak.

Divizijski doturni povoz prikupljao se u području Visokog.

Podhvat Tuzla: 11/370. i 5. bitnica su u hodu prema Tuzli, a po 1 vod 13. i 14./370. bit će u 18.00 sati željezničkom preselicom upućen iz Zenice u Tuzlu.

Namjera za 27. VI.:

Pohodna skupina »Fischer« imade dostignuti prostor sjeverno od Busovače, »Ritzmann« Nemilu, diviz. dotur. povoz Kiseljak.

Izviđački odjel imade osigurati testu Sarajevo — Kiseljak. Oki. lov. sklop prebačen je u Tuzlu.

Ustrojba borb. skupine Tuzla: čete: pojačana II./370. i oki. lov. sklop, sa pokretnim dielovima razviđanje u smjeru prema Kladnju. —

Div. stožer:- 27. VI. bit će premješten u Zenicu.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373. (HRV.) PJEŠ. DIVIZIJE od 26/27. VI. 1943

- 1) **Stigli su:** 11/383. p. p. sa 1. i 2./373. top. puk. u Posušje, III/383. p. p., stožer, 1/373. top. puk., 3/373. top. puk i 2/373. obk. bojne u Mokronoge, 373. oki. lov. sklop, 6. i 7/383. p. p. u Prijedor.

2) Područje Travnik:

Prema izjavama stanovništva navodno se nalaze juž. od Travnika partizanske skupine u jačini 500—600 ljudi⁴ sa namjerom, da napadnu Travnik.

¹ Vjerovatno se odnosi na novoformiranu Šestu krajišku NOU brigadu, koja je dejstvovala na terenu Travnik — Zenica.

3) Područje Jajce:

J. z. od Jajca (Vagan — Todorići — Babici) navodno se nalaze jače partizanske skupine.

Prema četničkom izvješću krenuli su u toku 25. VI. partizani u jačini 4000—5000 ljudi iz poriečja Vrbasa s. s. z. od Jajca u smjeru Banje Luke.

4) Namjera divizije: Prokrstarenje područja Travnik — Jajce.

Razvidanje u j. z. smjeru od Jajca.

5) Drugih osobitih događaja nije bilo.

Ia.

U Sarajevu dne, 28. VI. 1943

(M. P.)

Za točnost prievoda nadsatnik

(Dr. Kovačić)

Kovačić

BE. 197

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 28 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U ISTOČNOJ I CENTRALNOJ BOSNI¹**

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.

Njem. opunomoć. general u Hrvatskoj Zagreb, 28. 6. 1943

Ia Pov. br. A 1080/43

POVJERLJIVO

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.

**Prepis dnevnog izvještaja k-danta njem. trupa U Hrvatskoj
od 27. 6. 1943**

Vrijeme: Umjereno oblačno.

Područje 369 div.: Ponovne pljačke prehranbenih artikala kod Indije. Situacija na prostoru Caparde (zap. od Zvornika) i kod G. Tuzle bez promjene.

Prebačeni su: 369 pukovska gr. 10 km sz. od Kiseljaka, 370 pukovska gr. (bez II bat.) u Zenicu, izviđ. bat. kao dosada.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30/1-3, k. 24.

187 rez. div.: 150 komunista izvršilo prepad na 6 teretnih automobila 114 divizije 6 km z. od Petrinje. 1 ppor., 2 podof., 9 vojnika mrtvih. Ter. vozila sa municijom zaplijenjena. 2 mot. kola spaljena. Vatreni prepad na dijelove za obezbjeđenje željeznice kod Nove Gradiške. Teretni voz naletio na minu 11 sz. od Virovitice. Lok. i 3 vagona iskliznuli iz šina. Saobraćaj se vrši privremeno presijedanjem. Jači njemački izviđački dijelovi 15 km z. od Virovitice vodili upornu borbu protiv komunista. Komunisti zauzeli naseljeno mjesto 10 km sz. od Koprivnice. Upućene u akciju 2 bicikl, čete.

26. 6. u 10.00 časova 11 i. od Banove Jaruge, (sporedna pruga) voz naletio na minu i zapaljen. Saobraćaj presijedanjem. 4 mrtva.

SS div.: Četnici kod Srebrenice navodno su prišli komun. Neprijatelj zauzeo Vlasenicu. Ustaše se povlače na Drinjaču (Drina). Kladanj sa j. i i. ugrožen.²

Brandenburški puk (Mokro ist. od Sarajeva) upućen u akciju ka Vlasenici.

III. bat. 2 puka u Ljubuškom, Konjički eskadr. u Imotskom, II bat. 1 puka na maršu od Stoca za Čapljinu radi ukrcavanja za Zenicu. Talijani su hrvat, bat.³ prebacili iz Stoca i Bileće u Hutovo i Trebinje.

373 p. d.: Po izjavama stanovnika 500 komun.⁴ južno od Travnika sa namjerom da napadnu Travnik. Po izvještaju četnika jake bande sa prostora sz. od Jajca u pokretu prema sjeveru. **Prebačeni** su: Dijelovi II bat. 383 puka i PT div. u Prijedoru, I bat. 383 puka na odmoru u Šujici, III bat. 383 puka u Mokronogama (sjev. od Tomislavgrada).⁵

Neprijat. nadletanja: vjerovatno 3 aviona nadletali su od 01.00 časova — 02.00 časa na prostoru Bihać — Bos. Krupa — Sanski Most, 4 aviona u 11.10 časova na prostoru oko Bihaća. x

Za tač. prepisa
potpis nečitak
poručnik

P 30/VI D

⁵ Vidi dok. br. 191.

³ U originalu dopisano crvenom olovkom IH/14.

⁴ Vjerovatno se odnosi na Udajnu grupu koja je po naređenju Štaba Drugog bosanskog korpusa upućena na komunikaciju Sarajevo — Konjic. Vidi dok. br. 16.

⁶ Duvno

BR. 10
DNEVNI IZVJEŠTAJ 373 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 28 JUNA
1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA TE-
RITORIJI CENTRALNE BOSNE¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 373 (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 27/28. VI. 1943

- 1) Stigli su: 1/383. u Osmanlije (2 km. z. od Kupresa); stožer I. bojne 373. top. puk, stož. bitnica i 3/373. top. puk.; 2/373. obkop. bojne, 13. i 15/383. te 2. povozna kolona u Šujicu; III/383. u Mokronoge; 11/383. bez dielova 6. i 7./383. u Kovače; stožer, puk. i 14/383. (mot.) u Kupres; vojnopoljska bojna, 3. i 6. povozna kolona u Jajce.
- 2) 373. oki. lov. sklop i 6/383. premješteni su iz Prijedora u Ljubiju za osiguranje područja sa rudačom.
- 3) Prema izjavama pučanstva navodno se nalazi u Čardacima (14 km. i. od D. Vakufa) 4000—5000 partizana,² koji računaju sa obćim napadom naših četa iz smjera Fojnica — Bugojno. Pokušati hoće prodor prema sjeveru, da izbjegnju ovaj napadaj. Jedan dio ove partizanske skupine navodno je krenuo prema Rankovićima (6 km. j. od Travnika). Divizija je mišljenja, da može biti očekivanje napadaja u svezi sa hodom 4. lovačke brigade cestom Sarajevo — Kiseljak — Travnik.
- 4) Zagrebačka konjanička pukovnija imala je kod Viteza ponovo sukob sa partizanima. Dalja izvješća sliede.
- 5) Oko podneva skupina 300 partizana napala je pilanu kod G. Vakufa te ju je spalila. Partizani su to mogli učiniti, jer je premještajem 373. oki. lov. sklopa ostao G. Vakuf bez posade.
- 6) *Namjera*: Razviđanje i odašiljanje potjernih odjela u prostoru Travnik — Jajce. Prokrstarenje područja Vukovsko (10 km. j. i. od Kupresa).

U Sarajevu dne, 29. lipnja 1943

Ia.

(M. P.)

Za točnost prijevoda, nadsatnik
(Dr. Kovačić)

Kovačić

¹ Original, pisan na mašifii, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1-7, k. 25.

² Vjerovatno se odnosi na dijelove Dževete i Šeste krajiške NOU brigade od kojih je kasnije formirana nova Šesta krajiška NOU brigada.

BR. 199

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
KOMANDI ITALIJANSKE DRUGE ARMIJE OD 29 JUNA
1943 GOD. O SITUACIJI U BOSANSKOJ KRAJINI¹

POVJERLJIVO

Njemački štab za vezu
pri K-di 2 ital. arm.

26. 6. 1943

Pov. op. br. 1119/43 '

KOMANDA 2 ARMIJE
Operativno odjeljenje

Br. 10649

Stiglo 29 juna 1943

god. XXI

Komandi 2 ital. armije
Oprativnom i Obavještajnom odjeljenju
S j e d i š t e

Izvještaj o situaciji od 29. 6. 1943

Prostor 114 lov. div.: Velika komun. banda južno od **Bos. Krupe**. U noći izm. 26-27. 6. 3 neprijateljska aviona nad prostorom **Sanski Most — Bos. Krupa — Bihać**. 27. 6. u 1110 časova 4 neprijateljska aviona nad prostorom **.Bihaća** (snabdijevanje bandi).

CRNA GORA — ALBANIJA:

Pri ital. nakadnom čišćenju na prostoru **Nikšić** uhapšeno 25 osumnjičenih kao komun.

Vazduhoplovstvo: 1 izviđački let, 1 transport ranjenika. Pri vazdušnom izvidanju **Krbavskog Polja** (27 km sjevero-ist. od **Gospića**) otkrivena neprijateljska pista za ateriranje sa maskiranim željeznim valjkom. Više puta javljeno da su se tamo spuštali neprijateljski avioni.

Bayer

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

BR. 200

OBAVJEŠTENJE ITALIJANSKOG OBAVJEŠTAJNOG OFICIRA IZ VRGORCA OD 29 JUNA 1943 GOD. O FORMIRANJU ARMIJSKOG KORPUSA SA ZADATKOM KONTROLE HERCEGOVINE I CENTRALNE BOSNE¹

OPERATIVNO ODJELJENJE		
Br. prot.	Datum prijema	
6696	29 6	43
Kateg,	Vrsta	! Fasc.
A	2	17

OD CENTRA ZA PRIKUPLJANJE VIJESTI VRGORAC
KOMANDI ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA — OBAVJEŠTAJNO

SS divizija obrazovaće zajedno sa novom hrvatskom formacijskom SS divizijom jedan armijski korpus pod komandom generala Phlepsa i držaće pod svojom kontrolom sljedeću teritoriju:

Bileća, Gacko, Nevesinje, Mostar, Čapljina,- Ljubuški, Imotski, Livno, Glamoč, Jajce, Travnik, Kladanj, Drinjača, i crnogorska granica do Bileće. Taj korpus imaće kao pojačanje sve domobranske i ustaške jedinice koje se nalaze u spomenutoj zoni.

Potporučnik Ci. 19302906

V. P. 39, 29. 6. 1943 — XXI (Dešifrovanje završeno u 09.15 časova)

¹ Original, neregistrovan, pisan na mašini, na italijanskom jezika, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta.

BR. 169

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 30 JUNA 1943 GOD. O KONCENTRACIJI
NJEMAČKIH JEDINICA U BOSNI¹

Min. oruž. snaga, Op. odjelj.

Prepis Dnevnog izvještaja k-danta njem. trupa u Hrvatskoj od
30. 6. 43

Vrijeme: Pretežno vedro.

Opšta situacija: Glavna praga Zagreb — Zemun ponovo osposobljena za saobraćaj i to: Sjeverni kolosijek od 29. 6. u 11.00 časova, a Južni od 16.00 časova.

Područje 369 p. d.: 6 sz. od Vinkovaca konstatovane manje bande. 20 km ist. od Broda zarobljena Hrvat, željeznička straža. Angažovani pripravnici bez dodira s neprijateljem. Komun. sakupljanje 10 sj. od Bijeljine. Hrvati brane liniju Djedina k. 697 (18 j. i 21 j. ji. od Tuzle) protiv nadmoćnijeg neprijatelja. Dobrovoljci i dalje zadržavaju jače* komun. snage koje su u nastupanju od Šekovića u pravcu Zlosela (17 i si. od Tuzle) — Drinjača.² Po iskazima stanovnika 27. 6. kod Kladnja³ — engleski avioni izbacivali materijal. Borbena grupa »Tuzla« obezbjeđuje Tuzlu. Od upućenih izviđačkih dijelova na j. još nema izvještaja.

370 puk (bez II bat.) u Kosovi,⁴ 369 puk u Zenici, izvid. bat. u Novom Šeheru. Div. k-dno mjesto u Doboju.

Područje 187 rez. div.:

Banda srednje jačine prebacila se si. od Daruvara iz Papuka u Bilo Goru, pri tome razorila 150 m sporedne pruge. Sopstveni izviđački dijelovi 14 km si. od Daruvara stupili u dodir s neprijateljem; po izvještaju obavještajaca neprijatelj se sakuplja u selima 8 do 10 km si. od Kutine.

Na prostoru z. od Čazme veće sakupljanje neprijatelja.

SS div.:

Svojim posijedanjem neprijatelj prekinuo prugu Brod — Sarajevo sz. od Visokog.⁶

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1-5, k. 25.

² Vjerovatno se odnosi na jedinice Prve proleterske divizije.

³ Kladanj su oslobodile jedinice Druge proleterske divizije. Vidi dok. br. 93 i 108.

⁴ Na karti 1 : 100.00 nije nađeno.

⁵ Vjerovatno se odnosi na dijelove Pete NOU divizije.

Želj. most. 4 j. od Kladnja razoren (izvještaj avijatičara). Obim razaranja se još ne može utvrditi. Glavnina neprijatelja ist. od Bosne maršuje pravcem vjerovatno ka si. Hrvati odbili neprijateljski napad sa z. na Vareš.

4 hrvat. lov. brig. čisti zemljište s obje strane drum. Visoko — Zenica kao i sam drum. 2 ojačane Brandenburške čete stigle do Vareša i uhvatile vezu sa hrvat. bat. (II bat. 9 p. p.).

II bat. 2 p. p. i 3 četa u Sarajevu.⁶ II bat. 1 puka u usiljenoj maršu za Sarajevo. Stiže 29 i 30. 6. 1943.

373 p. d.:

Konstatovana komun. grupa 14 km jz. od Travnika. Pročešljavanje Vukovskog (Dnevni izvještaj od 29. 6.) bez dodira sa neprijateljem.

Ojačani 383 puk u pokretu za Kupres.

114 lov. div.: Na prostoru Cetingrada slobodna pruga Sunja — Kostajnica 29. 6. prekinuta demontiranjem šina u dužini od 880 m. Predviđa se da će pruga 30. 6. u podne ponovo proraditi. Čišćenje južno od Banje Luke. Slab dodir sa neprijateljem. III bat. 721 puka u Bihaću.

Njem. opunomoć. general u Hrvatskoj
Ia Pov. br. A 1143/43
Zagreb, 30. 6. 1943

Za tač. prepisa
von Brauchitsch
poručnik

⁶ U originalu stoji: »II/2. I.D. 3. Komp. Sarajevo«. Ovdje nije naznačeno o kojoj je pjes. diviziji riječ.

BR. 202

**DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 30 JUNA
1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA TE-
RITORIJI ISTOČNE BOSNE¹**

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠAČKE DIVIZIJE
od 29. VI. 1943

I. II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje Ruma:

Komunisti pljačkaju na posjedima u okružjima Ruma, Irig i Pazova.

Područje Tuzla — Kladanj — Zvornik:

28. VI. 43. u 00.00 sati partizani su zaposjeli Kladanj;² ta-
mošnja domdo bojna branitelja Kladnja probila se sa 200
ljudi u Stupare do izvidnica borb. skupine Tuzlanske. Ko-
munistička glavnina nalazi se 1 km. s. z. od Kladnja. Iz-
vidnice borb. skupine Tuzlanske i domdo bojne Kladanj
bile su od Stupara povučene na Zivinice (9 km. j. od Tuzle).
Vodovod za Tuzlu kod Stupara je u neprijateljskim ru-
kama.³ Kod Drinjače (10 km. j. j. i. od Zvornika) vrše se
jake borbe.⁴ Neprijateljski napadaj na selo Caparde od j.
strane bio je odbijen. Komunisti iz Lopara (16 km. s. i. od
Tuzle), prebacili su se u Mačkovac (18 km. s. i. od Tuzle),
gdje se nalazi jedan njihov stožer. Neprijateljski gubitci u
području Kladanj navodno 700—800 mrtvih.⁵

28. VI. 1943. u 02.00 sata preljetela su 2 zrakoplova preko
Kladnja u smj. Bijeljine.

369 PJEŠ. DIVIZIJA

Područje Kiseljak:

Noću na 27/28. VI. prebacilo se oko 500 partizana⁶ sa glav-
ninom preko ceste Kiseljak — Busovača u područje Sebinje

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog
instituta pod reg. br. 3/1-12, k. 25.

² Opširnije o borbama na Kladnju vidi u dok. br. 93 i 108.

³ Vidi dok. br. 106.

⁴ Na ovom području djelovale su jedinice Prve proleterske divi-
zije. Vidi dok. br. 95.

⁵ Podatak nije tačan. Vidi dok. br. 93.

⁶ Odnosi se na jedinice Pete NOU divizije. Vidi dok. br. 85.

(11 km. i. j. i. od Busovače); porušili su cestovne mostove, izvršili prepad na 1 divizijski samovoz (1 mrtav, 1 ranjen, 1 nestao) i ugrožavaju na vjerojatnom hodu prema i. željez. prugu.

Područje Kladanj:

Stupari (10 km. s. od Kladnja) i most 2 km. s. od Stupara zaposjednuti su od 16.00 sati od neprijatelja.

Pohodna skupina »Fischer« odmarala se u Busovači, te je razvidala prema jugu.

Izviđački odjel krenuo je iz Zenice da očisti (za hod) diviz. dotur. povoz, cestu Kiseljak — Busovača, i kad je oslobodio divizijski doturni povoz u Busovači, vratio se je u Zenicu.

Pohodna skupina »Ritzmann« dostigla je **Zepče**.

Borbena skupina »Tuzla« razviđa sa djelovima, sposobnima za borbu, do Stupara i Tuzle.

• **Namjera za 29. VI. 1943**

Pohod, skupina »Ritzmann« imade u požurnom hodu dostignuti Tuzlu — Kosovu.

Pohodna skupina »Fischer« imade dostignuti Vranduk, izviđ. odjel Novi Seher, diviz. dotur. povoz. Zenicu.

Borb. skupina »Tuzla« imade sa djelovima, sposobnim za borbu razvidati u smjeru Stupari.

Div. stožer premješten je u 14.00 sati u Doboj.

DNEVNO IZVJEŠĆE 369. (HRV.) PJEŠ. DIVIZIJE
od 29/30. VI. 1943

I. Područje Bijeljina:

U području Trnjaoi (10 km. s. i. od Bijeljine) prikupljaju se komunisti sa namjerom, da napadnu preselicu njemačkog zaštitnog redarstva za Bijeljiniu (pouzdaničko izvješće).

Područje Tuzla:

Domdo bojna Kladanj — Zivinice: —• brani crtu Djedina — Brgulje (18 km. j. odnos. 21 km. j. j. i. od Tuzle) protivu nadmoćnog neprijatelja. Jake komunističke snage nadiru od Šekovića u smjeru Zloselo (17 km. i. s. i. od Tuzle) — pouzdaničko izvješće.

Područje Zvornik:

Domobranski dobrovoljci brane Drinjaču (10 km. j- j- i- bd Zvornika) i dalje XXIX. ustaška bojna, koja se povukla iz Vlasenice u Zvornik ponovo je upućena u Drinjaču.

>

369. DIVIZIJA

Područje Tuzla:

Prema izjavama pučanstva Je Tarevo (2 km. s. z. od Stupara) zaposjednuto od neprijatelja. U prostoru Kladanj engleski zrakoplovi su 27. VI. navodno bacili neke stvari.

Pohod, skupina »Fischer« je u prostoru s. od Zenice, pohodna skupina »Ritzmann« u Kosovi (14 km. j. od Doboja), izvid. odjel u Novom Šeheru; zapovjednik div. dotur. povoza dostigao je Zenicu.

Borb. skupina »Tuzla« osigurava Tuzlu. Razviđanje od **Zivinica** prema jugu — div. borb. zapov. mjesto je od 18.00 sati u Doboju.

Namjera:

Pohodna skupina »Fischer« imade dostignuti **Zepče**, pohodna skupina »Ritzmann« Gračanicu, izvid. odjel Doboj, zapovjednik div. dotur. povoza Nemilu, obkop. bojna Begov Han. Bob. skupina »Tuzla« imade razviđati' prema jugu.

Sa dozvolom zapovjednika njemačkih četa u Hrvatskoj zeničkim četnicima vraća se privremeno 80 pušaka koje su bili predali.

Ia.

U Sarajevu dne, 1. srpnja 1943

Za točnost prievoda nadsatnik

•> (Dr. Kovačić)

Kovačić

(M.P.)

BR. 203

DNEVNI IZVJEŠTAJ 369 I 373 PJEŠAČKE I 118 NJEMAČKE
LOVAČKE DIVIZIJE OD 30 JUNA 1943 GOD. O BORBAMA
PROTIV JEDINICA NOV NA TERITORIJI ISTOČNE I CEN-
TRALNE BOSNE¹

P r i e v o d

DNEVNO IZVJEŠĆE 369 (HRV.) PJEŠ. DIVIZIJE
od 27/28. VI. 1943

I. II. DOMOBRANSKI ZBOR JAVLJA:

Područje južno od Mitrovice:

Oružnička postaja u Klenku (22 km. j. j. i. od Mitrovice) odbila je 26. VI. u 23.50 sati napadaj jedne komunističke skupine u jačini jedne sati. Kom. skupina spalila je jedan stroj za vršenje i tri kuće. U 22.50 sati zapalili su komunisti u Ljubi (13 km. s. i. od **Sida**) školu i jednu garnituru za vršenje.

Područje Slatina:

Prema izjavama pučanstva nalaze se u području Balinci (8 km. j. od Slatine) oko 1400 komunista (vjerovatno XII. i XVII brigada), koji dolaze od z. (od Voćina).

Područje Našice:

Prema izjavama pučanstva, nalaze se u području Gradac (10 km. j. z. od Našica) jače komunističke skupine.

Područje Tuzla:

Sukobi sa neprijateljskim predstražama 3—4 km. s. i s. z. od G. Tuzle. XXI. i XXIX. bojna I. ustaškog zdruga podređene su privremeno zapovjedniku Tuzlanskog zdruga, za obranu prelaza preko r. Drinjače, kao i 460 ljudi koji su se probili iz Vlasenice i koje se sada reorganizuju u Zvorniku. Brzoglasni vod prema Kladnju je prekinut. Divizija dostigla je sa pohodnom skupinom »Ritzmann« Nemilu, sa

- pohodnom skupinom »Fischer« područje Busovače, sa izv. odjelom Zenicu, sa div. dotur. povozom područje Kiseljak. Razviđanjem prema Kladnju ustanovljeno je: 2,5 km. s. od Kladnja nalaze se jake partizanske snage,² koje zatva-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog Instituta pod reg. br. 3/1-9, k. 25.

² Jedinice Druge proleterske divizije. Vidi dok. br. 108.

raju taj prostor. Jak neprijatelj je također 2.5 km. j. z., 1.5 km. s. i. od Kladnja.

Kladanj je bio jutros napadnut sa tri strane.

Namjera za 28. VI.:

Izvid. odjel odmarat će se u Zenici, pohod, skupina »Fischer« u području s. od Busovače. Osiguranje ceste i razviđanje prema jugu. Div. dotur. povoz imade dostignuti područje Busovače, a pohod, skupina »Ritzmann« Zepče. Borb. skupina »Tuzla« imade dostignuti Tuzlu i razviđati prema jugu sa izvidnicama sposobnim za borbu.

Ia.

DNEVNO IZVJEŠĆE 373 (HRV.) PJES. DIVIZIJE
od 28/29. VI. 1943

1) Stigli su:

- a) U Kupres stož. pukovnije., 13., 14. (mot.) i 15./383. p. p., 1/373. male samovoz, kolone i 2./Š73. povoz. kolone;
 - b) U Gor. Malovan (8 km. j. z. od Kupresa), stožer 1/373. top. puk. i 2/373. obk. bojne;
 - c) U Ravno i Mušić (7 km. j. od D. Vukovskog) 13/383. p. p.;
 - d) U Sujicu 11/383. p. p. i 11/373. top. puk;
 - e) U Osmanlije 1/383. p. p.;
 - f) U G. Vakuf 111/13. p. p. (od hrv. 4. lov. brigade).
- 2) 373. oki. lov. sklop i 6/383. p. p. preuzeli su 27. VI. osiguranje područja Prijedor.

3) Područje Kupres:

Izjave pučanstva: Kroz D. Vukovsko prošlo je 1200 partizana³ u smjeru prema Radoša Hanu (10 km. j. od Kupresa).

4) Područje Travnik:

Protivu partizana južno od Rankovića (5 km. j. od Travnika) odposlat je topničtvom pojačan potjerni odjel. Neprijatelj uzmakao je prema jugo-zapadu. Neprijateljski gubitci još nisu poznati.

- 5) Između Busovače i Kiseljaka bio je napadnut njemački osobni samovoz; 1 liječnik, 1 dočastnik i 2 momka (vjerovalno od 369. pješ. div.) su mrtvi. Cesta se za sada ne može upotrebljavati.

6) Namjera:

Pročišćavanje područja j. od D. Vukovskog i razošiljanje potjernih odjela.

³ Odnosi se na dijelove Desete NOU divizije.

Od 29./30. VI. 1943

1) Stigli su:

- a) U Kupres 383. p. p. (u cjelini), 1/373. top. puk., 11/373. obk. bojne i 2. povoz. sat;
- b) U Varcar Vakuf 373. vojnopoljska bojna, III i VI. povozna sat;
- c) U Busovaču 4. (hrv. lov. brigada) bez III. bojne 13. p. p.
- 2) III. bojna 13. p. p. zamjenila je u G. Vakufu 3./373. izvid. odjela.
- 3) Razviđanjem ponovo se ustanovilo, da se u području Čardaci nalazi partizanska skupina, o kojoj [je] bilo javljeno u dnevnom izvješću od 28. VI.⁴ Ova je skupina došla navodno iz Fojnice.
- 4) Oklopni vlak koga je uputila 384. p. p. na željezn. prugu Lašva — Sarajevo dobio je 2 km. i. od željezničke postaje Lašva — vatru; samo je oštećena željeznička pruga.—Oklopni vlak ostao je za osiguranje u Lašvi.
- 5) Podhvat za pročišćavanje Vukovskog (7 km. j. j. z. od Kupresa) prilikom premještanja 383. p. p. ostao je bez dodira sa neprijateljem.

6) Namjera:

- 3/373. obk. bojne obustaviti će radove na mostu preko Neretve kod Rame. Most je gotov osim poda. Za pod dostaje tvorivo, koje tek reže uprava za gradnju pruge.
- Za osiguranje željezničke postaje Lašva upotriebit će se jedna bojna 4. (hrv.) lovačke brigade.
- Razaslanje potjernih djelova u područje Čardaci.
Pročišćavanje područja Vagan — Blagaj.
- Nastavak hoda u novo područje osiguranja.

Ia."

**DNEVNO IZVJEŠĆE NJEMAČKE 118. LOV. DIVIZIJE
od 29. VI. 1943 ujutro.**

U području Foča — Goražde nema neprijatelj.
Hrv. izvješće: jače partizanske bande napale su noću 28/29. VI. na željezničku postaju Dobrinje i prekinule željezničku prugu Brod¹ — Sarajevo.

Ia. : !

U Sarajevu dne, 30. VI. 1943

**Za točnost prijevoda, nadsatnik
Dr. (Kovačić)
Kovačić**

¹ Vidi dok. br. 198.